

T.C
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**ÇİZGİ FİLMERİN DİN EĞİTİMİNDEKİ ROLÜ HAKKINDA DİN
KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ ÖĞRETMENLERİNİN
GÖRÜŞLERİ: Sivas ve Kars İli Örneği**

Hazırlayan
Yunus SANCAK

Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı
Din Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Kubatalı TOPCHUBAEV

TOKAT - 2018

T.C
GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**ÇİZGİ FİLMLERİN DİN EĞİTİMİNDEKİ ROLÜ HAKKINDA DİN
KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ ÖĞRETMENLERİNİN
GÖRÜŞLERİ: Sivas ve Kars İli Örneği**

Hazırlayan
Yunus SANCAK

Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı
Din Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Kubatalı TOPCHUBAEV

TOKAT - 2018

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Dr. Öğr. Üyesi Kubatalı Topchubaev danışmanlığında hazırlamış olduğum “Çizgi Filmlerin Din Eğitimindeki Rolü Hakkında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Görüşleri: Sivas ve Kars İli Örneği” adlı Yüksek Lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

13 / 09 / 2018

Yunus Sancak

İmza

ONAY SAYFASI

**ÇİZGİ FİLMLERİN DİN EĞİTİMİNDEKİ ROLÜ HAKKINDA DİN
KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ ÖĞRETMENLERİNİN
GÖRÜŞLERİ: Sivas ve Kars İli Örneği**

Tezin Kabul Ediliş Tarihi: 13 / 08 / 2018.

Jüri Üyeleri (Unvanı, Adı Soyadı)

Başkan: Prof. Dr. Hüseyin YILMAZ

Üye : Dr.Öğr. Üyesi Kubatalı TOPCHUBAEV

Üye : Dr.Öğr. Üyesi Ramazan DİLER

İmzası

Bu tez, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun 30 / 07 / 2018 tarih ve 36-02 sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Enstitü Müdürü: Dr.Öğr.Üyesi H.Baha ÖZTUNÇ
Enstitü Müdürü

Aileme...

ÖNSÖZ

Din kültürü ve ahlak bilgisi dersi, çocuğun dini gelişim sürecinde çocuğu içinde yaşadığı toplumun etkin birer üyesi yaparak, gelişmeleri yakından takip ederek karşılaştığı sorunların üstesinden gelebilmesine yardımcı olur. Eğitimde kullanılan öğretim araç-gereç ve materyallerin temelde, öğrenmenin gerçekleşmesine katkı sağlama ve öğretmeni öğretim sürecinde destekleme görevlerini yerine getirmeyi amaçlamaktadır. Öğretmenlerin Din kültürü ve ahlak bilgisi dersinde özellikle görsel araç gereçlere yer vermeleri önemlidir. Çünkü din eğitim- öğretim faaliyetlerinde kullanılan görsel materyaller öğrencilerin eğlenerek öğrenmesini ve eleştirel bakış açısına sahip olmalarında önemli bir yere sahiptirler.

Eğitim-öğretimde öğretim araç-gereç ve materyallerini kullanmak; öğrencilerin derslere daha aktif katılımını sağlayarak, onlara yaparak ve yaşayarak öğrenme imkânı sunar. Böylece eğitim-öğretimde öğrencilerin istek, fikir ve ihtiyaçlarına daha fazla önem verilmesi sağlanır. Öğretimi destekleyerek eğitim sürecini zenginleştirir, bilginin algılanmasında somutluk sağlayarak öğrenmeyi kolaylaştırır, unutmayı azaltır, öğrenciyi güdüler, kazanımlara yaparak-yaşayarak ulaşmayı sağlar, öğrenim çevresini doğallaştırır.

Din eğitiminde özellikle çocukluk döneminde bireyin aktif katılımını sağlamak için görsel-işitsel araçlardan oldukça faydalanmak gerekir. Yalnızca anlatım yöntemiyle dersini işlemeyi düşünen öğretmen görsel-işitsel araçlar (televizyon, film, çizgi film vb.) yardımıyla öğretimini zenginleştirebilir. Ancak derste kullanılacak araçlardan gerekli yararın sağlanması, uygun aracın, uygun zamanda, uygun yerde ve uygun bir biçimde kullanılmasına bağlıdır.

Son zamanlarda din eğitim- öğretim faaliyetlerinde kullanımı araştırılan materyallerden biri olan çizgi filmler, ilköğretim yaşındaki çocukların dikkatini çekmektedir. Bu ilgiden yararlanılarak çizgi filmler Din kültürü ve ahlak bilgisi derslerinde etkili bir şekilde kullanılabilir. Dolayısıyla çizgi filmler de eğitim-öğretim sürecinde kullanılabilir materyallerdendir.

Bu araştırmanın temel amacı, Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerinin din eğitim-öğretim materyali olarak çizgi filmleri kullanma durumlarını ortaya koymaktır. Araştırma, var olan durumu betimleyen tarama modelinde bir çalışmadır. Sivas ve Kars örneğinde yapılan bu araştırmanın çizgi filmlerin Din kültürü ve ahlak bilgisi

öğretmenlerinin görüşlerine başvurarak dini gelişim, din eğitimi faaliyetlerinde kullanımı, çizgi filmlerin içerik boyutu ile ilgili görüşleri ortaya konmuştur.

Araştırmamız beş aşamadan oluşmaktadır. Birinci bölümünde problem durumu ortaya konmuş, araştırmanın amacı ve önemi ortaya konmuş ve sınırlılıkları ele alınmıştır. Bu çerçevede alanyazın taranmış, din-eğitim-çizgi film kavramları üzerinden yapılmış çalışmalar incelenerek araştırmanın teorik çerçevesi oluşturulmuştur. İkinci bölümde veriler analiz edilmiş ve çözümlenmeye gidilmiştir. Sonuç kısmında ise elde edilen bulgular genel çerçevede değerlendirilerek öneriler sunulmuştur.

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde, iki yıl boyunca bilgilerini bizlerle paylaşan, kullandığı her kelimenin hayatıma kattığı önemini asla unutmayacağım saygıdeğer danışman hocam; Dr. Öğr. Üyesi Kubatalı TOPCHUBAEV'e, çalışmamda farklı açıları yakalamamı sağlayan, bizlere hoşgörüsüyle her hatanın bir gelişim fırsatı olduğunu belirten, Prof. Dr. Hüseyin YILMAZ'a, yardımlarını esirgemeyen Dr. Öğr. Üyesi Ramazan DİLER'e, Dr. Öğr. Üyesi Mehmet AYAS'a ve Dr. Öğr. Üyesi Hasan COŞKUN' a teşekkürü bir borç bilirim. Çalışma süresince tüm zorlukları benimle göğüsleyen ve hayatımın her evresinde bana destek olan değerli annem Nezaket SANCAK' a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

11.07.2018

Yunus SANCAK

ÖZET

Araştırmamızda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin çizgi filmlerle ilgili görüşleri incelenmiştir. Bu bağlamda din öğesinin çizgi filmlerde nasıl kullanıldığı, bireyin dini gelişimine katkısı ve çizgi filmlerin din eğitimindeki imkanları örneklelimize aldığımız öğretmen görüşleriyle ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu çerçevede yaptığımız araştırmada örneklelimiz Sivas ve Kars İlinde görevlerine devam etmekte olan 200 Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni ile sınırlandırılmıştır. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi almakta olan öğrencilerin İlköğretim programlarının yenilenmesiyle birlikte yeni bir anlayışla ele alınan Din Kültürü ve Ahlak bilgisi programıyla elde etmesini hedeflediği temel beceriler, edindirilecek değerler, kazandırılacak kavramların çizgi filmlerle aktarılmasına dayalı işleniş hakkında öğretmenlere geliştirdiğimiz ölçek uygulanmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre öğretmenler çizgi filmlerin din eğitimi sürecinde birden çok duyu organına hitap eden, kalıcı ve eğlenceli bir öğrenmeye destek sağladığını belirtmişlerdir. Öğretmenler çizgi filmlerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi içeriği ile ilgili bilgi, beceri ve değerleri desteklemesi bakımından önemli olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, öğretmenler Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi kapsamında çizgi filmlerin etkili bir biçimde yararlanılmasının önemini vurgulamıştır. Bununla birlikte çizgi filmlerin içeriğinde bulunan subliminal mesajların, batıl inançların din eğitimi faaliyetlerini olumsuz etkilediği görüşü ortaya çıkmıştır. Bu bulgulardan hareketle din eğitiminde çizgi filmlerden yararlanma konusunda öğretmenlere, okullara, ailelere ve medya kuruluşlarına yönelik çeşitli öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Din eğitimi, Çizgi Film, Değerler Eğitimi, Sinema

ABSTRACT

In our research, Religious culture and Ethics teachers' opinions on cartoons were examined. In this context, how religion is used in cartoon films, contribution to the individual's religious development and the opportunities in the teaching of religion cartoons have been tried to be presented with the views of teachers. In this context, our sample is limited to 200 religious culture and ethics teachers who continue their duties in Sivas and Kars. With the renewal of the primary education programs, the students who take religious culture and ethics courses have developed a new understanding of the basic skills, values to be acquired, and the scale to be developed by the teachers based on the transfer of the concepts to be acquired with cartoons.

According to the results of the research, teachers stated that cartoon films provide support for a lasting and fun learning that addresses multiple senses in the religious education process. Teachers stated that cartoons are important in supporting knowledge, skills and values related to religious culture and ethics course content. In addition, teachers emphasized the importance of effective use of cartoons within the scope of religious culture and ethics course. However, subliminal messages in the content of cartoons have revealed that superstitions adversely affect religious education activities. Based on these findings, various suggestions were introduced for teachers, schools, families and media organizations in order to make use of cartoons in religious education.

Key Words: Religious Education, Animated cartoon, Values education, Cinema

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
Bilimsel Etik Sayfası	i
Onay Sayfası	ii
Önsöz.....	iii
Özet.....	iv
Abstract.....	vi
İçindekiler.....	vii
İçindekiler.....	viii
Tablolar Listesi.....	xi
Şekiller Listesi.....	xv
Kısaltmalar ve Simgeler Listesi.....	xvi
GİRİŞ.....	1
1. PROBLEM DURUMU	7
1.1. Alt Problemler.....	7
2. HİPOTEZLER.....	8
3. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	8
4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	9
5. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE MODELİ.....	10
6. EVREN VE ÖRNEKLEM.....	10
7. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	10
8. VERİ TOPLAMA ARACI GELİŞTİRME AŞAMALARI	11
8.1. Veri Toplanma Süreci	12
8.2. Faktör Analizi ile İlgili Bulgular	12
8.3. Faktörlerin İsimlendirilmesi.....	13
8.4. Güvenirlilik Analizi.....	17
BÖLÜM 1: DİN EĞİTİMİ BAĞLAMINDA ÇİZGİ FİLM KAVRAMI	20

1. DİN EĞİTİMİ VE ÇİZGİ FİLM.....	20
1.1.Din Eğitimi	20
1.2.Çizgi Film.....	22
2. TANIMLAR.....	24
3. ÇOCUKLUK DÖNEMİ DİN EĞİTİMİ.....	24
3.1. Din, Çocuk ve Televizyon.....	27
4. ÇİZGİ FİMLERİN ÇOCUKLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ	31
4.1.Çizgi Filmlerin Olumsuz Etkileri.....	32
4.2.Çizgi Filmlerin Olumlu Etkileri.....	34
5. EĞİTİM MATERYALİ OLARAK ÇİZGİ FİMLER	37
5.1. Din Eğitiminde Çizgi Filmlerin Rolü.....	38
5.2.İlgili Çalışmalar.....	46

BÖLÜM 2: DİN EĞİTİMİNDE ÇİZGİ FİMLERİ ROLÜ İLE İLGİLİ

ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ.....	50
1. SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER.....	50
2. ANKET SORULARINA İLİŞKİN BETİMSSEL İSTATİSTİKLER.....	51
3. DİN EĞİTİMİNDE ÇİZGİ FİMLERİN KULLANIMI HAKKINDA GÖRÜŞ ÖLÇEĞİ VE ALT BOYUTLARI ORTALAMA PUANLARINA İLİŞKİN BETİMSSEL ANALİZLER	68
3.1.Ahlaki Değerler Boyutu.....	68
3.2.Temel Bilgiler Boyutu.....	69
3.3.Din Eğitiminde Kullanılma Boyutu	70
3.4.Dini Gelişime Katkı Boyutu.....	70
3.5.Çizgi Film İçerik Boyutu.....	70
4. DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERLE DİN EĞİTİMİNDE ÇİZGİ FİMLERİN KULLANIMI HAKKINDA GÖRÜŞ ÖLÇEĞİ VE ALT BOYUTLARINA İLİŞKİN ANALİZ SONUÇLARI	71
4.1.Cinsiyet Değişkenine İlişkin t-testi Sonuçları.....	71
4.2.Mezuniyet Durumu Değişkenine İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları.....	74

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	80
SONUÇ	80
1. BİRİNCİ ALT PROBLEME AİT SONUÇLAR.....	80
2. İKİNCİ ALT PROBLEME AİT SONUÇLAR.....	85
3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME AİT SONUÇLAR.....	86
4. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME AİT SONUÇLAR.....	88
ÖNERİLER.....	95
1. AİLELERE YÖNELİK ÖNERİLER.....	95
2. DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ ÖĞRETMENLERİNE YÖNELİK ÖNERİLER.....	95
3. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINA YÖNELİK ÖNERİLER.....	96
4. MEDYA KURULUŞLARINA YÖNELİK ÖNERİLER	96
5. ARAŞTIRMACILARA YÖNELİK ÖNERİLER	97
KAYNAKLAR.....	98
ÖZGEÇMİŞ.....	107

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo No

Tablo 2.1: Yaş Gruplarına Göre Çocuklarda Televizyon İzleme, 2013.....	28
Tablo 3.1: Ölçeğe Ait Faktör Analizi Sonuçları	15
Tablo 3.2: Faktör Analizi Sonuçlarına Ait Varyans Değerleri	17
Tablo 3.3: Faktör Yük Değerleri	17
Tablo 3.4: Faktör İsimleri.....	18
Tablo 3.5: Ölçeğin Cronbach Alfa Güvenilirlik Analizi Sonuçları.....	19
Tablo 4.1: Öğretmenlere İlişkin Sosyo-Demografik Özelliklerin Dağılımı	50
Tablo 4.2: Öğretmenlerin Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Çizgi Filmlerin Bir Eğitim Materyali Olarak Kullanma Durumuna İlişkin Betimsel İstatistikler	51
Tablo 4.3: Öğretmenlerin Din Eğitiminde Kullanılabilecek Çizgi Filmlere İlişkin Bilgi Durumu.....	51
Tablo 4.4: Öğretmenlerin Din Eğitiminde Çizgi Filmlerin Fayda Durumuna İlişkin Betimsel İstatistikler	52
Tablo 4.5: Madde 1. Çizgi Filmlerde Dini Semboller Bulunmaktadır (Cami, Tesbih, Seccade Vb)	52
Tablo 4.6: Madde 2. Çizgi Filmlerde Dini Uygulamalar Bulunmaktadır (Namaz,Oruç, Abdest Vb.)	53
Tablo 4.7: Madde 3. Çizgi Filmlerde Batıl İnanç İçeren Sözler Bulunmaktadır.....	53
Tablo 4.8: Madde 4. Çizgi Filmlerde Batıl İnançlara Yönelik Semboller Bulunmaktadır.	54
Tablo 4.9: Madde 5. Çizgi Filmlerde İslam Kültürüne İlişkin Unsurlar Bulunmaktadır.	54
Tablo 4.10: Madde 6. Çizgi Filmlerde Diğer Dinlere İlişkin Unsurlar Bulunmaktadır. .	54
Tablo 4.11: Madde 7. Çizgi Filmlerde Sorumluluk Duygusunu Geliştirici Sözel İletiler Bulunmaktadır.	55
Tablo 4.12: Madde 8. Çizgi Filmlerde Özgüven Duygusunu Geliştirici Sözel İletiler Bulunmaktadır.	55
Tablo 4.13: Madde 9. Çizgi Filmlerde Adalet Duygusunu Geliştirici Sözel İletiler Bulunmaktadır.	56

Tablo 4.14: Madde 10. Çizgi Filmlerde Paylaşma Duygusunu Geliştirici Sözel İletiler Bulunmaktadır.....	56
Tablo 4.15: Madde 11. Çizgi Filmlerde Kardeşlik Duygusunu Geliştirici Sözel İletiler Bulunmaktadır.....	56
Tablo 4.16: Madde 12. Çizgi Filmlerde Demokrasi Duygusunu Geliştirici Sözel İletiler Bulunmaktadır.....	57
Tablo 4.17: Madde 13. Çizgi Filmlerde Ahlak Duygusunu Geliştirici Sözel İletiler Bulunmaktadır.....	57
Tablo 4.18: Madde 14. Çizgi Filmlerde Sorumluluk Duygusunu Geliştirici Rol Modeller Bulunmaktadır.....	58
Tablo 4.19: Madde 15. Çizgi Filmlerde Özgüven Duygusunu Geliştirici Rol Modeller Bulunmaktadır.....	58
Tablo 4.20: Madde 16. Çizgi Filmlerde Adalet Duygusunu Geliştirici Rol Modeller Bulunmaktadır.....	59
Tablo 4.21: Madde 17. Çizgi Filmlerde Paylaşma Duygusunu Geliştirici Rol Modeller Bulunmaktadır.....	59
Tablo 4.22: Madde 18. Çizgi Filmlerde Kardeşlik Duygusunu Geliştirici Rol Modeller Bulunmaktadır.....	59
Tablo 4.23: Madde 19. Çizgi Filmlerde Demokrasi Duygusunu Geliştirici Rol Modeller Bulunmaktadır.....	60
Tablo 4.24: Madde 20. Çizgi Filmlerde Ahlak Duygusunu Geliştirici Rol Modeller Bulunmaktadır.....	60
Tablo 4.25: Madde 21. Çizgi Filmlerde Çocukların Dini Gelişimlerini Olumsuz Yönde Etkileyecek Sözel İletiler Bulunmaktadır.....	62
Tablo 4.26: Madde 22. Çizgi Filmlerde Çocukların Dini Gelişimlerini Olumsuz Yönde Etkileyecek Rol Modeller Bulunmaktadır.....	62
Tablo 4.27: Madde 23. Çizgi Filmler Çocukların Dini Gereksinimlerine Yanıt Verebilmektedir.....	62
Tablo 4.28: Madde 24. Çizgi Filmlerin Din Eğitimi Alanında Kullanılması Çocukların Dini Gelişimlerini Olumlu Yönde Etkiler.....	63
Tablo 4.29: Madde 25. Çocukların Dini Gelişimlerini Destekleyecek Kadar Yerli Çizgi Film Bulunmaktadır.....	63

Tablo 4.30: Madde 26. Çizgi Filmler Çocukların Evrensel Değerleri Benimsemelerine Katkı Sağlamaktadır.	64
Tablo 4.31: Madde 27. Çizgi Filmler Çocuklarda İnsan Hakları Bilincinin Yerleşmesine Katkı Sağlamaktadır.	64
Tablo 4.32: Madde 28. Yerli Çizgi Filmler Çocuklarda Dini Açıdan Yozlaşmaya Zemin Hazırlamaktadır.....	64
Tablo 4.33: Madde 29. Yabancı Yapım Çizgi Filmler Çocuklarda Dini Açıdan Yozlaşmaya Zemin Hazırlamaktadır.	65
Tablo 4.34: Madde 30. Çizgi Filmlerde Çocukların Dini Gelişimlerini Olumsuz Yönde Etkileyecek Bilinçaltı Mesajları Bulunmaktadır.	65
Tablo 4.35: Madde 31. Çizgi Filmlerin Din Eğitiminde Kullanımı Dersleri Tek Düzelikten Çıkarıp Daha İlgi Çekici Hale Getirebilir.	66
Tablo 4.36: Madde 32. Çizgi Filmlerin Din Eğitiminde Kullanımı Öğrencilerin Öğrenmeye İlişkin Motivasyonlarına Katkıda Bulunur.	66
Tablo 4.37: Madde 33. Çizgi Filmler Din Eğitiminde Eğlendirerek Öğrenmeyi Gerçekleştirir.	67
Tablo 4.38: Madde 34. Çizgi Filmlerin Din Eğitiminde Kullanımı Öğrencilerin Empati Becerilerini Geliştirir.....	67
Tablo 4.39: Madde 35. Çizgi Filmler Dkab Derslerinde Zaman Kaybına Neden Olmaktadır.....	68
Tablo 4.40: Madde 36. Dkab Dersinde Çizgi Filmlerle Öğrenilenler Yeterli Değildir... 68	68
Tablo 4.41: Madde 37. Dkab Dersinde Çizgi Filmler Dersin İşlenişini Aktif Hale Getirerek Aktif Öğrenmeyi Sağlar.	68
Tablo 4.42: Madde 38. Çizgi Filmler Dkab Derslerinde Eğitim Materyali Olarak Güvenilir Bir Yöntemdir.	69
Tablo 4.43: Ahlaki Değerler Boyutu Betimsel İstatistikleri.....	70
Tablo 4.44: 5’li Likert Ölçeğine Göre Aritmetik Ortalamaların Değerlendirme Aralığı 70	70
Tablo 4.45: Temel Bilgiler Boyutu Betimsel İstatistikleri.....	70
Tablo 4.46: Din Eğitiminde Kullanılma Boyutu Betimsel İstatistikleri.....	71
Tablo 4.47: Din Eğitiminde Kullanılma Boyutu Betimsel İstatistikleri.....	71
Tablo 4.48: Çizgi Film İçerik Boyutu Betimsel İstatistikleri.....	72

Tablo 4.49: Cinsiyet Değişkeni İle Din Eğitiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı Hakkında Görüş Ölçeği Ve Alt Boyutlarına İlişkin T-Testi Sonuçları	72
Tablo 4.50: Mezuniyet Durumu Değişkeni İle Din Eğitiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı Hakkında Görüş Ölçeği Ve Alt Boyutlarına İlişkin Anova Analizi Sonuçları	75
Tablo 4.51: Mesleki Deneyim Değişkeni İle Din Eğitiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı Hakkında Görüş Ölçeği Ve Alt Boyutlarına İlişkin Anova Analizi Sonuçları	78

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil No

Şekil 1.1: Edgar Dale'in yaşantı konisi	3
Şekil 1.2: Lewin'in Yaşantısal Öğrenme Modeli	4
Şekil 1.3: Araştırma Modelini Gösteren Şema.....	9
Görsel 2.1: Çocuk ve Tv Görseli.....	24
Görsel 2.1: Rafadan Tayfa Çizgi Filminden Bir Görüntü.....	24
Görsel 2.2: Elif'in Düşleri Çizgi Filminden Bir Görüntü.....	25
Görsel 2.3: Yusuf'un Dünyası Çizgi Filminden Bir Görüntü	25
Görsel 2.4: Niloya Çizgi Filminden Bir Görüntü	26
Görsel 2.5: Gül Ve Ece Çizgi Filminden Bir Görüntü.....	26
Görsel 2.6: Şeker Hoca Çizgi Filminden Bir Görüntü.....	27
Görsel 2.7: Gezgin İle Meraklı Çizgi Filminden Bir Görüntü.....	27
Görsel 2.8: Bilim Hazinesi Çizgi Filminden Bir Görüntü	28
Görsel 2.9: Hikayelerle Çocuklara 40 Hadis Projesinden Bir Görüntü	29
Görsel 2.10: Bilirkişi Yapımından Bir Görüntü.....	29
Şekil 3.1: Açıklayıcı Faktör Analizine Ait Yamaç Birikinti Grafiği.....	38

KISALTMALAR ve SİMGELER LİSTESİ

agb	Adı geçen bildiri
age	Adı geçen eser
agm	Adı geçen makale
çev.	Çeviren
DİB	Diyanet İşleri Başkanlığı
DKAB	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi
Hız.	Hazreti
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
s.	Sayfa
SBE	Sosyal Bilimler Enstitüsü
ss.	Sayfa sayısı
TC	Türkiye Cumhuriyeti
TDK	Türk Dil Kurumu
TDV	Türkiye Diyanet Vakfı
TRT	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TV	Televizyon
vb.	Ve benzeri
vd.	Ve diğerleri

GİRİŞ

İlk insandan bu yana bilgi birikimimiz sürekli artmaktadır. Bilgi birikiminin artmasının bir sonucu olarak eğitim; yığılarak artan ve karmaşıklığı artmakta olan bilginin, onu daha işlevsel hal almasını sağlama yaklaşımlarının sonucu doğan bilim dalları arasındaki yerini almıştır (Genç ve Eryaman, 2008: 90).

Bilgi çağında dünya ile rekabet edebilmenin en önemli yollarında biri nitelikli insan yetiştirmektir. Bu durumun farkında olan toplumlar tarihi, kültürel ve sosyo-ekonomik durumlarını dikkate alarak gelişmeleri yakalamaya çalışmaktadır. Günümüzde nitelikli nüfusa ihtiyaç olduğunu ve bu durumun sadece seçkin kesimin eğitimiyle karşılanamayacağını kalkınmanın halkın tabanına kadar ulaşan bir eğitim sistemiyle gerçekleştirileceği anlaşılmıştır (Balay, 2004: 64). Bu durum farklı ailelerden, farklı ekonomik ve sosyal şartlarda bulunan bireylere fırsat eşitliği sağlanarak Milli Eğitim Bakanlığının belirlemiş olduğu hedeflere ulaşılmasının okul-aile-öğretmen işbirliğiyle sağlanmasını gerekli kılmıştır.

Eğitim olgusunun ilk olarak gerçekleştiği yer olan aile, hem ilk sosyalleşme yeri, hem de ilk eğitimin yapıldığı alandır (Kızılabdullah, 2012: 43). Eğitim sistemine girdi olarak giren bireyin ilk sosyalleştiği ve eğitim aldığı kurum olan ailede birey ailenin sosyo-ekonomik, kültürel, dilsel farklılıklarını yansıtmaktadır. Eğitim faaliyetlerimizi planlarken bireyin aileden getirdiği sosyo-ekonomik, kültürel, dilsel farklılıkları dikkate alınarak, bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulmalıdır. Çocuğun doğuştan katıldığı en küçük kurum olan ailede çocuk, aile bireyleriyle etkileşim kurarak ve onları taklit ederek öğrenmektedir fakat teknolojinin gelişmesiyle birlikte çocuğun eğitimi önem kazanmış ve çocuğun eğitimi işlevi aileden eğitim kurumlarına geçmiştir (Erden, 2011: 41).

Günümüzde eğitim faaliyetleri büyük ölçüde okulda verilmektedir. Kamusal alanda daha aktif olan kadınların sayısının artmasıyla birlikte çocuk artık kreş, yuva vb. kurumlarda eğitim faaliyetlerine daha erken katılmaktadır. Dünyada eğitim sürecine katılan insanların sayısının giderek artması küresel dünyayla rekabet edebilmenin en önemli yollardan birinin eğitim olduğunun farkına varıldığını göstermektedir. Bu farkındalık ülkeleri eğitim sistemlerinde yeni öğretim araç ve gereçlerin sağlanmasını, öğretmenlerin mesleki bilgi ve beceri düzeylerini yükseltecek yeniliklerin yapılmasını gerekli kılmıştır (Karip, 1996, 245). Günümüzde birey yaşamının büyük bir kısmını

eğitim faaliyetlerinin gerçekleştiği okulda geçirmektedir. Okul bireye önceden belirlenmiş, kazandırılmak istenen bilgi, beceri ve tutumların öğretmenler tarafından planlı bir biçimde sunulduğu yerdir (Erden, 2011: 22).

Bireyin okulda edindiği bilgi, beceri ve tutumları günlük hayatta kullanabileceği lde şekillendirmek, çocuklarımıza bilgi yığınları yüklememek eğitimcilerin en önemli görevidir. Ancak bu şekilde birey öğrenmekten zevk alacak, edindiği bilgilerin hazzını yaşayabilecektir. Bugün uluslararası sistemde varlığını sürdürmek isteyen bütün milletlerin ortak bilinç oluşturabilmek için kullandığı en önemli done nitelikli bireyler yetiştirebilecek eğitim sistemleri oluşturabilmektir. Fakat nitelikli bireylerin eğitim sürecinde en çok hataya düştüğümüz konulardan biri bireyi bilişsel düzeyde yeteri kadar eğitmemize rağmen duygusal anlamda yeteri kadar etkin hale getiremediğimizdir.

Sosyal ilişkilerinde başarılı, akliselim ve yaratıcılığa sahip ama akademik testlerde başarısız diğer yandan okulda başarılı olup hayatta mutsuz olan pekçok bireyle karşılaşmak mümkündür (Yeşilyaprak, 2001: 142). Bireylerin tüm yönleriyle geliştirilmesi eğitimin en önemli amaçlarından biridir. Bu amacın gerçekleştirilmesi için birey gerek okul içi gerekse okul dışı etkinliklerle her yönüyle geliştirilmesi önem arz etmektedir. Teknolojinin ilerlemesi ve iletişim aralarındaki gelişme fikirlerin ve düşüncelerin yayılmasında önemli kolaylıklar sağlamaktadır. Bu yönüyle okul dışı faaliyetleri gerçekleştirmede eğitimcilere farklı alternatifler sunmaktadır.

Yüksek teknolojinin bize sunduğu bu kolaylıklar beraberinde zorluklar da getirmektedir. Teknolojinin olumsuz yönlerini en aza indiren materyaller geliştirmeyi başarabilen eğitimciler medyanın etkin gücünü kullanarak daha çok bireye ulaşabilmektedir. Mesafeleri ortadan kaldıran teknoloji özellikle iletişim araçlarının gelişmesi ile artık tek bir mesaj tüm dünyayı birkaç saniyede dolaşmaktadır. Uydu teknolojisi, internet, kablosuz iletişim, televizyon ve radyo etkili kullanıldığı takdirde güçlü eğitim materyallerine dönüşebilmektedir. Sinemanın birey ve toplum üzerinde büyük bir etkisi mevcuttur.

Görsel bir şölen olan sinemada insanlar üzerinde gerçeklik duygusu oluşturan filmler kişilerin davranışlarını etkileyebilmektedirler. İnsanların giyim tarzlarını, dünyaya bakış aıllarını etkileyebilmektedir. Sinema; kitap, gazete ve dergilerden çok daha hızlı bir şekilde büyük bir kitleye ulaşabilmektedir. Aynı zamanda benzer

mesajları aynı kitleye iletmediği için uzun vadede kalıcı etkileri bulunmamaktadır (Yorulmaz, 2010: 80)

Başlangıcı itibarıyla eğlendirme amaçlı seyirlik bir sanat olan sinema ise, bugün insan hayatını şekillendirmede önemli işlev gören bir konuma gelmiştir. Sinemanın bu etkili gücü bir eğitim materyali olarak kullanımının yaygınlaşmasında etkili olmaktadır.

Çizgi filmler, sinemanın etkili organlarından birisidir. Sinemanın çocuklar tarafından en çok sevilen türü çizgi filmlerdir. Çocukların TV’de en çok neyi seyretmekten zevk aldıklarını araştıran çalışmada verilen cevaplar, çoğunlukla “çizgi film” olduğunu göstermektedir. Çocukların verdiği cevaplarda çizgi film seyretme oranı ilk sıradayken (%41.6), bunu ikinci sırada dizi seyretme oranı %20.6 izlemektedir. Daha sonra sırasıyla, film (%11.9), belgesel (%6.7) ve çocuk programı (%2.7) gelmektedir (Cesur ve Paker, 2007:114). Bu bağlamda çizgi filmler öncelikli olarak güçlü bir kitle eğitim aracı olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla eğitim amaçlarını destekleyici ve eğlendirici bir araç olarak yaygınlaşmaktadır.

Eğitimci Edgar Dale, yaşantılarla kavramların oluşumunda ilişkilerden yararlanarak, hedef-davranışlara ulaşma ve öğrenme yaşantılarını seçme konusunda eğitimcilere yardımcı olmak amacıyla “yaşantı konisi” adını verdiği bir model geliştirmiştir.

Şekil 1. 1: Edgar Dale'in yaşantı konisi

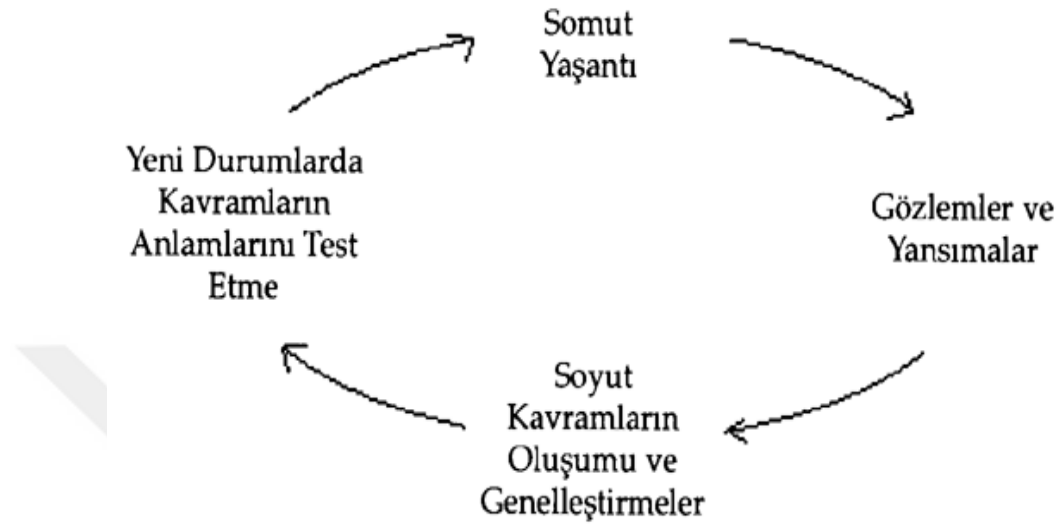
Amerikalı eğitimci Edgar Dale Edgar Dale öğrenmenin kalıcılığı ve etkililiği üzerine yaptığı araştırmada şu sonuçlara ulaşmıştır:

- Öğrenme ortamında ne kadar çok organımız çalışırsa öğrenme daha kalıcı olmaktadır.
- Öğrendiğimiz şeylerin çoğunda gözlerimizin etkisi büyüktür.
- En iyi öğrenme basitten zora, somuttan soyutadır (Çilenti,1979: 40).

Eğitimciler artık çok fazla sayıda uyararla karşı karşıya kalan çocukların öğrenmeye ilişkin motivasyonlarını artırmanın yollarını aramaktadır. Bu gelişmeler genel eğitim içerisinde din eğitimi bağlamında da eğitim faaliyetlerinin daha verimli olmasını sağlayacak etkin materyallerin kullanılmasını gerekli kılmıştır.

Bireyin çevresiyle etkileşimi sonucu yaşantıları oluşur. Yaşantı, bireyin çevresiyle girdiği etkileşim süreciyle meydana gelmektedir. Bu yaşantıları ikiye

ayırmak mümkündür. Bazı yaşantılar bireyin farkında olmadan gerçekleşir ve bireyde iz bırakmazken bir kısım yaşantılar ise bireyde nispeten kalıcı izler bırakır. Öğrenmeler işte bu yaşantılar süreci sonucu oluşur (Demirel, 1999:7).

Şekil 1. 2: Lewin'in Yaşantısal Öğrenme Modeli (Kolb, 1984:21 akt. Aşkar ve Akkoyunlu,1993:157)

Öğrenme kendiliğinden öğrenme ve yönlendirilmiş öğrenme olarak iki şekilde meydana gelmektedir. Kendiliğinden öğrenme; kasıtlı veya kasıtsız olabilmektedir. Bireyin kastı ile gerçekleşen davranış değişikliğine "kendi kendine öğrenme" denir. Yönlendirilmiş öğrenme'de ise öğrenmeyi yönlendiren ve yaşantı ortamını oluşturan öğrenme araçları bulunmaktadır. Öğretmen, televizyon, kitap, film vb. yönlendirmesi sonucu gerçekleşen öğrenmeler olarak belirtmektedir (Erden, 2005: 19).

Din ile ilgili öğrenmelerde de birey çevresindeki dinle ilgili kişi, olay, obje ve sembollerle etkileşimde bulunarak bazı yaşantılar geçirir. Bireyin dinle ilgili öğrenmeleri yaşantı sürecinin sonunda, bireyin din hakkındaki bilgi, duygu, tutum ve becerilerinde meydana gelen değişiklikleridir. Din ile ilgili öğrenme; yaşantı ürünü kalıcı davranış değişiklikleridir (Akyürek, 2010: 119).

Çizgi filmler öğrencilerin birden çok duyu organına hitap eden, yaşanmış ya da yaşanması muhtemel hayat durumlarını etkileyici bir şekilde eğitim ortamına getiren öğretim materyalleridir. Eğitim ortamındaki etkinliği ele alındığında çizgi filmlerin büyük bir bölümünün öğrenme sürecini eğlenceli ve aktif hale getiren yapıtlar olarak ele alındığı görülmektedir. Çizgi filmlerin işlenen konuları gerçekçi bir yaklaşımla sunması

ve hayal gücünü geliştirici öğeler barındırması eğitim ortamındaki etkinliğini ortaya koymaktadır. Çizgi filmlerde renk ve ses efektlerinin eğitim ortamına katılması görerek ve işiterek öğrenmenin daha etkili bir biçimde gerçekleşmesini sağlamaktadır (Güneş, 2010: 50).

Bu yönüyle çizgi filmlerin eğitimde özelde Din eğitiminde soyut konuların somutlaştırılmasında ve aktif öğrenme ortamlarının oluşmasına katkı sağlaması mümkündür. Bu kapsamda yapılan araştırma çizgi filmlerin Din eğitiminde kullanımının Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin görüşleri çerçevesinde incelenmesini amaçlamıştır.

1. PROBLEM DURUMU

Din eğitimi bireye bilgi yüklemekten çok zengin yaşantılarla öğrenmesini amaçlayan eğitim alanıdır. Öğrenilen bilgilerin özümsemesi en önemli gayesidir. Din eğitimi alan kişilerin din eğitimini içselleştirmesi için öncelikle öğreneceği alana yani dine karşı sevgi beslemesi gerekmektedir. Sevgiden yoksun bir din eğitiminin başarılı olması zordur. Dolayısıyla din eğitiminde sevdiren, kolaylaştıran metodlar, araçlar kullanılmalıdır (Yorulmaz, 2010: 58). Albert Bandura'nın sosyal öğrenme kuramına göre özellikle çocukların öğrenmesinde model olarak geliştirdiği davranışlar etkilidir. Çocukların davranışlarına yön veren rol modelleri önceden anne-baba, öğretmen ve sosyal çevre iken günümüzde futbolcular, sanatçılar, film starları ve özellikle çizgi film kahramanları olmuşlardır (Yorulmaz, 2015: 333). Bandura'ya göre bu modellerden en çok çizgi film kahramanları çocukları etkilemektedir. Din eğitimi kolaylaştıracak, zevkli hale getirecek araçlardan biri de çizgi filmlerdir. Çoğunlukla din eğitimi engelleyeceği ve zorlaştıracığı düşünülen çizgi filmler, din eğitimine yardımcı bir araç olarak da kullanılabilir.

Eğitim ortamlarında birden fazla duyu organına hitap eden materyallerin geliştirilmesi önemlidir. Bu nedenle hem görsel hem işitsel yönü olan eğitim öğretim materyallerinin kullanılması önem taşımaktadır. Dolayısıyla öğrenmeyi kolaylaştıracak materyaller öğrenilen konuların kalıcılığını da sağlamaktadır (Temizkan ve Atasoy, 2016: 581). Din eğitimi ve öğretimi faaliyetleri için de aynı durum söz konusudur. Din eğitiminde birden fazla duyuya seslenmek, öğrencilerin soyut konulara olan ilgisini artıracığı gibi dikkatlerini yoğunlaştırmalarında da yardımcı olur. Bu açıdan

bakıldığında çizgi filmlerin, işitsel ve görsel özellikleriyle çocukların din eğitimi faaliyetlerinde kullanmaya elverişli olduğu anlaşılmaktadır. Görsel/işitsel materyallerin eğitim-öğretimdeki başarıya etkisi ve çizgi filmlerin çocuklar tarafından beğeniyle izlenmesi, çizgi filmlerden özgün ders materyalleri olarak yararlanılabileceği fikrini akla getirmektedir.

Dolayısıyla çizgi filmler, içeriğinde görsellik taşıyan simgesel bir araçtır. Bu yüzden çizgi filmde iletilen konu ve konunun içeriğinden daha çok konunun sunuluş biçimi çocukları etkilemektedir. Bu özelliklerinden yola çıkarak çocukların dini gelişimine uygun kullanıldığı sürece etkili birer materyal olduğu unutulmamalıdır. Öğrenciler, çizgi filmler aracılığıyla dini ritüellere, İslam dinine ilişkin unsurlara ulaşabildiği gibi subliminal mesajlara, batıl inaçlara maruz kalabilir. Bu durum din eğitimcisinin çizgi filmlere ilişkin bilgi, beceri ve tutumlarının önemini ortaya koymaktadır. Bu çalışmada örneklem grubumuzun uyguladığımız veri toplama aracı çerçevesinde çizgi filmlerin din eğitiminde kullanımı, çizgi filmlerin içerik boyutu, ahlaki değerleri içerme boyutu ve çocuğun dini gelişimine etkisine ilişkin görüşlerine başvurulmuştur.

Bu araştırmanın problemi cümlesi şu şekildedir: Din eğitiminde çocuğun dini gelişim özellikleri, ilgileri göz önüne alınarak, ilk çocukluk dönemiyle başlayan ve son çocukluk dönemiyle devam etmekte olan din eğitimi faaliyetlerinde görevli Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin çizgi filmlerin Din eğitimindeki rolü hakkındaki görüşleri nelerdir? Araştırmamın temel amacı; çizgi filmlerin, Din eğitiminde kullanımının kapsam ve sınırlılıklarını ortaya koymaktır.

1.1. ALT PROBLEMLER

1. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerine göre bazı çizgi filmler ahlaki değerleri(sorumluluk, kardeşlik, adalet, özgüven) kazandıracak içeriğe sahip midir?
2. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerine göre bazı çizgi filmler İslam dinine ilişkin temel dini bilgileri kazandıracak içeriğe sahip midir?

3. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerine göre bazı çizgi filmlerin DKAB derslerinde kullanımı öğrencilerin dini gelişimine katkı sağlayacak nitelikte midir?
4. Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerine göre bazı çizgi filmlerde diğer dinlere veya batıl inançlara yönelik içerikler bulunmakta mıdır?
5. Örnekleme grubu öğretmenlerinin görüşlerinde cinsiyet, mesleki tecrübe, öğrenim durumu gibi değişkenler anlamlı fark oluşturmakta mıdır?

2. HİPOTEZLER

Araştırma kapsamında ele alınmış çizgi filmler bağlamında;

1. Çizgi filmler ahlaki değerleri edindirecek muhtevayı içermektedir.
2. Çizgi filmler İslam dinine ilişkin temel bilgileri kazandıracak içeriğe sahiptir.
3. Çizgi filmler sevgi, sorumluluk, kardeşlik, adalet, hoşgörü, barış, paylaşma, özgüven, doğa sevgisi değerlerini kazandıracak içeriğe sahiptir.
4. Çizgi filmlerde diğer dinlere veya batıl inançlara yönelik içerikler bulunmaktadır.
5. Diğer materyallere nazaran çizgi filmlerin DKAB derslerinde kullanımı daha azdır.
6. Çizgi filmlerin gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra DKAB derslerinde kullanımı öğrencilerin dini gelişimine katkı sağlayacak niteliktedir.
7. Örnekleme grubu öğretmenlerinin görüşlerinde cinsiyet, mesleki tecrübe, öğrenim durumu gibi değişkenlerin etkileri olabilmektedir.

3. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacını araştırma kapsamında ele alınmış çizgi filmler bağlamında şöyle sıralamak mümkündür;

- Çizgi filmlerin bir din eğitimi materyali olarak nasıl kullanıldığını ortaya koymak.
- Çizgi filmlerin hangi durumlarda din eğitimini engelleyici, zorlaştırıcı bir araç olduğunu ortaya koymak.

- Çizgi filmlerin çocuklar üzerindeki etkisini öğretmen görüşleri çerçevesinde ortaya koymak.
- Din eğitiminde çizgi filmlerin kullanımının kapsam ve sınırlılıkları hakkında tahminde bulunmak

4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Eğitimcilerin başarısında, pedagojik formasyon, alan bilgisi ile birlikte kullandığı eğitim materyallerinin etkililiği ve verimliliği de büyük rol oynamaktadır. Bu bakımdan zengin eğitim ortamları oluşturmak için farklı materyaller kullanması ön plana çıkmaktadır. Bir taraftan gelişen teknoloji zengin eğitim ortamların oluşturulmasında katkı sağlarken, diğer taraftan sunduğu kolaylıklarla beraber zorlukları da getirmektedir. Teknolojinin olumsuz yönlerini en aza indiren materyaller geliştirmeyi başarabilen eğitimciler medyanın etkin gücünü kullanarak daha çok bireye ulaşabilmektedir.

Genelde eğitimin özelde din eğitiminin gerçekleştirmek istediği kazanımlardan biri bireyin küreselleşen dünyada yönünü kaybetmeden mutlu olabilmesini sağlamaktır. Din eğitimi alanında yapılan çalışmalar da bireysel ve toplumsal mutluluğu artıracak yönde olmalıdır. Din eğitimi alanındaki çalışmalarda geleneksel kalıplardan sıyrılarak bireylerin “eğlenerek öğrenme” ilkesinden hareketle alternatif yöntemler ve materyaller geliştirmesi gerekmektedir. Bu materyallerden biri de çizgi filmler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çizgi filmler görünürde çocuklara eğlenceli ortamlar sunarken dini ve ahlaki boyutu gözardı etmektedir. Bireyin dini ve ahlaki gelişiminin en önemli olduğu bu yıllarda dini ve ahlaki gelişimini olumsuz etkileyebilecek uyarana maruz kalabilmektedir. Çizgi filmlerin dini ve ahlaki boyutu göz önüne alınarak tasarlandığında eğitimde etkili bir materyal olabilmektedir. Çizgi filmin etkili gücünden yararlanmak için Din Eğitimi açısından olumsuz çağrışımlar bulunduracak içeriklerden kaçınmalıyız. Çocukların öğrenmeye ilişkin motivasyonlarını artırmak adına çocukluk döneminde din eğitiminde olumlu rol modeller içerecek çizgi filmler dini gelişim açısından önemlidir. Bu bağlamda Din eğitimi faaliyetlerinde zengin öğrenme ortamlarını artırmak ve davranış geliştirmek adına uzmanlar tarafından alanın

hassasiyeti dikkate alınarak tasarlanacak çizgi filmlere ihtiyaç duyulmaktadır. Dolayısıyla Din Eğitiminde çizgi filmlerden yararlanabilmek için bu konuda bilimsel çalışmaların artması gerekmektedir. Çizgi filmlerin Din Eğitiminde kullanımına ilişkin avantaj ve dezavantajların ortaya konup, çizgi filmlerden nasıl yararlanılacağı tartışılması önem arz etmektedir.

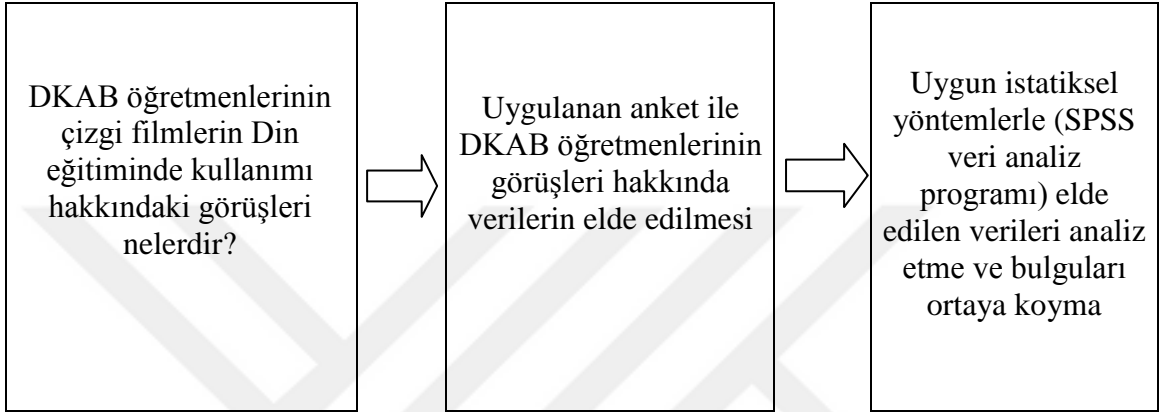
Yapılan çalışmalar incelendiğinde çizgi filmler gerekli düzenlemeler yapıldığında DKAB derslerinde verimli bir materyal olduğu görülmektedir. Çizgi filmler ile ilgili çalışmaların çoğu çizgi filmlerin pazarlama üzerindeki etkisine yoğunlaşmaktadır. Bir eğitim materyali olarak çizgi filmlerin kullanımına ilişkin çalışmaların sayıca yetersiz olduğu görülmüştür.

Özellikle dini gelişimin temellerinin atıldığı ilkökul döneminde çizgi filmlerin çocukların dini gelişimleri üzerindeki etkilerinin ele alındığı araştırmaların yetersiz olduğu aşikârdır. Bu kapsamda çizgi filmlerin ilkökul öğrencilerinin dini gelişimleri ve değer algıları üzerindeki etkilerinin ele alındığı araştırmalara gereksinim duyulduğu söylenmektedir. Bu bağlamda yukarıda zikredilen eksikliklerin giderilmesi ve din öğretiminin zengin yaşantılarla geliştirilmesi açısından Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin çizgi filmler hakkında görüşlerinin tespiti önem arz etmektedir.

5. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE MODELİ

Bu bölümde araştırmamızın örnekleme, veri toplama aracı, veri toplama süreci ve ver analizi ilgili tercih ettiğimiz yöntem ele alınmıştır. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin görüşlerine başvurularak; Din Eğitiminde çizgi filmlerin rolünü belirlemek üzere yapılan araştırmamızda eğitim araştırmalarında en sık kullanılan yöntemlerden nicel araştırma yöntemi tarama modeli kullanılmıştır.

Tarama modeli bir grubun önceden belirlenmiş problem hakkındaki görüşlerini, katılımcılara uygulanan veri toplama aracına verdikleri cevaplar aracılığıyla irdelenmesidir. Seçilen topluluktaki bireylerden topluluğun mevcut durumunu belirlemeyi, görüş, inanç, tutumları hakkında bilgi elde etmeyi sağlar (Arılı ve Nazik, 2004).

Şekil 1. 3: Araştırma modelini gösteren şema

6. EVREN VE ÖRNEKLEM

Bütün DKAB Dersi öğretmenleri kapsayacak şekilde bir çalışmanın zaman aşından ve ekonomik şartlar bakımından imkânsızlığı göz önünde bulundurularak Sivas ili ve araştırmacının görev yaptığı Kars ili DKAB öğretmenleri araştırmanın evrenini oluşturmuştur. Araştırmalarda evrenin tümü üzerinde çalışma olanağı yoksa ya da zorsa örneklem almak uygun bir yaklaşımdır. Bu bağlamda araştırmamızda kolaylı örneklem yöntemiyle veriler toplanmıştır. "Hazır örneklem" olarak da adlandırılan bu yöntemde kolayca ulaşılabilir birimleri seçmek suretiyle bir örnek oluşturulmaya çalışılır (Gurbetoğlu, 2014: 88).

Örneklemede birimlerinin seçimi görüşmeci tarafından doğru zamanda doğru yerde bulunan birimler, gönüllü katılımcılar arasından yapılır. Bu örnekleme türünde, veri toplama amacıyla ana kütleyi oluşturan bireylere gönderilen anket formlarını doldurarak anketlere cevap verenlerin tümü örnekleme dahil edilmektedir. Araştırmacının Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2016/2017 sene sonu Mesleki Eğitim Seminerlere katıldığı il olan Sivas İlindeki gönüllülük esasıyla

araştırmaya katılan 130 DKAB öğretmeni ve araştırmacının çalıştığı Kars ilinde ulaştığı 70 DKAB öğretmeni çalışmamızın örneklemini oluşturmuştur. Çalışma grubumuzda bulunmakta olan öğretmenlerimize ulaşabilmek adına, veri toplama süreci için oluşturduğumuz anketin uygulanması için araştırmacı tarafından Sivas İl Milli Eğitim Müdürlüğüne başvurulmuş, gerekli onaylar alınmıştır. DKAB öğretmenlerinin Din Eğitiminde Çizgi Filmlerin Rolüne İlişkin görüşlerini ortaya koymaya çalıştığımız araştırmamızda kullandığımız veri toplama aracı öğretmenlere bizzat ulaşılarak gönüllülük esasına dayanarak uygulanmıştır.

7. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Her araştırmanın olduğu gibi bu araştırmanında belirli sınırlılıkları mevcuttur. Öncelikle din eğitimi gibi erken çocukluk döneminden, yetişkinlik dönemine kadar geniş bir yelpazesi bulunan bir alanda belli sınırlılıkların bulunması gerekmektedir. Bu araştırma çizgi filmlerin muhtevası dikkate alınarak çocukluk dönemi (7-12 yaş) ile sınırlandırılmıştır. Ayrıca araştırmamız Sivas ve Kars ilinde görev yapmakta olan 200 Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenin din eğitiminde çizgi filmlerin kullanımı hakkındaki görüşleri ile sınırlıdır. Çalışmamızda çizgi filmler hakkında öğretmen görüşleri aşağıdaki bölümde tanıtımı yapılan TRT ÇOCUK ve DİYANET TV’de yayınlanmakta olan Rafadan Tayfa, Elif’in Düşleri, Yusuf’un Dünyası, Niloya, Gül ve Ece, Şeker Hoca, Gezgin ile Meraklı, Bilim Hanesi, Hikâyelerle 40 Hadis, Bilirkişi çizgi filmleri ile sınırlandırılmıştır.

Ölçeğimiz değerler bağlamında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi içeriğinde yer alan; sorumluluk, özgüven, adalet, paylaşma, kardeşlik ve demokrasi değerleri ile sınırlı tutulmuştur.

8. VERİ TOPLAMA ARACI GELİŞTİRİLME AŞAMALARI

Problem durumu ortaya konurken; eğitim/çizgi film, din eğitimi/sinema, din eğitimi/çizgi filmler konularıyla ilgili yapılmış doktora tezleri, yüksek lisans tezleri, makaleler ve alanla ilgili birçok bilimsel çalışma dikkate alınarak veri toplama aracı tasarlanmıştır. Daha sonra 10 öğretmenle “DKAB derslerinde çizgi filmlerden yararlanılması” hakkında görüşmeler yapılarak madde yazımı aşamasına geçilmiştir.

Araştırmada başta Din Eğitimi alanında bilimsel çalışmalar yapmış uzmanların görüşü alınarak kapsam ve görünüş geçerliliği sağlanmıştır. Maddelerin anlaşılabilirliği ve dil bilgisi kurallarına uygunluğu türkçe öğretmeniyle görüşülerek kararlaştırılmıştır. 10 öğretmenimizle anketin uygulanabilirliği önceden denetlenerek veri toplama aşamasının sonunda SPSS (statistical package for the social science) programı kullanılarak 200 DKAB öğretmeniyle yaptığımız çalışmaya yönelik güvenilirlik hesaplaması yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirliğini sağlamak için iç tutarlılık katsayısı hesaplanmış, Cronbach alpha değeri 0,95 olarak bulunmuştur. Bu araştırmada Din Eğitiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı Hakkında Görüş veri toplama aracı geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda ilk olarak din eğitimi, çizgi filmlerin eğitimde kullanımı ve değerler eğitimine yönelik alan yazın taraması yapılmıştır. Alan yazın taramasından sonra uzman görüşleri alınmıştır. Uzman görüşlerinden sonra 5 soruluk görüş alma formu oluşturulmuştur. Görüş alma formu ile bir öğrenimine devam eden Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinden çizgi filmlerin din eğitiminde kullanımına yönelik düşüncelerini almak için bilgi toplanmıştır.

Oluşturulan maddeler beşli likert tipinde olup, Kesinlikle katılmıyorum (1), katılmıyorum (2), kararsızım (3), katılıyorum (4), Kesinlikle katılıyorum (5) şeklinde derecelendirilmiştir.

Veri toplama aracı maddelerindeki soruların belirtilen özellikleri ne derece doğru ölçtüğünü belirlemek için yapı geçerliliğine bakılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliğini belirlemek için açılımlayıcı faktör analizi yapılmıştır.

8.1. VERİLERİN TOPLANMA SÜRECİ

Araştırmanın veri toplama sürecinde liseler, imam- hatip ortaokulları, ortaokullar ve ilkokullar seçilerek farklı okul türlerinden verilerin toplanması sağlanmıştır. Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerine uygulanan veri toplama sürecinde çizgi filmler ile ilgili öğretmenlerin görüşlerine başvurulurken TRT ÇOCUK ve DİYANET TV’de yayınlanmakta olan on çizgi film çerçevesinde veri toplama aracı uygulanmıştır.

DKAB öğretmenlerinin çizgi filmlerin din eğitimindeki rolüne ilişkin öğretmen görüşlerinin araştırıldığı çalışmamızda 5’li Likert tipi ölçek kullanılmıştır. Araştırmamızda kullandığımız ölçek 2 bölümden oluşmakta ilk bölümde kişisel

bilgilere yönelik maddelere yer verirken ikinci bölümde Din Eğitiminde çizgi filmlerin rolüne ilişkin ifadeler yer almaktadır. Araştırma kapsamında ölçme araçları araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Geliştirilen ölçeklerin açıklayıcı faktör analizi ve madde analizi çalışmaları SPSS 21.0 paket programıyla gerçekleştirilirken; doğrulayıcı faktör analizi çalışmaları ise Lisrel 8.70 (Linear Structural Relation Statistics Package Program) yazılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında kullanılan tüm istatistiksel işlemlerde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir.

Ölçme araçları ile elde edilen veriler, amaçlara uygun istatistiksel tekniklerle analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen veriler kodlanarak bilgisayara yüklenmiştir. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS 21.0 (Statistical Package for Social Sciences) istatistik programı kullanılmıştır. Araştırma verilerinin çözümlenmesinde seçilecek analiz yöntemi için veriler üzerinde varyans analizleri yapılmıştır. Her bir analiz için varyans analizi sonuçları 0,05 anlamlılık değerinden büyük olduğu için varyansların homojen dağıldığı ve verilerin normal dağılım gösterdiği saptanmıştır. Bu bağlamda yapılan analizler sonucunda veriler normal dağılım göstermekte ve analiz yöntemleri olarak parametrik istatistiksel yöntemler seçilmiştir. Bulgular ve yorum bölümünde normal dağılıma ait tablolar yer almaktadır.

Araştırma kapsamında demografik değişkenler, anket soruları ve ölçek alt boyutları ile ilgili analizler için betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Her bir değişkene ilişkin frekans ve yüzdeleri analiz edilip tablolaştırılarak sunulmuştur.

Demografik değişkenlerden cinsiyet ile Din Eğitiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı Hakkında Görüş Ölçeği ve alt boyutları arasında anlamlı farklılığı ilişkisiz t testi analizi ile değerlendirilmiştir. İlişkisiz t-testi, iki ilişkisiz örneklemden elde edilen puanların birbirlerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini test eder (Büyüköztürk, 2011).

Demografik değişkenlerden mezuniyet durumu ve mesleki deneyim ile Din Eğitiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı Hakkında Görüş Ölçeği ve alt boyutları arasında anlamlı farklılığı Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) ile değerlendirilmiştir. [Anova testi](#), ilişkisiz iki ya da daha çok örneklem ortalamasının birbirinden anlamlı farklılık gösterip göstermediğini test etmek için kullanılan analiz yöntemidir (Büyüköztürk, 2011). Verilerin Çözümlenmesi

Araştırmada çizgi filmlerin çocukların dini gelişimlerini etkileyen unsurların tespit edilmesinde 38 soruluk anketten yararlanılmıştır. Araştırmamızda verilerin analizini SPSS(Statistical Package for the Social Science) adlı program üzerinden bilgisayar ortamına girilerek yapılmış, veri toplama aracında yer alan sorulara frekans ve yüzde(%), ortalama, standart sapma hesaplamaları yapılmıştır. Gerekli bir şekilde doldurulmayan veri toplama araçları geçerli sayılmamıştır.

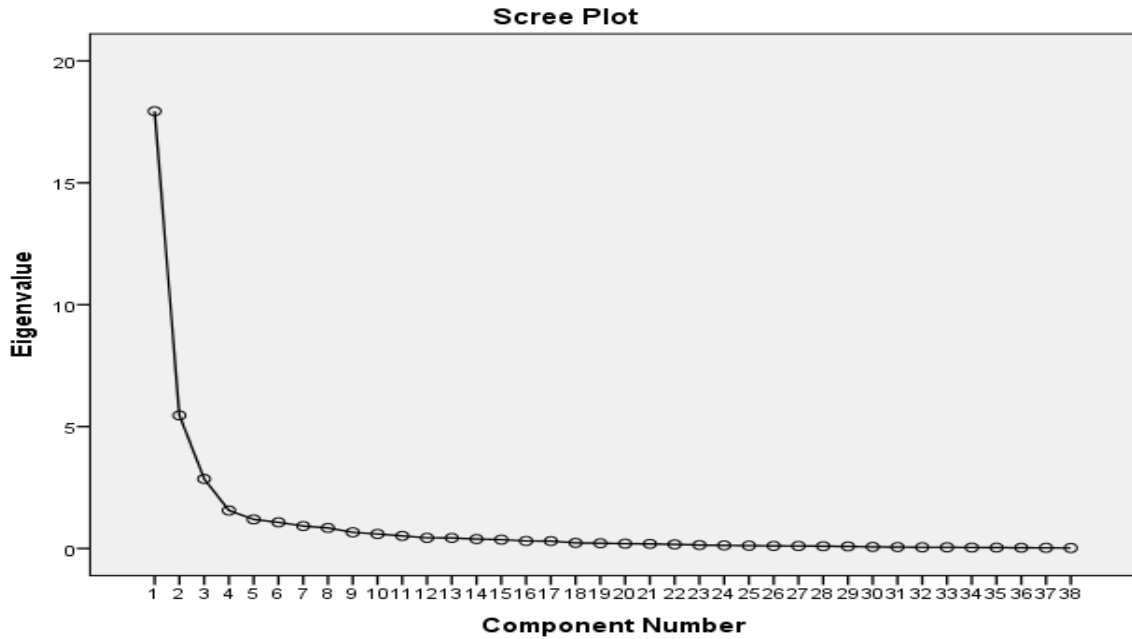
8.2. Faktör Analizi ile İlgili Bulgular

Din Eğitiminde Çizgi Filmlerin Kullanımına yönelik veri toplama aracının yapı geçerliliğini sağlamak ve ölçekte yer alan maddelerin faktör yüklerinin belirlenerek işlevsel bir boyutlandırmanın elde edilmesi (Büyüköztürk, 2011) amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi yapılmadan önce verilerin faktör analizine uygunluğu Kaiser Mayer Olkin (KMO) ve Bartlett testiyle test edilmiştir. Değerlendirmeye alınan 38 maddeden oluşan ölçek için KMO değeri 0,921, Bartlett testi sonucu $\chi^2= 10040,890$ ($p \leq .05$) olarak bulunmuştur. KMO'nun .60'dan yüksek, Bartlett testinin anlamlı çıkması verilerin faktör analizi için uygun olduğunu gösterir (Büyüköztürk, 2011). Yapılan faktör analizi sonucu veri toplama aracı maddelerinin faktör özdeğerleri hesaplanmıştır (Tablo 3.1).

Tablo 3.1: Ölçeğe Ait Faktör Analizi Sonuçları

Faktörler	Faktör Özdeğerleri	Açıklanan Varyans %	Kümülatif Varyans %
1	17,937	36,465	36,465
2	5,458	16,257	52,722
3	2,854	8,224	60,946
4	1,560	7,174	68,120
5	1,194	6,340	74,460
6	1,073	4,689	79,149

Faktör analizinden elde edilen verilere göre öz değeri 1.00'in üzerinde yer alan altı faktör, ölçek puanlarındaki varyansın % 79,149'unu açıklamaktadır. Ölçeğin kaç faktörden oluşacağına karar verebilmek için yamaç birikinti grafiği incelenmiştir (Şekil 1).

Şekil 3.1: Açıklayıcı Faktör Analizine Ait Yamaç Birikinti Grafiği

Yamaç birikinti grafiği faktör sayısına karar vermede kullanılır. Dikey eksen öz değerleri, yatay eksen faktörleri gösterir. Grafikte dik eğim veren noktalar alınır. Yüzeysel düz eğim veren noktalar alınmaz. Grafiğin yatay eğime geçtiği noktadan itibaren yatay bir çizgi çizilir. Bu çizginin üzerinde kalan noktaların arası, boyut olarak kabul edilir. Grafikte yüksek ivmeli, hızlı düşüşün yaşandığı faktör, önemli faktör sayısını verir (Can, 2014). Şekil 1'deki yamaç birikinti grafiği incelendikten sonra ölçeğin 5 faktörlü olmasına karar verilmiştir. Çünkü sosyal bilimlerde toplam varyansı ölçek maddelerinin % 40 ile % 60 arasında açıklaması beklenmektedir (Can, 2014). Bu bağlamda çalışmanın amacına uygun olması ve veri toplama aracı maddelerinin ölçmeyi amaçladığı alt boyut sayısı araştırmacı tarafından beş olarak belirlenmesinin uygun olması nedeniyle veri toplama aracının beş faktörlü yapıda olmasına karar verilmiştir. Faktör sayısına karar verildikten sonra yapılan ikinci faktör analizi sonucunda faktör yük değeri 0,40'ın altında ve binişik madde olmadığı için 38 maddeden oluşan ölçek için KMO değeri 0,921, Bartlett testi sonucu $\chi^2 = 10040,890$ ($p \leq 0.05$) olarak bulunmuştur. Bu değerler ölçek verilerinin faktör analizi yapmaya uygun olduğunu göstermektedir. Yapılan faktör analizi sonucu ölçek maddelerinin faktör özdeğerleri hesaplanmıştır (Tablo 3.2). Alan yazında, bir maddenin faktör yük değeri için 0,40 ya

da daha yüksek olması seçim için iyi bir ölçüttür. Ayrıca bir maddenin iki faktör için yüksek yük değeri verdiği takdirde yük değerleri arasındaki farkın binişiklik oluşturmaması için en $\alpha < .10$ olmasına dikkat edilmesi gerekmektedir (Can, 2014).

Tablo 3.2: Faktör Analizi Sonuçlarına Ait Varyans Değerleri

Faktörler	Faktör Özdeğerleri	Açıklanan Varyans %	Kümülatif Varyans %
1	17,937	39,176	39,176
2	5,458	12,800	51,976
3	2,854	9,920	61,896
4	1,560	8,098	69,994
5	1,194	6,330	76,324

Analiz sonuçlarına göre birinci faktör ölçeğin % 39,176'sını, ikinci faktör ölçeğin % 12,800'ünü, üçüncü faktör ölçeğin % 9,920'sini, dördüncü faktör ölçeğin % 8,098'ini ve beşinci faktör ölçeğin % 6,330'unu açıkladığı belirlenmiştir. Tablo 3.3'de faktör maddelerinin hangi faktör altında toplandığı ve faktör yük değerleri verilmiştir.

Tablo 3.3: Faktör Yük Değerleri

Maddeler	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4	Faktör 5
M7	,924				
M8	,911				
M9	,906				
M10	,904				
M11	,904				
M12	,903				
M13	,892				
M14	,889				
M15	,877				
M16	,866				
M17	,850				
M18	,838				
M19	,827				
M20	,814				
M26	,795				
M27	,655				
Faktör 2					
M1		,754			
M2		,702			
M5		,689			
Faktör 3					
M31			,803		
M32			,790		
M33			,709		
M34			,688		

M35			,585		
M36			,541		
M37			,464		
M38			,458		
Faktör 4					
M21				,852	
M22				,838	
M23				,723	
M24				,654	
M25				,621	
M28				,578	
M29				,492	
M30				,432	
Faktör 5					
M3					,767
M4					,733
M6					,631

Tablo 3.3 incelendiğinde, tüm maddelerin madde toplam korelasyon değerlerinin 0,40 dan yüksek olduğu görülmektedir. Maddelerin faktör yüklerinin .43 ile .92 arasında değiştiği belirlenmiştir.

8.3. Faktörlerin İsimlendirilmesi

Faktör analizi sonucunda, veri toplama aracı maddeleri ortak özelliği ölçmek için bir araya gelmektedir. Bu bağlamda Din Eğitiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı Hakkında Görüş veri toplama aracı için bir araya gelen maddelerin özellikleri göz önünde bulundurularak, alan uzmanları ile görüş alarak ve alan yazındaki çalışmalar incelenerek faktörler isimlendirilmiştir (Tablo 3.4).

Tablo 3.4: Faktör İsimleri

Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4	Faktör 5
Ahlaki Değerler Boyutu	Temel Dini Bilgiler Boyutu	Din Eğitiminde Kullanılma Boyutu	Dini Gelişime Katkı Boyutu	Çizgi Film İçerik Boyutu

8.4. Güvenirlilik Analizi

Veri toplama aracının güvenilirlik analizi için Cronbach Alfa katsayısına bakılmıştır. Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı, maddelerin ağırlıklı olarak puanlandığı ya da derecelendirme yöntemiyle puanlandığı durumlarda kullanılır (Can,

2014). Alan yazında Cronbach Alfa katsayısının 0,80 ile 1 arasındaki değerleri ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğunu, 0,60 ile 0,79 arasındaki değerlerin güvenilir olduğu, 0,40 ile 0,60 arasındaki değerlerin düşük güvenilirlikte olduğu ve 0 ile 0,39 arasındaki değerlerin güvenilir olmadığı belirtilmektedir (Büyüköztürk, 2011). Bu bağlamda veri toplama aracının tamamına ve alt boyutlarına ilişkin Cronbach Alfa katsayıları Tablo 3.5’de yer almaktadır.

Tablo 3.5: Ölçeğin Cronbach Alfa Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Faktör	Madde Sayısı	Cronbach's Alfa(α)
Ahlaki Değerler Boyutu	16	0,98
Temel Dini Bilgiler Boyutu	3	0,92
Din Eğitiminde Kullanılma Boyutu	8	0,84
Dini Gelişime Katkı Boyutu	8	0,72
Çizgi Film İçerik Boyutu	3	0,90
Toplam	38	0,95

Tablo 6’da belirtildiği gibi veri toplama aracının Ahlaki Değerler boyutunun Cronbach Alfa katsayısı 0,98, Temel Dini Bilgiler boyutunun Cronbach Alfa katsayısı 0,92, Din Eğitiminde Kullanılma boyutunun Cronbach Alfa katsayısı 0,84, Dini Gelişime Katkı boyutunun Cronbach Alfa katsayısı 0,72, Çizgi Film İçerik boyutunun Cronbach Alfa katsayısı 0,90 olarak bulunmuştur. Ölçeğin tamamının Cronbach Alfa katsayısı 0,95 olarak bulunmuştur. Bu değerlere göre yapılan güvenilirlik analizi sonucunda veri toplama aracının alt boyutlarının ve veri toplama aracının tamamının güvenilir çıktığı belirlenmiştir.

BÖLÜM 1: DİN EĞİTİMİ BAĞLAMINDA ÇİZGİ FİLM KAVRAMI

1. DİN EĞİTİMİ VE ÇİZGİ FİLM

Bu bölümde din eğitimi ve öğretimi faaliyetlerinde çizgi film kavramının yerine yönelik temel bilgilere yer verilmiştir. Çizgi filmin kavramsal terminolojisinden ziyade din eğitiminde zengin yaşantılar oluşturabilme adına öğretimsel yönü bağlamında incelenecektir. Çalışmamızın temelini oluşturan Din Eğitimi-Çizgi Film ilişkisinde imkân ve sınırlılıklar kavramsal çerçevede ele alınacaktır.

1.1. Din Eğitimi

Günümüzde insan hayatını anlamlandıran en önemli unsurlardan biri eğitimidir (Temizyürek ve Acar, 2014: 26). Eğitim faaliyetleri özelinde din eğitiminin ise tarih boyunca toplumlar üzerinde önemli bir yeri bulunmaktadır (Tunç, 2013: 142).

Eğitimin ve dinin önceden belirlediği amaçları ve hedefleri bulunmaktadır. Eğitimde ana gaye bireylere hedeflenen davranışlar bütünü kazandırmak iken dinlerde ise bireylerin uygulaması gereken dini uygulamalarla yaşadıkları dine uygun davranışlar ortaya koymasını sağlamaktır. Zira dinin amacı bireye bilgi aktarmaktan çok bilgileri davranışlar halinde yaşama geçirmesini sağlamaktır. Dinin nihai hedefi bireyi Allah'a iyi bir kul olarak yetiştirmektir. İyi bir kul düşünce yapısı ve davranışları arasında tutarlıdır. Yüce dinimiz İslam ise bunu sağlayabilmek adına adeta eğitim programı gibi davranarak tavsiye ve sakındırmalar sunmuştur. Ana esası "edep" olan bu sistem bireyin maddi manevi tüm yaşamını kapsamaktadır. İslam dininin amacı güzel ahlaklı bireyler yetiştirmektir (Gözütok, 2010: 45-47).

1739 Sayılı Türk Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinin 2. fıkrasında, Türk Milli Eğitiminin genel amacı "*Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek*" şeklinde tanımlanmaktadır (oygm.meb.gov.tr erişim tarihi:19.07.2018).

Türk Milli Eğitim sisteminin genel amaçlarından biri de ahlaklı bireyler yetiştirmektir. Türk Eğitim sistemi içinde din eğitiminin özel bir yeri vardır. Milli Eğitim sistemimizin amaçları ile din eğitiminin varmak istediği amaçlar örtüşmektedir.

Din eğitimi faaliyeti olgusu insanla yaşıttır. Başlangıçtan günümüze insanoğlu inandığı dini öğrenmekten ve diğerlerine öğretmeye çalışmaktan geri durmamıştır. Bu öğretme işini yaparkende içerik konusunda kafa yordukları gibi, nasıl öğretecekleri konusunda da arayışlar içerisinde olmuşlardır. Batıda roma rakamı XIX. asrın sonunda eğitim bilimlerinin yanında din eğitimi bilimi bağımsız olarak kurulurken, ülkemizde XX. asrın sonunda din eğitiminin bilimselliğine ilişkin arayışlar başlamıştır. Bu arayışlar " Din eğitimi nedir? " sorusuyla başlaması gerekirken daha çok öğretim sürecine ilişkin konulara yöneldiği görülmektedir (Aydın, 2011: 7).

Din eğitiminin konusu din olmakla birlikte aslında yaptığı görev sonuç olarak bir eğitim görevi üstlenmektedir. Bu görevi yerine getirebilmesi ise eğitimin genel kaideleri ve metodları ile mümkündür. Konusu, gayesi ve izlediği metodlar bağlamında din eğitimi, dini eğitime konu eden ilahiyat, din ve eğitim bilimleri içerisinde bulunan bir disiplindir (Dalkılıç, 2010: 79).

Ülkemizde Din Eğitimi Bilimiyle ilgili ilk bilimsel çalışma ise Beyza Bilgin tarafından başlamaktadır. Pedagoji Kürsüsünde ilk görevine başlayan Bilgin "*İslam'da Eğitimin Temeli Olarak Sevgi*" adlı Doktora Tezi (1971) Türkiye'de ilk akademik Din Eğitimi çalışmasıdır. Bilgin'in daha sonra 1979 yılında "*Türkiye'de Din Eğitimi ve Liselerde Din Dersleri*" konulu Doçentlik Tezi ile de alanın ikinci akademik eseri yayınlamıştır (www.divinity.ankara.edu.tr erişim tarihi: 19.07.2018)

Din eğitiminin temel çalışma alanı farklı disiplinlerde de faydalanarak aranan ve arayan varlık olan insanı ve davranışlarını incelemektir. Bu ise dinden edinilen bilgiler ışığında eğitim biliminin verileri kullanılarak bireye çözümler üreterek gerçekleştirilmektedir (Akto, 2010: 63).

Aşkoğlu (1998: 49-50) din eğitiminin önemini şu husularda vurgulamıştır; Din eğitimi batıl inançlara, hurafelere ve yanlış ideolojik saplantılara sempati duymayı engellemektedir. Din konusunda yeterli ve zengin yaşantılar edinilmediğinde batıl inançlara sapma tehlikesi vardır. Dini kavramların bireye içselleştirilerek kazandırılması

din eğitimi ile mümkündür. Zira dini ifadelerin (yaratılış, kader, ahiret, hesap, şefaet) dinin açıkladığı haliyle doğru aktarılması gerekmektedir.

Din eğitiminin ana amaçlarından biri de bireyi toplumsallaştırmaktır. Bireyin toplumsallaşmasından bireyin kendini akıntıya kaptırması anlaşılmalı aksine yaşadığı toplumla güçlü ilişkiler kurması topluma rol model olması anlaşılmalıdır (Tunç, 2013: 144)

Din eğitiminin baskıcı ve yetersiz olduğu durumlarda yetişen nesil kavram kargaşası yaşayıp yanlış bilgilere sahip olacak, bunun bir sonucu olarak kendilerine din süsü vermiş farklı grupların odağı haline gelecektir.

Ülkemizde sıklıkla dini eğitim ile karıştırılan Din Eğitimi Bilimi aslında; Sosyal Bilimler, Eğitim Bilimleri ve Din Bilimlerinin kesiştiği multidisipliner bir alan olarak değerlendirilebilir. Kavramsal açıdan ele aldığımızda din eğitimi "bireyin dini davranışlarında yaşantı sonucu ve kasıtlı olarak davranış değişikliği meydana getirme süreci" olarak tanımlanmaktadır (Tosun, 2010: 23-27).

Din eğitiminin formal ve informal olmak üzere iki boyutta ele alınması mümkündür. İnfomal din eğitiminde; bireydeki davranış değişikliğini planlamak, davranış değişikliğinin sonuçlarını kontrol etmek güç ve neredeyse imkânsızdır. Formal din eğitiminde ise bireyin dışarıdan yönlendirilmesi söz konusudur. Formal din eğitimi "bireyde kasıtlı olarak davranış değişikliği meydana getirme süreci olarak" tanımlanmaktadır (Akyürek: 2010: 120).

1.2. Çizgi Film

Türk Dil Kurumu tarafından oluşturulan Sinema ve Televizyon Terimleri sözlüğünde Çizgi Film; “Tek tek resimleri ya da devinimsiz nesnelere gösterim sırasında devinim duygusu verebilecek biçimde düzenlemek ve filme aktarma işi” olarak tanımlanmaktadır (Özön, 1981: 49).

Sinema filmleri içerisinde son yıllarda animasyon olarak adlandırılan çizgi filmler ayrı bir yere sahiptir. Genellikle tatil dönemlerinde gösterime giren çizgi filmler artık her ay gösterime girmeye başlamıştır. Bu yönüyle çizgi filmler genellikle çocuklardan oluşan çok sayıda izleyiciyle buluşmaktadır.

Çizgi filmler çocuklara yönelik televizyon programı olmalarının yanı sıra sinema ve televizyon sektörünün dışında da kendilerine yer bulmaktadırlar.

Çizgi filmlerin kullanıldığı alanları şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Sinema için tasarlanarak, eğlendirmek amacıyla yapılan uzun metrajlı yapımlar
- Sinema gösterimleri için kısıtlı sayıda oluşturulan kısa eğlence filmleri
- Sinema için hazırlanan reklam filmleri
- Endüstri, bilim, teknoloji, propaganda ya da satış arttırımı sağlamak için çeşitli alanlarda kullanılmak için yaptırılan film
- Ulusal ve uluslararası kuruluşlarca yaptırılan film
- Özellikle televizyon için üretilen ve çocuklar için hazırlanmış eğlence filmleri ve kukla filmleri
- Üniversitelerde çeşitli bilim alanlarında öğretim maksadıyla üretilen filmler
- Öğretim kurumlarında öğrenciler gerçekleştirilen deneme filmleri (Halas, 1979: 266-267 akt. Güler, 2013: 209).

Popüler çizgi film karakteri çocuk giyim sektörü, kırtasiye vb. gibi birçok alanda karşımıza çıkmaktadır. Bu yönü ile çizgi filmler çocukların tüketim davranışlarına etki etmekte ekonomik açıdan ciddi bir gelir meydana getirmektedirler (Türkmen, 2012: 141).

Çizgi filmler, çocuklara son derece renkli ve eğlenceli bir dünya sunmalarının yanında çocukların hayal gücünü sınırlandırmaması ve yaşamın düşsel yönüyle bağlantılı olmaları nedeniyle yoğun beğeni toplamaktadır. Bu yönüyle tüm alanlarda etkisini sürdürmektedir. Çizgi film kahramanlarının popüler kültür ikonu haline gelmeleri, son zamanlarda pazarlama amaçlı kullanımına dikkat çekmiştir. Bunun farkında olan birçok firma reklamlarını çocukların beğenerek izlediği çizgi filmlerin arasına sıkıştırmaktadır. Pek çok çizgi film karakterinin oyuncakları, aksesuarları, kırtasiye ürünleri, tişörtleri, posterleri ve oyunları da yoğun bir biçimde piyasalardaki yerini almaktadır. Bu durum sonucunda çocukların çizgi film karakterlerini model alma davranışı daha da pekişmiştir (Kalaycı, 2015: 246).

Çocuk - medya ilişkisi üzerine yapılan çalışmalar hâlihazırda azdır ve mevcut olanlarda ağırlık, çizgi filmlerin çocuklar üzerindeki olumsuz etkisi üzerinedir. Bu

çalışmada çizgi filmlerin genelde eğitim faaliyetlerine özelde din eğitimi üzerindeki etkileri araştırılmaya çalışılmıştır.

2. TANIMLAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırmayı temellendirdiğimiz kavramların ne manada kullanılacağı üzerinde duracağız. Araştırmamızda kullandığımız Din, Eğitim, Öğretim, Sinema, kavramlarını araştırmamızda hangi boyutta ele aldığımızı aydınlatmak adına tanımlamalara başvurulacaktır.

Din: Üzerinde bugüne kadar uzlaşılan bir tanımlama yapılamamasına bakış açılarındaki farklılıkların neden olduğu din kavramı "din, akıl sahibi insanları kendi tercihleriyle bizzat hayırlı olan şeylere götüren ilahi kanundur" şeklinde tanımlanmaktadır (Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2010: 4).

Eğitim: Eğitim "Eğitim bireyin davranışında, kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı (amaçlı ve planlı) olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir" (Ertürk, 1997, s. 12 aktaran Gül, 2004: 229). Yapılan çalışmalar dikkate alındığında "Eğitim, yetişkin neslin bir plan ve gayeye göre yetişmekte olan nesillerin gelişmesini sağlamak için yaptığı çalışmalardır" şeklinde tanımlanabilmektedir (Ayhan, 1997: 47).

Sinema: "Teknik tanımla sinema, bir ışık kaynağından çıkan ışınları, üzerinde resimler bulunan bir film şeridinden geçirecek, gerçekte olduğu gibi, hareketli görüntüler meydana getirme işi ve bu şekilde meydana gelmiş olan görüntü" şeklinde tanımlanabilir (Güllük, 2010: 24).

3. ÇOCUKLUK DÖNEMİ DİN EĞİTİMİ

Çocukluk döneminde Din eğitimi duygusal alandan-bilişsel alana, somuttan-soyuta doğru ilerlemektedir. Çocuğun Din eğitiminde gelişim özelliklerinin bilinmesi bir zorunluluk halini almıştır. Çocuğun hazır bulunuşluğu dikkate alınarak ve çocukların bedensel, zihinsel, duygusal, sosyal ve dini gelişim özelliklerinin bir bütün olduğu gözardı edilmemelidir. Alanda yapılan birçok çalışma çocuğun dini gelişiminin çok erken başladığını ortaya koymaktadır (Şimşek, 2004: 211). Çünkü dini duygu sevgi,

bağlanma gibi temel duygular üzerinde kuruludur. Din Eğitiminde çocuk Allah inancını bu duygularla özümsemekte ve kazanmaktadır.

İnsanın hem gençlik hem de yetişkinlik döneminde sahip olduğu dini davranış ve inançlar genelde çocukluk dönemlerine dayanmaktadır. Bu yüzden, çocuklukta alınan nitelikli din eğitimi, çocukların dine ilişkin duygularının daha sağlıklı bir şekilde gelişmesine katkıda bulunur. Çocukluğunda verilen baskıcı veya yanlış din eğitimi, dini duyguların solmasına hatta çocukların dinden tamamen uzaklaşmasına neden olur. Çocukların sağlıklı ve etkin bir din eğitimi alabilmeleri için, çocukların fiziksel, psiko-sosyal, zihinsel ve duygusal özelliklerini ve dini gelişim özelliklerini göz önüne almak bu yüzden çok önemlidir (Köylü, 2004: 138).

İlkokul döneminde (7-12 yaş) okul yaşantısı çocuğu etkileyen etmenlerden biri haline gelmektedir. Ebeveynlerin vermediği destek okuldan gelebileceği gibi çocuk okulda da özgüvenini zedeleyecek öğretmen tutumlarıyla karşılaşabilmektedir. Bu yüzden bu dönemde çocuklara ilgileri dikkate alınarak başarı duygusu tattırmak önemlidir (Gürses ve Kılavuz, 2011: 157).

Çocuk küçük yaşta iken somut düşünceye yatkınlığıyla antropomorfik bir düşünme yapısına sahiptir. İslamiyette çocuk soyut düşünebildiği ergenlik çağında mükellef olarak kabul edilmiştir (Demirkan ve Büyüksütcü, 2010: 180).

Soyut kavramları algılayabilecekleri yaşa kadar çocuklara dini inançlar, duygu boyutuyla edindirilmelidir. Diğer duyguların eğitiminde olduğu gibi, dini duygu ve düşüncelerin eğitiminde de sevgi esas alınmalıdır (Şimşek, 2004: 220).

Din eğitiminde çocukları yetiştirenlerin yaklaşım ve tutumları oldukça önemlidir. Yetişkinler ve eğitimciler her konuda çocuklara sevgi ve hoşgörüyü yaklaşmalı, iyi model olmalı ve yaşayışlarıyla çocuklara örnek teşkil etmelidirler. Çocukların duygularına hitap edecek onların eğlenirken öğrenmesini sağlayacak din öğretimi materyalleri kullanmalıdırlar.

Buna ek olarak, din eğitimi, ahlaki gelişimin ön plana alındığı eğitim anlayışı eşliğinde yapılmalıdır. Kaymakcan ve Meydan'a göre (2012: 169) din eğitimi perspektifinden bakıldığında günümüzde değerler eğitimi için ciddi bir ihtiyaç vardır. Bununla birlikte, değer eğitiminde mümkün olduğu kadar ahlaki alanda yoğunlaşmaya ihtiyaç vardır.

İlköğretim Programında yer alan değerlerden bazıları şunlardır: Adalet, Demokrasi, Dürüstlük, Çalışkanlık, Dayanışma, Doğa sevgisi, Doğruluk, Hoşgörü, Kardeşlik, Merhamet, Misafirperverlik, Nezaket, Paylaşımçı olmak, Sabır, Samimiyet, Saygı, Sevgi, Sorumluluk, Temizlik, Vatanseverlik, Yardımseverlik (Kaymakcan ve Meydan, 2011: 34).

Değerler eğitiminin amacını ise şöyle açıklamak mümkündür: çocuğun doğuştan gelen fitratını ortaya çıkarmak, karakterinin gelişmesini sağlamak, insanı kâmile ulaşmasını sağlamak, bireyi ve toplumu ahlaksızlıktan kurtarak iyi bir ahlakla donatıp bunun devamını sağlamaktır (Önder ve Bulut, 2003: 19). Bu noktada din eğitiminin değerler eğitimiyle ortak amaçlar içerdiği görülmektedir.

Okul, çocukluk çağında din eğitiminde büyük önem taşır. Okullarda gerçekleştirilen din eğitiminde üç temel yaklaşım vardır. Bunlar; din ile ilgili öğrenme, dini öğrenme ve dinden öğrenme olarak nitelendirilmektedir (Kızılabdullah ve Yürük, 2008: 109).

Eğitim sistemi içinde din kültürü ve ahlak eğitimi din eğitimi alanında önemli bir yere sahiptir. Ülkemizde din öğretimi faaliyetleri Tevhidi Tedrisat Kanunu gereği resmi olarak Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi ile yürütülmektedir (Yılmaz, 2009: 195).

Din kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde öğrencilerin başarısı sadece okul dışı faktörlerle değil sınıf içi zengin öğrenme yaşantılarıyla da şekillenmektedir. Bu nedenle, din öğretimi faaliyetlerinin güdüleyici ve öğrencilerin öğrenmeye ilişkin isteklendirilmelerini artıracak bir şekilde yürütülmesi tavsiye edilmektedir (Yorulmaz, 2005: 114).

Çizgi filmlerin Din eğitiminde etkin bir şekilde kullanımını çocuğun öğrenmeye ilişkin motivasyonunu artırabilir. Çizgi filmlerin din eğitiminde kullanılması çocukların din eğitimi gibi soyut muhtevaya sahip bir alanda öğrendiklerini somutlaştırmalarını sağlamaktadır.

Bu amaçla Din eğitiminde çizgi filmlerin kullanılması rengin ve sesin eğitim ortamına girmesiyle öğrencilerin motivasyonunu artırarak derse aktif katılımlarını sağlamaktadır.

3.1. Din, Çocuk ve Televizyon

Çocuklarımızın belli dönemlerdeki öğrenme yaşantılarıyla ilgili artık daha kesin ve deneysel bilgilere sahip olabilmekteyiz. Genel anlayışın aksine çocuk boş bir levha olmamaktadır. Bu yönüyle çocuk, eğip-bükeceğimiz bir yaş fidan değildir. Öncelikle bir bireydir ve doğuştan getirdiği yetenek ve özellikleri vardır. Bize düşen bu yetenekleri, bireysel farklılıkları dikkate alarak işe başlamak (Önder, 2008: 184).

Görsel 1.1: Çocuk ve Tv Görseli

(Kaynak:http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/84791/TUiK__Cocuklar_az_okuyup_cok_izliyor.html erişim tarihi:27.06.2018)

Aile, sosyal çevre, okul ve iletişim teknolojileri yönlendirme ve model olma sürecinde önemli bir yere sahiptir. Günümüzde gelişen teknoloji sayesinde medya-iletişim araçları ailenin, sosyal çevrenin yerini dahi almaya başlamıştır. İletişim teknolojilerindeki bu hızlı gelişim çocukları da büyük oranda etkilemektedir. Engellenemez bu hızlı değişim karşısında eğitim alanındaki görevimiz, içinde bulunulan koşulları en iyi hale hazırlayıp, imkânlardan mümkün olduğunca daha fazla yararlanabilmektir (Altıntaş, 2008: 91).

Televizyonun kolay anlaşılabilir yapısı, görüntünün ön planda olması, popüleritesini ve kendini kitlelere kolayca ulaştırabilmesini sağlamaktadır. Her gelir ve

kültür düzeyinden insana hitap eden televizyon, farklı kültürleri tanıma fırsatı sunmanın yanında dış dünyaya açılan bir kapı durumuna gelmiştir (Furat, 2009: 56-57).

Televizyonun çocuklar üzerindeki rolü toplumun diğer kısımlarından daha fazladır. Televizyonun çocuklar üzerindeki etkisi, bilgi aktarma işlevinden daha ziyade belli davranış modelleri sunmasıyla cereyan etmektedir. Bu rol modeller özellikle çocuklar için büyük bir taklit kaynağıdır (Karacoşkun, 2002: 209).

Televizyonun çocuk üzerindeki etkilerini ve etkilerinin derecesini belirlemede çocuğun izlediği programın türü, içeriği, süresi, nasıl izlediği, özusesmesi, içselleştirmesi, izlerken yanında kimin olduğu, beraber izlediği kişinin eğitim durumu ve mesleği gibi faktörler etkilidir (Güngör, 2017: 33).

Araştırmalarda genellikle olumsuz yönlerine vurgu yapılan televizyonun olumlu yönleri de mevcuttur. Televizyonun faydalı yönleri; eğitim hizmetlerini yaygınlaştırmak, yer ve maliyetten tasarruf etmek, zamanı etkili kullanmak ve toplumsal gelişmişliği arttırmaktır (Alkan, 2005: 176).

Günümüzde temel bilgi kaynaklarından biri kitle iletişim araçlarıdır. Dolayısıyla dini bilgilerin insanlara etkili bir yolla aktarılabilmesinde kitle iletişim araçlarının büyük rolü vardır. Bu çerçevede televizyon, İslam'ı anlatmada topluluklara erişim sağlamak için kullanılan temel araçlardan biri olarak ortaya çıkmaktadır (Bilis, 2017:195).

Türkiye İstatistik Kurumu tarafından 2013 yılında yapılan bir araştırmada 6-10 yaş arası çocukların %39,5'i günde 3-4 arasında televizyon izlemektedir. Yine aynı araştırmada 6- 10 yaş arası çocukların %93,8 gibi yüksek bir oranı televizyonda izledikleri tür olarak çizgi filmleri belirtmektedir. 6- 10 yaş arası çocukların %94,8'i hemen hemen her gün televizyon izlediklerini belirtmektedirler.

Son yıllarda kitle iletişim araçlarının etki gücü gittikçe artmaktadır. Sinema ve televizyonun etkilerine yoğunlukla maruz kalan çocukların tür olarak çizgi filmleri tercih ettikleri ortaya konmuştur. Zira Tablo 2.1'deki veriler bu noktada dikkat çekicidir.

Tablo 2.1: Yaş gruplarına göre çocuklarda televizyon izleme, 2013

TV izleme sıklığı	6-15 yaş			6-10 yaş			11-15 yaş		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Hemen her gün	92,5	92,8	92,3	94,8	94,8	94,9	90,2	90,7	89,6
Haftada en az bir defa	7,5	7,2	7,7	5,2	5,2	5,1	9,8	9,3	10,4
İzlenen program türleri									
Haber programları	10,2	11,3	9	4,3	4,8	3,7	16,3	17,7	14,7
Film, dizi	60,3	56,5	64,3	44,2	41,5	46,9	76,8	71,2	82,9
Çizgi film	72,1	73,7	70,5	93,8	94,2	93,4	50	53,5	46,2
Eğlence, müzik, yarışma	49,1	43,8	54,7	36,9	33,4	40,5	61,7	54,1	69,8
Spor programları	22,8	38,6	6,4	14,1	24,3	3,8	31,8	52,8	9,1
Belgesel, kültür, sanat gibi eğitici programlar	20	22,2	17,8	15,8	18,3	13,2	24,4	26	22,6
Günlük ortalama TV izleme süresi									
0-2 saat	48,7	46,1	51,5	48	44,7	51,4	49,4	47,5	51,5
3-4 saat	39,3	41,4	37	39,5	41,3	37,7	39	41,4	36,4
5-8 saat	11,7	12,1	11,2	12,1	13,4	10,7	11,2	10,8	11,8
8 saatten fazla	0,4	0,4	0,3	0,4	0,5	0,2	0,4	0,3	0,4

Kaynak: www.tuik.gov.tr (erişim tarihi: 12.08.2017)

Bahadır (2005: 51,52-53) çocukluk dönemi din ve değer yapılanmasında televizyonun olumsuz yönlerini araştırdığı çalışmasında şu husulara dikkati çekmektedir:

- Çizgi filmler başta olmak üzere televizyon ekranlarından yansıyan bazı çocuk filmleri ve reklamlarda kanatlı bir şekilde genellikle bir müzik enstrümanı (örneğin keman) ve aşk oku taşıyan figürler olarak ortaya konan melek tasvirleri, çocukların ebeveynlerinden ve okuldan edindiği melek ve ruh tanımlamalarıyla çelişmektedir.
- Şeytan ise, elinde kanlı çatalı veya tırpanıyla dehşet saçan kızıl bir silüet olarak gösterilmektedir. Doğal olarak bu algılayış tarzı, hem sergilenen figürler aracılığıyla Hıristiyanlıkta yaygın olarak kullanılan somut melek inancına yol açmakta, hem de İslâm kültüründeki soyut değer inancıyla çatışmalara yol açmaktadır.

- Ayrıca batı kökenli çizgi filmlerde ortak tutum olarak rahip, rahibe, papaz vb. hristyan din adamları, sevgi ve merhamet, yardımlaşma ve paylaşma, özveri ve empati, sabır ve metanet gibi erdemlerin bütünleştiği istisna modeller olarak takdim edilir.Dünyayı ya da insanları içinde buldukları zor durumlardan kurtarıp huzura ulaştıran senaryoların çoğunda hristyan din adamlarının etkili rol oynadığı tespit edilmektedir.
- Hristyanlık ile ilgili dini semboller kötülük ve felâketler karşısında insanı koruyan, ona güç ve huzur veren yegâne figür rolü verilmektedir. Sanatçıların boyunlarını süsleyen haç çoğu zaman bu şekliyle karizma unsuru olarak işlev görmektedir.
- Televizyon yapımlarında dindarlığın sadece kırsal kesimlerde yaşandığı izlenimi oluşturacak tarzda köyden şehre göç edenlerin, dindar kimliklerinden sıyrılarak modern bir yaşam tarzına büründükleri ve dini ritüelleri terk ettikleri gösterilmektedir.Dini terk etmelerinin akabinde refah seviyelerinin arttığı gösterilmektedir. Bu durum refah seviyesinin ancak İslamdan uzaklaşarak gerçekleşeceğini, dinin refah seviyesini düşürücü bir unsur olduğu imajını oluşturmaktadır.
- Dindarlığı sembolize eden rollere genellikle kapıcı, kaloriferci, çöpçü gibi basit işlerin verildiği görülmektedir. Bu durum çocuklarda dinin geri kalmış ve başarısız insanlar tarafından yaşandığı algısı oluşturmaktadır.
- Ayrıca dinî davranış ve uygulamaların sadece yaşlılık dönemine ait olgularmış imajını doğuracak şekilde yaşlı karakterlerin namaz kılmaları, tespih çekmeleri ya da Kur'an okumaları; başörtü ya da namazın kamuflaj ya da iki yüzlülük işareti olarak takdim edilmesi, aynı şekilde çocuklarda dinî değerlerden uzaklaştıracak olumsuz imajlara yol açmaktadır. Çocuğa edindirilmeye çalışılan nitelikli ve tutarlı bir din eğitimine engel teşkil etmektedir.

Ülkemizde öteden beri televizyon yayınları oluşturulurken dine ve din adamına olumsuz bir yaklaşım sergilenmiştir. Yapımlarda dine ait olan birçok şeyin artık yeni yaşam anlayışında yeri olmadığı, din adamlarının gerici, yobaz ve menfaatçi olduğu imajı oluşturulmuştur. 1930'larda Muhsin Ertuğrul sinemalarıyla başlayan süreç

devamında milli mücadele dönemini anlatan filmlerde de kendini göstermiştir. Din adamlarının yerinin hilafçiler olduğu ve vatanın bunlardan kurtarılması gerektiği imajı seyirciye sunulmaktadır. Oysa Mehmet Akif, Rıfat Börekçi gibi bir çok din adamı milli mücadele aktif rol almaktadır. Dini ve din adamını küçük düşüren yapımlar sadece geçmişte değil yakın tarihte de birçok yapıma konu olmuştur. Örneğin Vizontele adlı komedi filminde köyün imamı kekemeliğiyle alay konusu olan bir tiptir. Hayat Bilgisi adlı yapımda ise öğretmen kendisine ‘‘hocam’’ diye hitap eden öğrencilerini ‘‘Hoca camiide’’ diye fırçalamakta ‘‘hoca’’ kavramını camiyle sınırlandırmaya kalkmaktadır (Turan, 2007: 297-298).

Çağdaş Türk sinemasında din adamının tasvirini ‘‘Kış Uykusu’’ filmi üzerinden araştıran çalışmada imam karakterinin fakir, bilgisiz, estetik kaygıdan uzak, karşısındaki kişiye güven vermeyen biri olarak gösterildiği ortaya konmuştur (Öncü, 2017: 971).

Din adamı imajının görsel medyada düzeltilmesinde toplumun her kesimine büyük görevler düşmektedir. Olumsuz din adamı imajını düzeltmede televizyon yapımcılarına önemli görevler düşmektedir. Filmlerde dini karakterlere yer verildiğinde ilahiyatçılardan yardım alınmalıdır. Toplumdaki olumsuz din adamı imajına karşı din adamları da bilgi, kültür, giyim vb. durumlardan kendilerini öz eleştiriye tabi tutmalıdırlar (Turan, 2007: 303).

Günümüzde görüntünün sözden etkili olduğu, daha çok görselliğin önemli olduğu bir çağda yaşamaktayız. Bu noktada çocukların görsel medya ve özellikle televizyondan etkilemesi kaçınılmaz bir hale gelmiştir. Görsel medyanın olumsuz etkilerini en aza indirmek için uzmanlar tarafından etkin içeriklerin oluşturulması gerekmektedir. Çocuklarımızın tüm yönleriyle gelişimi için özellikle görsel medya içeriklerinin hazırlanma aşamasında alanda uzman Din eğitimcilerin görüşlerine başvurulması gerekmektedir.

4. ÇİZGİ FİMLERİN ÇOCUKLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Medya araçlarının çocuklarımızın yaşamlarında oldukça etkili olduğu görülmektedir. Sinema ve televizyonun etkilerine yoğunlukla maruz kalan çocukların tür olarak çizgi filmleri tercih ettikleri ortaya çıkmaktadır.

Çocuklar çizgi film izleyerek farkında olmadan çok fazla bilgi ve davranış öğrenme eğilimlidirler. Çocuklar çizgi filmleri izlerken maruz kaldıkları olaylarda farklı

davranırlar, çünkü onlara sunulan karakterlerin gerçek veya hayali olup olmadığını tam olarak anlayamazlar (Yağlı, 2013: 707). Çizgi filmlerin çocuklar için faydaları ve olumsuz etkileri bulunmaktadır. Çocuklar izledikleri çizgi filmlerin olumsuz etkilerine karşı masum ve savunmasızdır. Böyle bir durumda çizgi filmelerin çocuklara etkilerini araştırmanın önemi daha da artmaktadır.

Çocuğun zihinsel, sosyal ve duyuşsal yaşantısı üzerinde çizgi filmlerin kalitesi, türü, içeriği, rol model olma durumları, çocukların gerçek- hayal ayrımı yapmaları, televizyon başında kalma süresi, anne-baba aracılığı önemli etkenlerdir (İnan, 2016: 203).

Çocukların çizgi filmlerden ne ölçüde etkilendiğine dair çalışmaların sayısı son yıllarda artmasına karşın bu etkinin yönü (olumlu ya da olumsuz) tamamen ortaya konmamıştır (Türkmen, 2018: 60).

4.1. Çizgi Filmlerin Olumsuz Etkileri

Daha çok çocukların ilgisini çeken çizgi filmlerin temel işlevlerinin başında eğlendirme ve eğlendirirken öğretme gelmektedir. Buna karşılık literatürde çizgi filmlerle ilgili çalışmaların büyük bir bölümünde söz konusu işlevlerinin yerine olumsuz etkileri üzerinde durulduğu görülmektedir (Adak, Özdemir ve Ramazan, 2012: 159). Çizgi filmlerin olumsuz yönlerine dikkat çeken araştırmaların ortak noktalarını şu şekilde sıralamak mümkündür; çizgi filmlerin çocukları şiddete yöneltmesi, gerçeklikten koparması, kültürel yozlaşma, değer kaybı ve bilinçaltı mesajlar içermesidir.

Şiddet unsurlarının çizgi filmlerde araştırılmasına yönelik çalışmalara sık sık başvurulmakla beraber Temel vd. (2014:200-203) yaptıkları araştırmada çocukların televizyon başında en çok geçirdiği saatleri temel olarak çizgi filmlerinin şiddet öğelerini içerip içermediğini araştırmışlardır. Araştırma sonucunda çocuk kanallarında yer alan çizgi filmlerde fiziksel şiddet öğelerinin yer aldığı (vurma, cisimle yaralama) belirlenmiştir. Aynı çalışmada çizgi filmlerde sözel şiddet unsurları ve ruhsal şiddet öğelerinin bulunduğu ortaya konmuştur.

Çizgi filmlerin eleştirildikleri noktalardan biri de çocukları gerçeklikten koparmalarıdır. Basına yansıyan birçok haberde çizgi filmlerden etkilenen çocukların yaşadıkları anlatılmaktadır. Pokemon adlı çizgi filminden etkilenen çocuk medyada şu

şekilde yer edinmişti; annesinin markete gitmesini fırsat bilen Pokemon tutkunu Ferhat, çizgi film kahramanına özenerek kendini 7. kattan boşluğa bıraktı. Ferhat, çim ve toprak zemine ayakları üzerine düşmüştü. Annesi tarafından yerde yatarken bulunan Ferhat, olayı sağ bacağındaki kırıkla atlattı. Ferhat, hastanede neden düştüğünü soran doktora “Ben Pokemon’um ve Pokemon gibi uçtum” diye yanıt verdi. Doktorların “Pişman mısın?” sorusuna iyileşince yeniden uçacağı cevabını vermiştir. Sağlık Bakanlığı olaya el koymuş, çocuk ve ruh sağlığı uzmanlarından oluşan bir “Pokemon Kurulu” çizgi filmin çocukların ruh sağlığının olumsuz etkilendiği kararını almıştır. Ardından RTÜK, Pokemon çizgi filmi konusunda yayından kaldırma kararı aldıklarını açıklamışlardır (<http://www.haberturk.com/gundem/haber/1096994-onlarin-pokemon-kiriklari-var>, Erişim tarihi: 03.07.2018).

Bilinçaltı mesajlar çizgi filmlerin olumsuz etkileri arasında gösterilmektedir. 24. kare yöntemiyle bilinçaltı resim, yazı vb. gizleme ve hızlandırılmış ses efektleri kullanarak çizgi filmlere eklenen mesajlar bilincin algılayamayacağı bir türden sunulduğu bilinçaltı tarafından algılanmakta ve bu yönüyle insan davranışlarına etki etmektedir. Çoğunlukla şiddet ve cinsellik içerikli olan bu mesajlar bireyi aşırı şekilde uyarana maruz bırakarak bireydeki dengenin bozulmasına sebep olmaktadır (Yorulmaz, 2011: 187).

Çizgi filmler, içerdikleri içerik ve rol model karakterler nedeniyle çocukların kültürel bozulmalarının arka planı olarak ifade edilmektedir. Ülkemizde yayınlanan çizgi filmler araştırıldığında büyük çoğunluğunun batı kültürünü ön plana çıkarmaya çalıştığı, Türk-İslam medeniyetine ait şahsiyetlerin (Yunus Emre, Nasrettin Hoca vb.) yeteri kadar yer almadığı görülmektedir. Bu durum, çocukların kendi kültürlerine aşına olmasını engellemekte çizgi filmler ile yaşadıkları toplumun din ve değer öğelerini öğrenmelerine engel olmaktadır (Türkmen, 2012: 143).

Çizgi filmlerin olumsuz yönlerinden çocukları korumak için dikkat edilmesi gerekenler şunlardır: Çocukların izleyeceği çizgi filmler öncelikle yaşlarına ve meraklarına uygun seçilmelidirler, içeriğinde doğa sevgisi, yardım severlik, iyilik, barış ve hoşgörü gibi değerleri barındırmalıdır, yabancı çizgi filmlerdeki karakterlerin davranışları milli ve ahlaki değerlerle uygun olmalıdır, çocukların taklit yoluyla öğrendiği göz önünde bulundurularak şiddet içerikli çizgi filmlerden uzak durulmalıdır (Yağlı, 2013: 718).

4.2. Çizgi Filmlerin Olumlu Etkileri

Çizgi filmlerde çevresini tanımaya ve anlamaya çalışan birey sürekli olarak kendisine rolmodeller belirleme ve onları gözleme, taklit etme ihtiyaçları içindedir. Bu bakımdan günümüz çocuklarının anne, baba gibi ilk rolmodel kaynaklarından daha çok televizyon, bilgisayar gibi araçlar vasıtasıyla çizgi filmlerle daha çok vakit geçirmektedirler. Çizgi filmlerin kurgularında başarıyı ve takdiri elde etmiş ilgi çekiciliği zengin kahramanlara yer verilmesi hâlinde sosyal öğrenmenin gerçekleşmesi amacına elverişli olacaktır (Gülden, 2018: 8).

Çizgi filmi çekici hale getiren özellikler arasında çocuğa sağladığı ruhsal tatminin de önemli payı olduğu ifade edilmektedir. Bazı çocukların çizgi film izlerken egolarını tatmin ettikleri belirtilmektedir. Bu ise sağlıklı bir ruh haline işaret eder. Çocuk, hayatta yaşayamadığı bazı duyguları bu sayede tatmin edebilir. Davranışlarından sorumlu olduğu bilincine henüz ulaşmamış olan çocuklar için çizgi film izlemek keyif verici bir eğlenceden ibaret olsa da içinden çıkılmaz pek çok problemi kolaylıkla çözebilen model kahramanlar, hayatla başa çıkmada çocuğa bir vizyon kazandırmakta, çeşitli davranış örnekler sunmaktadır (Altuntaş, 2014: 58).

Çizgi filmlerin olumlu yönlerine vurgu yapan çalışmalar sınırlı sayıda olmakla birlikte Oruç ve diğerleri (2011:291) çocuğun kişilik gelişiminde rol model olarak çizgi filmlerin etkisini araştırdığı çalışmada izlenen çizgi filmlerde hangi çizgi film kahramanının neden rol model alındığı araştırılmıştır. Bulgular öğrencilerin %33,3'ünün çizgi film kahramanlarını sadece sevimli olduğu rol model olarak benimsendiğini göstermektedir. % 25,8'inin kahraman olduğu için rol modeli alırken, %19,7'sinin ise iyilik yaptığı ve yardım ettiği için rol model seçildiğini ortaya koymuştur. Kalan % 21,2 oranlık bölüm model olarak benimseme nedenlerini çizgi film kahramanının güzel giyinmesi, cinsiyeti ve masal okuması şeklinde belirtmişlerdir. Çalışmada çocukların çizgi film izlemeleri ve kahramanları rol model olarak seçmelerinde, ilgili literatüre kıyasla olumsuz yönlerden farklı olarak olumlu yönde geliştiği ortaya konmuştur. Çocukların cinsiyet farklılıkları kahramanların rol model alınmasında etkili olduğu görülmüştür ve bu çizgi film kahramanlarına olumlu anlamlar yükledikleri görülmüştür. Bu anlam yükleme gerçek hayatta da karşılık bulmaktadır. Çizgi film kahramanlarının model seçilme nedeniyle gerçek yaşamda seçtikleri rol modeller arasında tam bir uyum olduğu görülmüştür. Yani çocuğun anne babasını

model alma gerekçesi aslında çizgi filmlerde benzer gerekçelerle karşılık bulmaktadır. Çizgi filmlerle ilgili yapılan çalışmalardan farklı olarak izlenen çizgi filmlerin saldırganlığa büyük oranda yol açmadığı ve çocukların model almalarında iyilik yapmalarının, vatani korumalarının etkili olduğu görülmüş ve bu yönüyle çizgi film kahramanların modelleme sürecinde ahlak gelişimine önemli ölçüde katkı sağladığı gözlenmiştir. Çizgi film kahramanlarının sergiledikleri ahlaki davranışlarının çocukları ileri düzeyde etkiledikleri görülmektedir. Araştırmanın en önemli bulgularından biri de çocukların hem gerçek hayatta hem de çizgi filmlerde model alma yoluna giderken kendileriyle ortak özellikler aramalarıdır. Bu anlamda çocukların kendisiyle zaman geçiren, kendisine değer veren, kendisiyle oyun oynayan ve kendisini seven kişileri, ister gerçek hayatta olsun ister çizgi filmlerde olsun benimsediklerini ortaya koymaktadır.

Çizgi filmlerin yabancı dil öğretiminde de etkili bir yöntem olduğu ortaya konmaktadır. Görsel-işitsel araçların olumlu çizgi filmlerin yabancı dil öğrenmede olumlu yönleri bulunmaktadır. Çocuk, çizgi filmlerle, o dili kendi kültürel öğelerinin sunulduğu ortamda, oyunlarla, şarkılarla, tekrarlarla, sorulara cevaplar vererek, iletişime geçerek, eğlenerek öğrenmektedir (Köprülü, 2016: 97).

Çizgi filmlerin çocuklar için eğitsel yönü düşünüldüğünde, bir zamanlar TRT’de yayınlanan Susam Sokağı programı ilk akla gelenlerdendir. Susam sokağı ilk zamanlarda okula gitmeyen veya yeni başlayacaklar için ustaca hazırlanmış eğitsel ve eğlendirici bir çocuk programı olarak ortaya çıkmıştır. Program ebeveynler tarafından da çok beğenilmiştir. Eğiticiler de giderek sorun olmaya başlayan eğitim işinde yeni yöntemlerin çocuğu eğitme ve okula daha çok bağlayacağını düşünmektedirler. Program televizyon kültürünün getirdiği hızlı ve eğlenceli geçişlerle çocukların eğlenirken öğrenmesini sağlamaktadır. Ancak bu tür programlarla eğitilen çocuk, eğlenceyi bir kültür olarak benimsemekte ve eğitimi eğlenceyle özdeşleştirmektedir. Çocuklar daha sonraki dönemlerde aynı eğlence ortamını sınıftan ve öğretmeninden bekleyip hayal kırıklığına uğrayabilmektedirler (Tekinalp, 2003: 253 akt. Öztekin, 2008: 68).

Çizgi filmlerin olumlu etkilerinin ele alındığı bir diğer çalışmada Çizgi filmlerin çocuk gelişmesine ve eğitimine ilişkin katkıları şu şekilde belirtilmiştir; çocuğun erken yaşta daha çok kavram öğrenmesini sağladığı, çocukta erken yaşta

estetik zevkin gelişimini sağladığı, hayata bakış açılarını geliştirdiği, evrensel ve milli değerleri eğlenerek öğrenmelerini sağladığı, çocukların iyilik, yardımseverlik gibi bazı olumlu davranışları taklit ederek öğrenmelerine sağladığı ortaya konmuştur (Yağlı, 2013: 718).

Çizgi filmler sahip olunan kültürel değerlerin çocuklara aktarılmasında önemli bir araç olarak kullanılabilir. Karakuş (2016: 137) yaptığı araştırmasında "Maysa ve Bulut " adlı animasyon çizgi filminin kültürel mirasın kazandırılmasında etkisini tespit etmeye çalışmıştır. Bu bağlamda yörüklerin hayatını konu edinen, TRT Çocuk kanalında yayınlanan çizgi filmin Türk kültürü ve yaşam tarzı bakımından pek çok unsuru içerdiği görülmüştür. Araştırmada Unesco'nun 2013 yılında yayınladığı 11 kültürel mirasın çizgi filmde var olup olmamasına bakılmıştır. Sonuç olarak her bölümde farklı örf, adet, geleneklere yer verilirken; Türk'ün misafirperverliği, öğretmene verdiği önem, hayvan sevgisi gibi toplumsal değerlerin üzerinde durulmuştur.

Yabancı kültürlere ait kahramanlarla bezenmiş çizgi filmler çocuklarımızın biliçaltına kodlanmaktadır. Yabancı hayali karakterler yerine çizgi filmlerde Oğuz Kağan, Tomris Hatun, Mete Han, Mevlana, Yunus gibi Türk medeniyetine ait önemli şahsiyet ve kahramanlarımız tanıtılmalıdır. Ancak bu şekilde çocuk ona sunulan yabancı kültür unsurlarını sorgusuz sualsiz kabul etmeyecek, kendine güvenen ve tarihini bilen nesiller yetişecektir (Karakuş, 2016: 147).

Animasyon filmlerin değer eğitimi bağlamında incelenmesini araştıran çalışmanın sonucunda animasyon filmlerin değer aktarımında etkili bir araç olabileceği ortaya konmuştur. Çizgi filmlerin izleyici sayısı ve bu izleyicilerin iletişim imkânı animasyonların değer aktarımında önemli rol oynadığını göstermektedir. Araştırmada bir diğer husus insanoğlunun hikâye dinlemeye duyduğu ilgidir. Hikâye dinleme insanoğlunun en eski ihtiyaçlarından biridir. Yapılan çalışmada animasyon filmlerin değerleri ilgi çekecek bir şekilde öyküleştirecek seyirciye sunmasının değer aktarımında maksimum seviyede yararlı olacağını ortaya koymaktadır (Korukcu ve diğerleri, 2015: 81-82).

Çizgi filmlerin din eğitimi bağlamında olumlu etkilerini şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Güdüleyici, eğlendirici ve öğretici özellikleri bulunmaktadır

- Farklı kültürler ve dünyanın farklı bölgeleri hakkında bilgileri verir
- Çocukların varolan merak duygusu ve hayal etme gücünün daha da artmasını sağlar
- Çocukların kendilerini tanıyabilmelerine, kişiliklerini geliştirebilmelerine olanak tanır
- Çocuklara eleştirel düşünme, sorgulama ve araştırma fırsatı verir (Güler, 2013:210)

5. EĞİTİM MATERYALİ OLARAK ÇİZGİ FİLMLER

Sinema filmlerinin II. Dünya Savaşında askeri eğitim faaliyetlerinde sağladığı faydalar, dikkatleri sinemanın eğitim boyutu üzerine çekmiştir. Akabinde başta Amerika olmak üzere Avrupa'da da sinema filmlerinin yararlılıkları ve sınırlılıkları araştırılmaya başlanmıştır. Eğitim filmleri üreten şirketler kurularak filmlerin eğitim boyutuyla ilgili akademik çalışmalar yapılmış, öğretmen el kitapları çıkarılmış, gereken alt yapı kısa sürede hazırlanmıştır (Yakar, 2013: 21)

Sinema filmlerinin özelinde çizgi filmlerin eğitim materyali olarak kullanılması öğrencilerin öğrenmeye ilişkin isteklerini artırmakta, konuların daha zevkli hale gelmesine olanak tanımaktadır. Böylece çizgi film destekli eğitim uygulamaları istendik davranış oluşturmada faydalı olabilmekte, kısa zamanda daha fazla kavram öğretimine olanak sağlamaktadır. Ayrıca çizgi filmler soyut kavramları somutlaştırmada etkili bir araçtır.

Ülkemizde ise filmlerin eğitim materyali olarak kullanımını engelleyen birçok etken vardır. Bunları okullardaki alt yapı sıkıntısı, film arşivi sınırlılığı, öğretmen eğitimindeki yetersizlikleri olarak sıralamak mümkündür.

Ders materyalleri öğretmeyi desteklemek için kullanılır. Görsel ve işitsel materyaller öğrenenlerin öğrenme motivasyonunu artırır. Çok iyi tasarlanmış malzemeler, öğrenme ortamını soyut kavramları somutlaştırarak doğal kılmaktadır. (Oruç ve Teymuroğlu, 2016: 98).

5.1. Çizgi Filmlerin Din Eğitimindeki Rolü

Yedinci sanat olarak nitelendirilen sinema içerisinde, kuşkusuz çocukların en çok ilgisini ve dikkati çeken tür çizgi filmler olarak belirtilmektedir (Muratoğlu 2009: 78). Görsel bir sunumla, hikaye kurgusu içinde istendik bir öğrenme ortamı oluşturan çizgi filmlerin bireyin din eğitiminde destekleyici rolü kaçınılmazdır. Ayrıca çizgi filmler camii, okul vb. kurumların yapılan din eğitimi işlevini tamamlayıcı dini sosyalleşme aracı olarak da dikkat çekmektedir (Arslan, 2009: 363-364). Ancak çizgi filmlerin din eğitimini destekleyen yapısının yanında olumsuz yönde etkileyen unsurları da barındırabilmektedir.

Dini çağrışımı bulunan isimlerin toplumun sosyal, ekonomik ve kültürel bakımdan alt tabakasından karakterlerle verilmesi çocuğun dini gelişimini olumsuz etkilemektedir. Bu şekilde isimlerin ve temsil ettikleri dinin toplum nazarındaki itibarı yıkılmaktadır. Hatta dinin yoksullara özgü olduğu algısı oluşturulabilmektedir. (Yorulmaz, 2010: 270).

Keloğlan çizgi filmi ile ilgili yapılan araştırmada ise din eğitimine yönelik sözel ve görsel öğeleri yeterli düzeyde içermediği tespit edilmiştir. Ancak çizgi filmin değerler eğitimi açısından önemli rol modeller içerdiği belirtilmiştir (Yorulmaz ve Tanrıverdi, 2015: 348).

Çizgi filmlerin çocukların dini gelişimine olumsuz etkilerine vurgu yapan bir diğer araştırmada, hazırlanan çizgi film karakterlerinin çoğunun insan ötesi figürlerle donatıldığı belirtilmektedir. Bu durumun çocukların Allah inancında yanlış kabullere neden olduğu ortaya konmuştur (Bahadır, 2005: 40).

Yukarıda bahsedildiği üzere çizgi filmler din eğitimini engelleyici unsurlar görülse de yapılan araştırmalarda yaygın din eğitimi açısından önemli araçlardan biri örgün din eğitimi açısından ise tamamlayıcı araçlardan biri olduğu kabul edilmektedir.

Coşkun ve Saraçlı (2017: 127-128) öğrencilerinin dini içerikli filmlere karşı tutumlarının din eğitimine etkisini araştırmak amacıyla yaptığı çalışmada, Din eğitiminde sinema filmleri ile eğitsel filmlerin kullanıldığı oranda öğrencilerin derse olan ilgisinin de artacağı sonucuna varmaktadır. Öğrencilerin dini içerikli bir film seyrettiklerinde duygusal tutumlarının arttığı, buna bağlı olarak duygusal tutumlarının eğitsel tutumları üzerinde olumlu etkiye sahip olduğu görülmektedir. Bilişsel boyutta öğrencilerin izledikleri dini içerikli filmlerin öğretici etkisinden etkilenecek ibadet

etmek gibi önemli bir ihtiyacı karşılama noktasında kılavuz olacağını belirtmektedirler. Sinema filmleri ve eğitsel filmlerin din eğitimine yapacağı etki üzerinde odaklanan çalışmada, öğrencilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda öne çıkan önemli diğer sonuç ise şöyle özetlenebilir: Öğrencilerin film izleme sıklıkları çok düşük görünse de, sinema filmlerinin genel olarak dini tutumları üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu ortaya konmaktadır. Çalışmada, filmlerle işlenen derslerin öğretici merkezli derslerden daha etkili olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Sinema filmleri ve eğitsel filmlerin, öğrencilerin derse olan ilgisini de arttırdığı görülmektedir. Bu nedenle din eğitimi uygulayıcılarının bu konuda gerekli formasyonla donatılması ve eğitimcilerin eğitiminin de sürekli hale getirilmesinin faydalı olacağı söylenebilir. Kısa bir zaman dilimi içerisinde, çok sayıda kişiye ulaşma imkânına sahip olan sinema filmlerinin yanı sıra din eğitimi kapsamında, örgün eğitim içerisinde verilen Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerine yönelik öğrencilerin ilgisini arttırabilecek nitelikte olduğu belirtilmiştir. Sinema filmleri ve eğitsel filmlerin, yaygın din eğitiminin en önemli araçlarından biri, örgün din eğitiminin ise tamamlayıcı unsuru olduğu olgusundan yola çıkarak, Türkiye genelinde görsel-ışitsel alanda dini yayıncılık yapan kuruluşların yayıncılık alanında ortak hassasiyetler oluşturması ve karşılıklı işbirliğini geliştirmesi gerektiği önerilmektedir.

Din eğitimi materyali olarak çizgi filmlerin etkin bir şekilde kullanılabilmesi için hazırlanan yapımların bilgi verici ve emredici ögeler değil, bakış açısını zenginleştirecek öğeleri ön plana çıkarması gerekmektedir. Çocuklar için hazırlanacak görsel materyallerde çocuğun gelişim özelliği, hazırbulunuşluk düzeyleri dikkate alınmalıdır.

Din eğitiminde kullanılacak filmlerde verilmek istenen mesajların sağlıklı bir biçimde ulaşması için, izleyenlerin zihinlerinde sorular oluşmasını sağlamak, emredici ve nasihatçi ifadelerin yinelenmesinden kaçınmak, sadece bilgi vermek amacıyla değil, bireylerin düşünce gücünün gelişmesi, manevi dünyalarının zenginleşmesi ve bir bakış açısı kazanmalarını sağlayıcı öğelere yer verilmesinin yararlı olacağı söylenebilir. Eğitsel film üretilirken farklı yaş gruplarının ihtiyaç ve beklentilerine uygun ürün çeşitliliği sağlanmalı; yayınlarda milli, manevi, ahlaki ve moral değerleri benimsetici unsurlar da yer almalıdır.

Ayrıca dini ve ahlaki değerler üzerine tasarlanan yerli yapım çizgi filmler ilgi görmemesinin ve yeterli izlenme oranını elde edemesi kalite sorunuyla ilgilidir. Bu tür çizgi

filmlerin dini ve ahlaki değerleri konu edinmesinin dışında çocukların doğal güdülerini karşılayacak nitelikte ve kalitede olması da gerekmektedir (Cebeci ve Demir, 2018: 304).

Din eğitimi bağlamında çizgi filmler hakkında ğretmen görüşlerine başvururken ele aldığımız, örneklemimizdeki öğretmenlerin görüşlerini belirtmelerini istediğimiz TRT ÇOCUK ve DİYANET TV’de yayınlanmakta olan on çizgi film ile ilgili genel bilgiler bu bölümde sunulmuştur.

Görsel 2.1: Rafadan Tayfa izgi filminden Bir Görüntü

TRT ocuk ekranlarında hergün yayınlanmakta ve çocuklar arasında oldukça popülerdir. **Hayri**, **Mert**, **Kamil** ve **Akın**’ın mahallede başından geçenleri anlatan Rafadan Tayfa, karakter eğitimine destek niteliğinde herbir bölümünde arkadaşlık, mahallede yaşayan insanlarla sosyal ilişkiler, dürüstlük, doğa sevgisi gibi değerler işleniyor.

Görsel 2.2: Elif'in Düşleri Çizgi filminden Bir Görüntü

TRT Çocuk ekranlarında her gün yayınlanan Elif'in Düşleri sağlıklı beslenme alışkanlığını konu ediniyor.

Görsel 2.3: Yusuf'un Dünyası Çizgi Filminden Bir Görüntü

TRT Diyanet'te yayınlanmakta olan çizgi dizi İslami değerlerimizi günlük yaşantımız içinden örneklerle konu almaktadır. Her bölümünde ayrı bir konunun

işlendiği Yusuf'un Dünyası'nda ana karakterimiz etrafında gelişen olay örgüsünde İslam dinine ilişkin temel bilgilere (namaz, oruç v.b. gibi) yer verilmektedir.

Görsel 2.4: Niloya Çizgi Filminden Bir Görüntü

Ailesiyle beraber köylerinde mutlu mesut yaşayan **Niloya**'nın başından geçenleri anlatılıyor. Daha çok okul öncesi çocuklara hitap eden çizgi filmin her bölümünde değerler eğitime ilişkin olumlu yönde faydası olabilecek maceraları işliyor.

Görsel 2.5: Gül ve Ece Çizgi Filminden Bir Görüntü

Trt Diyanet'te yayınlanan çizgi film birbirinden farklı karakterleri bulunan ikizleri konu alıyor. Çizgi dizi büyüklerin çocukları anlamaması ve ailede kardeş ilişkilerini, arkadaşlarla kurulan ilişkileri ve özellikle kıskançlığın, bencilliğin ne kadar kötü olduğunu işliyor.

Görsel 2.6: Şeker Hoca Çizgi Filminden Bir Görüntü

Şeker Hoca TRT Diyanet ekranında hafta sonu yayınlanan çizgi film Türk-İslam kültürümüze mizah anlayışıyla katkı sunan ve birbirinden ilginç serüvenleri anlatılan Nasreddin Hocayı konu alıyor.

Görsel 2.7: Gezgin ile Meraklı Çizgi Filminden Bir Görüntü

TRT Diyanet'te yayınlanan çizgi film zengin içeriğiyle dikkat çekiyor. Gezgin karakteri ve Meraklı karakteri etrafında şekillenen çizgi film Türkiye 'de ve İslam Coğrafyası'nda manevi ve kültürel mekânları geziyor ve tanıtıyor. Gezmeyi seven bir leylek olan Gezgin ve dedesiyle birlikte hayatını sürdüren, öğrenmeye oldukça meraklı Mehmed karakterinin serüvenleri işleniyor. Gezgin edindiği tecrübelerle Mehmed'e danışmanlık yapıyor. Sahaflık yapan ve oldukça bilgili olan Necati Dede karakterimiz, Gezgin ile Mehmed'e önemli bilgileriyle rehberlik ediyor. Karakterler Torikopter adlı icadlarıyla tarihi mekânları geziyorlar.

Görsel 2.8: Bilim Hazinesi Çizgi Filminden Bir Görüntü

Bilim Hazinesi Çizgi filminde dönemlerinde icat ve buluşlarıyla adeta altın çağ yaşanmasını sağlayan Müslüman bilim adamlarının hayatları ve ilim adına yaptığı katkılar çocuklara eğlenceli bir şekilde sunuluyor.

Görsel 2.9: Hikayelerle Çocuklara 40 Hadis Projesinden Bir Görüntü

Hikayelerle Çocuklara 40 Hadis, Diyanet İşleri Başkanlığının, her yaşta izleyiciye, basit ve sade bir dil kullanarak ve görsel öğelerle hadislerin yaşamımızla bütünleşmesini sağlamak için oluşturulmuş bir projedir. Hedef geleceğimizin mimarı çocuklarımızın Hadisler ışığında sağlam ahlaki değerlere sahip olmasını sağlamaktır.

Görsel 2.10: Bilirkişi Yapımından Bir Görüntü

Diyanet TV ekranlarında insanlara İslam tarihinde yer edinmiş güzellikleri ve kişileri anlatmak, doğru olan bilgiyi bilinmeyen yönleri ile aktarmak, tarih içinde yol

almak, yolun sonunda doğru olanı anlamayı gaye edinen Bilirkişi programı özellikle çocukların dini gelişimlerine katkı sunan bir çizgi filmidir.

4.1. İlgili Çalışmalar

Bu bölümde çizgi filmlerin eğitim materyali olarak kullanımı ile ilgili çalışmalar araştırmamızın değerlendirme kısmında yararlanılacağı için betimlenilmesi uygun görülmüştür. Ayrıca din eğitimi alanında çalışmaların sınırlı olduğunu ortaya koymak açısından alan yazındaki çalışmaların tanıtılmasının yararlı olacağı düşünülmüştür.

"Çizgi Filmlerin Değerler Eğitimi Bakımından Karşılaştırılması" adlı araştırmada çocuklara yönelik yayınlanan çizgi film programlarının içeriğinin değerler eğitimi açısından karşılaştırılması amaçlanmış, ulaşılan bulgular ve veriler ışığında çocukların en çok tercih ettiği üç yerli çizgi film yapımı, üç adet yabancı yapım belirlenmiştir. En çok tercih edilen yerli yapım çizgi filmler sırayla Pepee (% 89,2), Keloğlan (% 84,4), Nane ile Limon (%18) olmuştur. Belirlenen yabancı yapımların en çok izlenenleri Caillou (%78,8), Marsupilami (% 38), Laura'nın Yıldızı (%30) olarak belirlenmiştir. Çizgi filmlerin içeriğinde taranacak değerler ise okul öncesi öğretim programında yer alan değerler dikkate alınarak ve 11 okul öncesi öğretmenine uygulanan anket sonucunda belirlenmiştir. Araştırmacı sonuç bölümünde araştırmaya alınan çizgi filmlerden random örneklemeyle bölümler izleyerek metne dökmüştür. İzlenme süreleri birbirine yakın olarak 6 çizgi filmde, araştırılan 15 değerden 13'üne çizgi filmlerde yer verildiği görülmüştür. Bu değerler sevgi, saygı, hoşgörü, işbirliği, adil olma, çalışkanlık, sorumluluk, temizlik, dürüstlük, yardımseverlik, aile birliğine önem verme, sağlıklı olmaya önem verme, paylaşma değerleridir. Vatanseverlik ve barış değerlerine ise belirlenen çizgi filmlerin izlenen bölümlerinde yer verilmemiştir (Sevim, 2013: 75).

Dede Korkut çizgi filminde değerlerin araştırıldığı çalışmada çizgi filmin araştırılan bölümlerinde dini değerlerle ilgili şu hususlar belirtilmiştir; günlük hayatta kullandığımız dinî ifadelerle yer verildiği ancak namaz, oruç ve abdest gibi dinî uygulamalara ve cami, tesbih gibi görsellere yer verilmediği belirtilmiştir. Çizgi filmde Dede Korkut, "Sabret Allah karşılığını verecektir" bunun yanında çocuklara isim verilirken "Adımı ben verdim yaşını Allah versin", "Dua edelim de...", "Allahım sen büyüsun", "Allahın emri peygamberin kavliyle", "Hak doğrudan yanadır." ifadeleri kullanılmakta, Bamsı Beyrek oku "Bismillah" diyerek attığı ortaya konmaktadır (Yaman ve diğerleri, 2015: 260).

Öztürk-Samur ve diğerkleri (2014: 157-159) tarafından yapılan çalışmada veli ve öğretmen görüşlerine başvurularak Pepee çizgi filminin eğitim materyali olarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada veli görüşlerine göre çizgi filmde kullanılan şarkıların eğitimsel yönünün bulunduğu, kültürel öğeleri akatardığı, renkleri, rakamları öğretmede etkili bir materyal olduğuyönünde görüş belirtmişlerdir. Aynı araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşleri de çizgi filmin eğitsel bakımdan ebeveynler ile paralel görüşlere sahip oldukları sonucunu ortaya koymuştur. Pepee çizgi filminin eğitim materyali olarak kullanımının uygun olduğu belirtilmiştir.

Arıkan (2001:11) 7-12 yaş grubundaki çocukların çizgi filmlerle müze eğitimi almasını araştırmış, müze eğitiminde çizgi filmlerden yararlanmasının kapsam ve sınırlılıklarını incelemiştir. Çizgi filmin eğitim özellikleri ele alınan çalışmada çizgi film yapım aşamaları araştırılmış 7-12 yaş grubu çocuklar üzerindeki etkileri ele alınmıştır. Müze eğitiminin çizgi filmlerle verilmesini amaçlayan çalışmada geleneksel öğretim materyallerinde farklı olarak çizgi filmlerin sanat eğitiminde etkili birer materyal olabileceği ortaya konmuştur.

Bayındır (2015:112-113) tarafından Sınıf öğretmenlerinin çizgi filmlerin öğretimsel rolüne ilişkin görüşlerini ortaya koyan çalışmada sınıf öğretmenlerinin %94,7'si çizgi filmlerin sınıfta öğretim faaliyetlerinde kullanımını uygun bulmakta aynı zamanda %79,6'sı öğretim faaliyetlerinde kullanılabilir çizgi filmleri bilmekte %85,8'i ise çizgi filmlerin öğretim faaliyetlerindeki yararına inanmaktadır.

İnce (1991) hazırladığı "Çizgi Filmlerin 6-18 Yaş Grubu Bireylerin Yaşantılarında Yeri ve Önemi" başlıklı yüksek lisans çalışmasında çizgi filmlerin eğitim alanında uzman yapımcılar tarafından hazırlanmasının önemine dikkat çekmiştir. Çizgi filmlerin yapım aşamasında çocuk gelişimi ile ilgili belirlenen kıstasların gözönünde bulundurulması ve yapımların uzmanlar tarafından denetlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Eskandari (2007) "İran'da Televizyonda Yayınlanan Çizgi Filmlerin İlkokul Öğrencilerinin Eğitimine Etkisi" başlıklı yüksek lisans tezinde çizgi filmlerin çocukların eğitimi ve yaşam tarzı üzerinde etkili olduğuna dikkat çekmiştir. Çizgi filmlerin eğitim açısından önemli rolleri olduğu öğretmenler, ebeveynler ve öğrenciler tarafından kabul edildiği belirtilmiş ayrıca çizgi filmlerin tercih edilmesinin altında eğlendirici ve komik olmalarının yattığı belirtilmiştir.

Selanik-Ay ve Korkmaz (2017:59-60) araştırmalarında "Küçük Hezarfen" çizgi filminin Sosyal Bilgiler dersinin öğretim programı çerçevesinde değerler bakımından incelenmesini amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgulara göre "Küçük Hezarfen" çizgi filminde en çok "bilimsellik" değerine en az ise "bağımsızlık" değerine yer verilmiştir. Bu yönüyle çalışma çizgi filmlerin değerler eğitiminde kullanılabilceğini ortaya koymaktadır.

Kadan ve Aral (2017:113) Evrensel değerlerin çizgi filmler bağlamında inceledikleri çalışmada Evrensel değerlerin aktarımında çocukların bu değerleri çok küçük yaşlardan itibaren öğrenmelerinin oldukça önemli olduğunu vurgulamışlar değerleri aktarmanın bir yolunun ise çizgi filmler olduğu belirtmişlerdir. İlköğretim dönemindeki çocukların en çok izledikleri çizgi filmlerin "Keloğlan, Pepee, Ege ile Gaga, Scooby Doo, Niloya, İstanbul Muhafızları, Köstebekgiller, Canım Kardeşim" olduğu; bu çizgi filmlerde en fazla yardımlaşma, dostluk ve saygı değerlerinin vurgulandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara bağlı olarak, çizgi filmlerdeki evrensel değerlerin, tüm evrensel değerleri kapsayacak ölçüde yeniden düzenlenmesi önerilmiştir.

9-11 yaş aralığındaki çocukların izledikleri çizgi filmlerden ve animasyonlardan edindikleri değerleri ve rol model alma durumlarını tespit etme amacıyla yapılan araştırmada öğrencilere çalışmanın amacına paralel olarak izledikleri çizgi filmler, model aldıkları kahramanlar ve edindikleri değerler sorulmuş, çalışmanın sonucunda 9-11 yaş aralığındaki kız ve erkek çocukların, aile yapılarının, cinsiyetlerinin, sosyoekonomik durumlarının çizgi film izleme kriterlerine, edindikleri değerlere ve rol-model aldıkları kahramanlara etki ettiği ve ciddi bir yönlendirmeye gereksinim duydukları ortaya konmuştur (Altıntaş,2016:332).

Türk mitolojisinin çizgi filmlerde kullanılması " Cille " çizgi filmi üzerinde araştırılmış sonuç olarak çizgi filmde Türk mitolojisine ait unsurlar bulunduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda çizgi filmde doğu ve batı mitolojisine ait sembollere de yer verilmiştir. Bu yapımla birlikte çizgi filmin yüce Türk ulusunun mitolojik varlık, kavram ve isimlerini çocuklara aktarmada başarılı bir örnek olduğu belirtilmiştir (Fedakar, 2011: 108-118).

Arabalar çizgi filminin içeriğinde bulunan değerlerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve UNESCO yaşayan değerler listesine uygunluğu araştırılmıştır. Araştırma

sonucunda incelenen çizgi filmin Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bulunan 20 değerden 16 tanesini içerdiği araştırmacılar tarafından ortaya konmuştur. UNESCO yaşayan değerler kapsamındaki değerler listesinin ise tamamına değindiği belirtilmiştir (Beldağ ve Yarar,2017: 493).

İnan (2016) tarafından TRT ÇOCUK kanalında yer alan 11 çizgi filmde yerel ve evrensel değerlerin hangilerine ne yoğunlukta değinildiği tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda 2016 yılında yayınlanmış olan Ciciki, Laura'nın Yıldızı, Elif'in Düşleri, Doru, Canım Kardeşim, Pepee, Harika Kanatlar, Arı Maya, İbi, Bulmaca Kulesi ve Rafadan Tayfa çizgi filmlerinden üçer bölüm izlenmiş öne çıkan değerlerin frekanslarına göre en fazla yardımlaşma, işini en iyi şekilde yapma, çalışkanlık, dayanışma, sevgi, uyum, sosyallik, dostluk, sorumluluk, azimli olma, başladığı işi bitirme, cesaret, doğru karar verme, iletişim ve empati, anlayış, ılımlılık, özverili ve fedakar olma, başkalarına ilgi, paylaşma, hayvan sevgisi ve saygı değerlerinin işlendiği görülmüştür.

Çizgi filmlerin popüler kültür, küreselleşme ve tüketim etkileri konusunda 200'den fazla araştırma vardır (<https://tez.yok.gov.tr>; www.uvt.ulakbim.gov.tr/sbvt) . Ancak çizgi filmlerin dini gelişimde kullanımı, din eğitim ve öğretim faaliyetlerindeki kullanımı ile ilgili Türkiye'de tez ve makaleler sınırlı sayıdadır. Literatürde konumuza yakın bir teze rastlanılmamıştır.

BÖLÜM 2: DİN EĞİTİMİNDE ÇİZGİ FİLMLERİ ROLÜ İLE İLGİLİ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Bu bölümde araştırmacıların katılımıyla elde edilen veri toplama aracı verilerinin analizlerine ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilmiştir.

1. SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

Araştırmaya katılan öğretmenlere ilişkin sosyo-demografik özelliklere yer Tablo 4.1’te yer almaktadır.

Tablo 4.1: Öğretmenlere İlişkin Sosyo-Demografik Özelliklerin Dağılımı

Değişkenler	Sıklık (n)	Yüzde Değeri (%)
Cinsiyet		
Erkek	93	46,5
Kadın	107	53,5
Mezuniyet Durumu		
Eğitim Fakültesi	60	30,0
İlahiyat Fakültesi	115	57,5
Lisans Üstü	25	12,5
Mesleki Deneyim		
1-5 yıl	135	67,5
6-10 yıl	38	19,0
11-15 yıl	27	13,5
Toplam	200	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin sosyo-demografik özelliklere incelendiğinde, araştırmaya katılan kadın öğretmenlerin sayısı 107 kişi (% 53,5), erkek öğretmenlerin sayısının da 93 kişi (% 46,5) olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 60 kişi eğitim fakültesi mezunu, 115 kişi İlahiyat fakültesi mezunu ve 25 kişi Lisans üstü eğitim mezunu olduğunu belirtmişlerdir. Bu bağlamda araştırma kapsamında veri toplanan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun (% 57,5) ilahiyat fakültesi mezunu olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenleri mesleki deneyim durumlarına göre incelediğimizde; 1-5 yıl mesleki tecrübesi olan öğretmenlerin 135 kişi, 6-10 yıl mesleki tecrübesi olan öğretmenlerin 38 kişi ve 11-15 yıl mesleki tecrübesi olan öğretmenlerin 27 kişi olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda araştırma kapsamında veri toplanan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun (% 67,5) 1-5 yıl tecrübeye sahip olduğu belirlenmiştir.

2. ANKET SORULARINA İLİŞKİN BETİMSSEL İSTATİSTİKLER

1. Soruya İlişkin Betimsel Analizler

Din Eğitiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı Hakkında DKAB Öğretmenlerinin Görüşleri çalışması kapsamında öğretmenlere birinci soru olarak “*Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde çizgi filmlerin bir eğitim materyali olarak kullanılabileceğini düşünüyor musunuz?*” sorusu yöneltilmiştir. Bu bağlamda analizlere ilişkin bulgular Tablo 4.2 ’te yer almaktadır.

Tablo 4.2: Öğretmenlerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde çizgi filmlerin bir eğitim materyali olarak kullanma durumuna ilişkin betimsel istatistikler

Değişkenler	Sıklık (n)	Yüzde Değeri (%)
Evet	165	82,5
Hayır	0	0
Kısmen	35	17,5
Toplam	200	100,0

Araştırma kapsamında yer alan 200 öğretmenin büyük bir çoğunluğu 165 kişi (% 82,5) Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde çizgi filmlerin bir eğitim materyali olarak kullanılabileceğini düşünmektedir. Öğretmenlerden 35 kişi (% 17,5) kısmen Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde çizgi filmlerin bir eğitim materyali olarak kullanılabileceğini düşünmektedir. Bu konuda olumsuz görüş belirten öğretmen bulunmamaktadır. Bu verilere göre Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu çizgi filmlerin bir eğitim materyali olarak düşündükleri ortaya çıkmaktadır.

2. Soruya İlişkin Betimsel Analizler

Din Eğitiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı Hakkında DKAB Öğretmenlerinin Görüşleri çalışması kapsamında öğretmenlere ikinci soru olarak “*Din Eğitiminde kullanılabilecek çizgi filmler hakkında bilgi sahibi misiniz?*” sorusu yöneltilmiştir. Bu bağlamda analizlere ilişkin bulgular Tablo 4.3’te yer almaktadır.

Tablo 4.3: Öğretmenlerin Din Eğitiminde kullanılabilecek çizgi filmlere ilişkin betimsel İstatistikler

Değişkenler	Sıklık (n)	Yüzde Değeri (%)
Evet	114	57,0
Hayır	13	6,5

Kısmen	71	35,5
Toplam	198	100,0

Araştırma kapsamında yer alan 200 öğretmenin büyük bir çoğunluğu 114 kişi (% 57,0) Din Eğitiminde kullanılabilecek çizgi filmleri bildiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden 71 kişi (% 35,5) kısmen Din Eğitiminde kullanılabilecek çizgi filmleri bildiklerini belirtmişlerdir. Bu konuda olumsuz görüş belirten 13 öğretmen (% 6,5) bulunmaktadır. İki öğretmen ise bu soruyu boş bırakarak cevaplamamıştır.

3. Soruya İlişkin Betimsel Analizler

Din Eğitiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı Hakkında DKAB Öğretmenlerinin Görüşleri çalışması kapsamında öğretmenlere üçüncü soru olarak “*Din Eğitiminde çizgi filmlerin kullanımı faydalı mıdır?*” sorusu yöneltilmiştir. Bu bağlamda analizlere ilişkin bulgular Tablo 4.4’te yer almaktadır.

Tablo 4.4: Öğretmenlerin Din Eğitiminde çizgi filmlerin fayda durumuna ilişkin betimsel İstatistikler

Değişkenler	Sıklık (n)	Yüzde Değeri (%)
Evet	164	82,0
Kısmen	34	17,0
Toplam	198	100,0

Araştırma kapsamında yer alan 200 öğretmenin büyük bir çoğunluğu 164 kişi (% 82,0) Din Eğitiminde çizgi film kullanılmasını faydalı bulduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerden 34 kişi (% 35,5) kısmen Din Eğitiminde çizgi film kullanılmasının faydalı olduğunu belirtmişlerdir. Bu konuda olumsuz görüş belirten öğretmen bulunmamaktadır. İki öğretmen ise bu soruyu boş bırakarak cevaplamamıştır.

Tablo 4.5: Madde 1. Çizgi Filmlerde Dini Semboller Bulunmaktadır (Cami, Tesbih, Seccade Vb)

Madde 1	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	13	6,5
Katılmıyorum	45	22,5
Kararsızım	15	7,5
Katılıyorum	94	47,0
Kesinlikle Katılıyorum	33	16,5
Toplamda	200	100,0

" Çizgi Filmlerde Dini Semboller Bulunmaktadır (Cami, Tesbih, Seccade Vb)." maddesine toplam 200 katılımcıdan 13' ü Kesinlikle Katılmadıklarını belirtmektedirler.

45 öğretmen Katılmadığını (%22,5), 15 öğretmenin ise kararsız oldukları görülmektedir (%7,5). 94 öğretmen Katıldığını (%47,0), 33 katılımcı ise Kesinlikle Katıldığını (%16,5) belirtmişlerdir. Bu madde sonucunda öğretmenlerin çizgi filmlerde dini sembollerin bulunduğu görüşünün hakim olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 4.6: Madde 2. Çizgi filmlerde dini uygulamalar bulunmaktadır (namaz,oruç, abdest vb.)

Madde 2	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	17	8,5
Katılmıyorum	42	21,0
Kararsızım	23	11,5
Katılıyorum	88	44,0
Kesinlikle Katılıyorum	30	15,0
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.6.'ya göre "Çizgi filmlerde dini uygulamalar bulunmaktadır (namaz,oruç, abdest vb.)" maddesine toplam 200 katılımcıdan 17' si Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%8,5), 42 öğretmen Katılmıyorum (%21,0), 23 öğretmen Kararsızım (%11,5), 88 öğretmen Katılıyorum (%44,0), 30 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%15,0) maddesini işaretledikleri görülmüştür.

Tablo 4.7: Madde 3. Çizgi filmlerde batıl inanç içeren sözler bulunmaktadır.

Madde 3	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	14	7,0
Katılmıyorum	25	12,5
Kararsızım	52	26,0
Katılıyorum	84	42,0
Kesinlikle Katılıyorum	25	12,5
Toplamda	200	100,0

"Çizgi filmlerde batıl inanç içeren sözler bulunmaktadır." Maddesiyle Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin çizgi filmlerdeki batıl inançlara ilişkin görüşlerinde toplam 200 katılımcıdan 52 öğretmen Kararsız görüş belirtirken (% 26,0), çoğunluğu oluşturan 84 öğretmen Katılıyorum (% 42,0) , 25 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (% 12,5) görüşlerini savunmuştur.

Tablo 4.8: Madde 4. Çizgi filmlerde batıl inançlara yönelik semboller bulunmaktadır.

Madde 4	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	18	9,0
Katılmıyorum	23	11,5
Kararsızım	51	25,5
Katılıyorum	77	38,5
Kesinlikle Katılıyorum	31	15,5
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.8.'e göre "Çizgi filmlerde batıl inançlara yönelik semboller bulunmaktadır." maddesine toplam 200 katılımcıdan 18'i Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%9,0), 23 öğretmen Katılmıyorum (%11,5), 51 öğretmen Kararsızım (%25,5), 77 öğretmen Katılıyorum (%38,5) , 31 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%15,5) maddesini işaretledikleri görülmüştür.

Tablo 4.9: Madde 5. Çizgi filmlerde İslam kültürüne ilişkin unsurlar bulunmaktadır.

Madde 5	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	15	7,5
Katılmıyorum	36	18,0
Kararsızım	22	11,0
Katılıyorum	103	51,5
Kesinlikle Katılıyorum	24	12,0
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.9.'a göre "Çizgi filmlerde İslam kültürüne ilişkin unsurlar bulunmaktadır." maddesine toplam 200 katılımcıdan 15' i Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%7,5), 36 öğretmen Katılmıyorum (%18,0), 22 katılımcı Kararsızım (%11,0), 103 katılımcı Katılıyorum (%51,5), 24 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%12,0) görüşünü belirtmişlerdir.

Tablo 4.10: Madde 6. Çizgi filmlerde diğer dinlere ilişkin unsurlar bulunmaktadır.

Madde 5	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	15	7,5
Katılmıyorum	21	10,5
Kararsızım	35	17,5
Katılıyorum	101	50,5
Kesinlikle Katılıyorum	28	14,0
Toplamda	200	100,0

"Çizgi filmlerde diğer dinlere ilişkin unsurlar bulunmaktadır." maddesine toplam 200 katılımcıdan 101 katılımcı Katıldığı görüşünü ortaya koymuştur (%50,5). 28 katılımcının çizgi filmlerde diğer dinlere ilişkin unsurların olduğuna Kesinlikle Katıldıklarını (%14,0) belirtmektedirler.

Tablo 4.11: Madde 7. Çizgi filmlerde sorumluluk duygusunu geliştirici sözel iletiler bulunmaktadır.

Madde 7	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	10	5,0
Katılmıyorum	13	6,5
Kararsızım	29	14,5
Katılıyorum	112	56,0
Kesinlikle Katılıyorum	36	18,0
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.11'e göre araştırmaya katılan öğretmenler çizgi filmlerin ahlaki boyutu ile ilgili "Çizgi filmlerde sorumluluk duygusunu geliştirici sözel iletiler bulunmaktadır" görüşüne % 18,0 oranında "Kesinlikle Katılıyorum" cevabını vermişlerdir. %56,0'ı ise "Katılıyorum" şeklinde görüş bildirmişlerdir. % 14,5'i ise "Kararsız" olduğunu belirtmiştir.

Tablo 4.12: Madde 8. Çizgi filmlerde özgüven duygusunu geliştirici sözel iletiler bulunmaktadır.

Madde 8	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	10	5,0
Katılmıyorum	18	9,0
Kararsızım	32	16,0
Katılıyorum	99	49,5
Kesinlikle Katılıyorum	41	20,5
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.12.'e göre " Çizgi filmlerde özgüven duygusunu geliştirici sözel iletiler bulunmaktadır." maddesine toplam 200 katılımcıdan 10' u Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%5,0), 18 katılımcı Katılmıyorum (%9,0), 32 katılımcı Kararsızım (%16,0), 99 katılımcı Katılıyorum (%49,5) , 41 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%20,5) diye görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.13: Madde 9. Çizgi filmlerde adalet duygusunu geliştirici sözel iletiler bulunmaktadır.

Madde 9	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	10	5,0
Katılmıyorum	16	8,0
Kararsızım	30	15,0
Katılıyorum	110	55,0
Kesinlikle Katılıyorum	34	17,0
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.13.'e göre "Çizgi filmlerde adalet duygusunu geliştirici sözel iletiler bulunmaktadır." maddesine toplam 200 katılımcıdan 10'u Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%5,0), 16 katılımcı Katılmıyorum (%8,0), 30 katılımcı Kararsızım (%15,0), 110 katılımcı Katılıyorum (%55,0) , 34 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%17,0) maddesini işaretledikleri görülmüştür.

Tablo 4.14: Madde 10. Çizgi filmlerde paylaşma duygusunu geliştirici sözel iletiler bulunmaktadır.

Madde 10	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	10	5,0
Katılmıyorum	15	7,5
Kararsızım	17	8,5
Katılıyorum	115	57,5
Kesinlikle Katılıyorum	43	21,5
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.14.'e göre "Çizgi filmlerde paylaşma duygusunu geliştirici sözel iletiler bulunmaktadır." görüşüne % 21,5 oranında "Kesinlikle Katılıyorum" cevabını vermişlerdir. % 57,5'i ise "Katılıyorum" şeklinde görüş bildirmişlerdir. % 8,5'si ise "Kararsız" olduğunu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 4.15: Madde 11. Çizgi filmlerde kardeşlik duygusunu geliştirici sözel iletiler bulunmaktadır.

Madde 11	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	9	4,5
Katılmıyorum	19	9,5
Kararsızım	24	12,0
Katılıyorum	104	52,0
Kesinlikle Katılıyorum	44	22,0
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.15.'e göre " Çizgi filmlerde kardeşlik duygusunu geliştirici sözel iletiler bulunmaktadır." maddesine toplam 200 katılımcıdan 9'u Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%4,5), 19 katılımcı Katılmıyorum (%9,5), 24 katılımcı Kararsızım (%12,0), 104 katılımcı Katılıyorum (%52,0) , 44 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%22,0) maddesini işaretledikleri görülmüştür.

Tablo 4.16: Madde 12. Çizgi filmlerde demokrasi duygusunu geliştirici sözel iletiler bulunmaktadır.

Madde 12	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	6	3,0
Katılmıyorum	26	13,0
Kararsızım	58	29,0
Katılıyorum	85	42,5
Kesinlikle Katılıyorum	25	12,5
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.16.'e göre " Çizgi filmlerde demokrasi duygusunu geliştirici sözel iletiler bulunmaktadır." maddesine toplam 200 katılımcıdan 6'sı Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%3,0), 26 katılımcı Katılmıyorum (%13,0), 58 katılımcı Kararsızım (%29,0), 85 katılımcı Katılıyorum (%42,5) , 25 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%12,5) maddesini işaretledikleri görülmüştür.

Tablo 4.17: Madde 13. Çizgi filmlerde ahlak duygusunu geliştirici sözel iletiler bulunmaktadır.

Madde 13	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	12	6,0
Katılmıyorum	24	12,0
Kararsızım	31	15,5
Katılıyorum	97	48,5
Kesinlikle Katılıyorum	36	18,0
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.17.'e göre "Çizgi filmlerde ahlak duygusunu geliştirici sözel iletiler bulunmaktadır." maddesine toplam 200 katılımcıdan 12'si Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (% 6,0), 24 katılımcı Katılmıyorum (% 12,0), 31 katılımcı Kararsızım (% 15,5), 97 katılımcı Katılıyorum (% 48,5) , 36 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (% 18,0) şeklinde cevap vermişlerdir.

Tablo 4.18: Madde 14. Çizgi filmlerde sorumluluk duygusunu geliştirici rol modeller bulunmaktadır.

Madde 14	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	13	6,5
Katılmıyorum	15	7,5
Kararsızım	27	13,5
Katılıyorum	112	56,0
Kesinlikle Katılıyorum	33	16,5
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.18.'e göre "Çizgi filmlerde sorumluluk duygusunu geliştirici rol modeller bulunmaktadır." maddesine toplam 200 katılımcıdan 13'ü Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%6,5), 15 katılımcı Katılmıyorum (%7,5), 27 katılımcı Kararsızım (%13,5), 112 katılımcı Katılıyorum (%56,0) , 33 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%16,5) maddesini işaretledikleri görülmüştür.

Tablo 4.19: Madde 15. Çizgi filmlerde özgüven duygusunu geliştirici rol modeller bulunmaktadır.

Madde 15	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	11	5,5
Katılmıyorum	16	8,0
Kararsızım	37	18,5
Katılıyorum	106	53,0
Kesinlikle Katılıyorum	30	15,0
Toplamda	200	100,0

"Çizgi filmlerde özgüven duygusunu geliştirici rol modeller bulunmaktadır." maddesine toplam 200 öğretmenden 11'i Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%5,5), 16 katılımcı Katılmıyorum (%8,0), 37 katılımcı Kararsızım (%18,5), 106 katılımcı Katılıyorum (%53,0) , 30 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%15,0) şeklinde görüşlerini ortaya koymuşlardır.

Tablo 4.20: Madde 16. Çizgi filmlerde adalet duygusunu geliştirici rol modeller bulunmaktadır.

Madde 16	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	11	5,5
Katılmıyorum	23	11,5
Kararsızım	34	17,0
Katılıyorum	103	51,5
Kesinlikle Katılıyorum	29	14,5
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.20.'a göre "Çizgi filmlerde adalet duygusunu geliştirici rol modeller bulunmaktadır." maddesine toplam 200 katılımcıdan 11'i Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%5,5), 23 katılımcı Katılmıyorum (%11,5), 34 katılımcı Kararsızım (%17,0), 103 katılımcı Katılıyorum (%51,5) , 29 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%14,5) maddesini işaretledikleri görülmüştür.

Tablo 4.21: Madde 17. Çizgi filmlerde paylaşma duygusunu geliştirici rol modeller bulunmaktadır.

Madde 17	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	10	5,0
Katılmıyorum	15	7,5
Kararsızım	29	14,5
Katılıyorum	112	56,0
Kesinlikle Katılıyorum	34	17,0
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.21.'e göre " Çizgi filmlerde paylaşma duygusunu geliştirici rol modeller bulunmaktadır." maddesine toplam 200 katılımcıdan 10' u Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%5,0), 15 katılımcı Katılmıyorum (%7,5), 29 katılımcı Kararsızım (%14,5), 112 katılımcı Katılıyorum (%56,0) , 34 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%17,0) maddesini işaretledikleri görülmüştür.

Tablo 4.22: Madde 18. Çizgi filmlerde kardeşlik duygusunu geliştirici rol modeller bulunmaktadır.

Madde 18	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	10	5,0
Katılmıyorum	17	8,5
Kararsızım	29	14,5
Katılıyorum	105	52,5

Kesinlikle Katılıyorum	39	19,5
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.22.'e göre " Çizgi filmlerde kardeşlik duygusunu geliştirici rol modeller bulunmaktadır." maddesine toplam 200 katılımcıdan 10' u Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%5,0), 17 katılımcı Katılmıyorum (%8,5), 29 katılımcı Kararsızım (%14,5), 105 katılımcı Katılıyorum (%52,5) , 39 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%19,5) maddesini işaretledikleri görülmüştür.

Tablo 4.23: Madde 19. Çizgi filmlerde demokrasi duygusunu geliştirici rol modeller bulunmaktadır.

Madde 19	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	5	2,5
Katılmıyorum	31	15,5
Kararsızım	53	26,5
Katılıyorum	88	44,0
Kesinlikle Katılıyorum	23	11,5
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.23.'a göre " Çizgi filmlerde demokrasi duygusunu geliştirici rol modeller bulunmaktadır." maddesine toplam 200 katılımcıdan 5'i Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%2,5), 31 katılımcı Katılmıyorum (%15,5), 53 katılımcı Kararsızım (%26,5), 88 katılımcı Katılıyorum (%44,0) , 23 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%11,5) maddesini işaretledikleri görülmüştür.

Tablo 4.24: Madde 20. Çizgi filmlerde ahlak duygusunu geliştirici rol modeller bulunmaktadır.

Madde 20	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	10	5,0
Katılmıyorum	31	15,5
Kararsızım	30	15,0
Katılıyorum	95	47,5
Kesinlikle Katılıyorum	34	17,0
Toplamda	200	100,0

" Çizgi filmlerde ahlak duygusunu geliştirici rol modeller bulunmaktadır " maddesine toplam 200 öğretmenden 30 katılımcı Kararsızım (%15,0), 95 katılımcı Katılıyorum (%47,5) , 34 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%17,0) maddesini

işaretleyerek çizgi filmlerde ahlak duygusunu geliştirici rol modellerin bulunduğu görüşünü savunmuşlardır.

Tablo 4.25: Madde 21. Çizgi filmlerde çocukların dini gelişimlerini olumsuz yönde etkileyecek sözel iletiler bulunmaktadır.

Madde 21	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	23	11,5
Katılmıyorum	35	17,5
Kararsızım	56	28,0
Katılıyorum	63	31,5
Kesinlikle Katılıyorum	23	11,5
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.25.'e göre "Çizgi filmlerde çocukların dini gelişimlerini olumsuz yönde etkileyecek sözel iletiler bulunmaktadır." maddesine toplam 200 katılımcıdan 23'ü Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%11,5), 35 katılımcı Katılmıyorum (%17,5), 56 katılımcı Kararsızım (%28,0), 63 katılımcı Katılıyorum (%31,5) , 23 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%11,5) diye görüş belirtmektedirler.

Tablo 4.26: Madde 22. Çizgi filmlerde çocukların dini gelişimlerini olumsuz yönde etkileyecek rol modeller bulunmaktadır.

Madde 22	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	24	12,0
Katılmıyorum	32	16,0
Kararsızım	55	27,5
Katılıyorum	68	34,0
Kesinlikle Katılıyorum	21	10,5
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.26.'ya göre "Çizgi filmlerde çocukların dini gelişimlerini olumsuz yönde etkileyecek rol modeller bulunmaktadır." maddesine toplam 200 katılımcıdan 24' ü Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%12,0), 32 katılımcı Katılmıyorum (%16,0), 55 katılımcı Kararsızım (%27,5), 68 katılımcı Katılıyorum (%34,0) , 21 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%10,5) maddesini işaretledikleri görülmüştür.

Tablo 4.27: Madde 23. Çizgi filmler çocukların dini gereksinimlerine yanıt verebilmektedir.

Madde 23	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	27	13,5
Katılmıyorum	43	21,5
Kararsızım	50	25,0
Katılıyorum	61	30,5
Kesinlikle Katılıyorum	19	9,5
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.27.'ye göre "Çizgi filmler çocukların dini gereksinimlerine yanıt verebilmektedir." maddesine toplam 200 katılımcıdan 27'si Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%13,5), 43 katılımcı Katılmıyorum (%21,5), 50 katılımcı Kararsızım (%25,0), 61 katılımcı Katılıyorum (%30,5), 19 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%9,5) görüşünü belirttikleri görülmüştür.

Tablo 4.28: Madde 24. Çizgi filmlerin din eğitimi alanında kullanılması çocukların dini gelişimlerini olumlu yönde etkiler

Madde 24	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	14	7,0
Katılmıyorum	10	5,0
Kararsızım	20	10,0
Katılıyorum	99	49,5
Kesinlikle Katılıyorum	57	28,5
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.28.'e göre "Çizgi filmlerin din eğitimi alanında kullanılması çocukların dini gelişimlerini olumlu yönde etkiler." maddesine toplam 200 katılımcıdan 14'ü Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%7,0), 10 katılımcı Katılmıyorum (%5,0), 20 katılımcı Kararsızım (%10,0), 99 katılımcı Katılıyorum (%49,5), 57 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%28,5) maddesini işaretledikleri görülmüştür.

Tablo 4.29: Madde 25. Çocukların dini gelişimlerini destekleyecek kadar yerli çizgi film bulunmaktadır.

Madde 25	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	56	28,0
Katılmıyorum	67	33,5
Kararsızım	29	14,5
Katılıyorum	34	17,0
Kesinlikle Katılıyorum	14	7,0
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.29.'e göre " Çocukların dini gelişimlerini destekleyecek kadar yerli çizgi film bulunmaktadır." maddesine toplam 200 katılımcıdan 56'sı Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%28,0), 67 katılımcı Katılmıyorum (%33,5), 29 katılımcı Kararsızım (%14,5), 34 katılımcı Katılıyorum (%17,0) , 14 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%7,0) diye görüş belirtmektedirler.

Tablo 4.30: Madde 26. Çizgi filmler çocukların evrensel değerleri benimsemelerine katkı sağlamaktadır.

Madde 26	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	10	5,0
Katılmıyorum	22	11,0
Kararsızım	44	22,0
Katılıyorum	98	49,0
Kesinlikle Katılıyorum	26	13,0
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.30.'a göre "Çizgi filmler çocukların evrensel değerleri benimsemelerine katkı sağlamaktadır." maddesine toplam 200 katılımcıdan 10'u Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%5,0), 22 katılımcı Katılmıyorum (%11,0), 44 katılımcı Kararsızım (%22,0), 98 katılımcı Katılıyorum (%49,0) , 26 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%13,0) maddesini işaretledikleri görülmüştür.

Tablo 4.31: Madde 27. Çizgi filmler çocuklarda insan hakları bilincinin yerleşmesine katkı sağlamaktadır.

Madde 27	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	9	4,5
Katılmıyorum	27	13,5
Kararsızım	43	21,5
Katılıyorum	103	51,5
Kesinlikle Katılıyorum	18	9,0
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.31.'e göre "Çizgi filmler çocuklarda insan hakları bilincinin yerleşmesine katkı sağlamaktadır." maddesine toplam 200 katılımcıdan 9' u Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%4,5), 27 katılımcı Katılmıyorum (%13,5), 43 katılımcı Kararsızım (%21,5), 103 katılımcı Katılıyorum (%51,5) , 18 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%9,0) maddesini işaretleyerek görüşlerini ortaya koymaktadırlar.

Tablo 4.32: Madde 28. Yerli çizgi filmler çocuklarda dini açıdan yozlaşmaya zemin hazırlamaktadır.

Madde 28	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	34	17,0
Katılmıyorum	57	28,5

Kararsızım	59	29,5
Katılıyorum	36	18,0
Kesinlikle Katılıyorum	14	7,0
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.32.'e göre "Yerli çizgi filmler çocuklarda dini açıdan yozlaşmaya zemin hazırlamaktadır." maddesine toplam 200 katılımcıdan 34' ü Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%17,0), 57 katılımcı Katılmıyorum (%28,5), 59 katılımcı Kararsızım (%29,5), 36 katılımcı Katılıyorum (%18,0), 14 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%7,0) maddesini işaretledikleri görülmüştür.

Tablo 4.33: Madde 29. Yabancı yapım çizgi filmler çocuklarda dini açıdan yozlaşmaya zemin hazırlamaktadır.

Madde 29	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	15	7,5
Katılmıyorum	23	11,5
Kararsızım	39	19,5
Katılıyorum	62	31,0
Kesinlikle Katılıyorum	61	30,5
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.33.'a göre "Yabancı yapım çizgi filmler çocuklarda dini açıdan yozlaşmaya zemin hazırlamaktadır." maddesine toplam 200 katılımcıdan 15' i Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%7,5), 23 katılımcı Katılmıyorum (%11,5), 39 katılımcı Kararsızım (%19,5), 62 katılımcı Katılıyorum (%31,0), 61 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%30,5) şeklinde görüş belirttikleri görülmektedir.

Tablo 4.34: Madde 30. Çizgi filmlerde çocukların dini gelişimlerini olumsuz yönde etkileyecek bilinçaltı mesajları bulunmaktadır.

Madde 30	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	17	8,5
Katılmıyorum	27	13,5
Kararsızım	35	17,5
Katılıyorum	66	33,0
Kesinlikle Katılıyorum	55	27,5
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.34.'e göre " Çizgi filmlerde çocukların dini gelişimlerini olumsuz yönde etkileyecek bilinçaltı mesajları bulunmaktadır." maddesine toplam 200 katılımcıdan 17'

si Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%8,5), 27 katılımcı Katılmıyorum (%13,5), 35 katılımcı Kararsızım (%17,5), 66 katılımcı Katılıyorum (%33,0) , 55 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%27,5) maddesini işaretledikleri görülmüştür.

Tablo 4.35: Madde 31. Çizgi filmlerin Din Eğitiminde kullanımı dersleri tek düzelikten çıkarıp daha ilgi çekici hale getirebilir.

Madde 31	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	11	5,5
Katılmıyorum	10	5,0
Kararsızım	14	7,0
Katılıyorum	69	34,5
Kesinlikle Katılıyorum	96	48,0
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.35'e göre "Çizgi filmlerin Din Eğitiminde kullanımı dersleri tek düzelikten çıkarıp daha ilgi çekici hale getirebilir." maddesine toplam 200 katılımcıdan 69 katılımcı Katılıyorum (%34,5), 96 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%48,0) maddesini işaretleyerek din eğitiminde çizgi filmlerin kullanımının dersleri ilgi çekici hale getirdiği yönünde olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.36: Madde 32. Çizgi filmlerin Din Eğitiminde kullanımı öğrencilerin öğrenmeye ilişkin motivasyonlarına katkıda bulunur.

Madde 32	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	11	5,5
Katılmıyorum	10	5,0
Kararsızım	8	4,0
Katılıyorum	88	44,0
Kesinlikle Katılıyorum	83	41,5
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.36'ya göre "Çizgi filmlerin Din Eğitiminde kullanımı öğrencilerin öğrenmeye ilişkin motivasyonlarına katkıda bulunur." maddesine toplam 200 öğretmenden 88 katılımcı Katılıyorum (%44,0), 83 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%41,5) yönünde olumlu görüş bildirdikleri görülmüştür.

Tablo 4.37: Madde 33. Çizgi filmler din eğitiminde eğlendirerek öğrenmeyi gerçekleştirir.

Madde 33	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	11	5,5
Katılmıyorum	10	5,0
Kararsızım	5	2,5
Katılıyorum	84	42,0
Kesinlikle Katılıyorum	90	45,0
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.37.'e göre "Çizgi filmler din eğitiminde eğlendirerek öğrenmeyi gerçekleştirir." maddesine toplam 200 katılımcıdan 11'i Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%5,5), 10 katılımcı Katılmıyorum (%5,0), 5 katılımcı Kararsızım (%4,0), 84 katılımcı Katılıyorum (%42,0), 90 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%45,0) diye görüş bildirmişlerdir.

Tablo 4.38: Madde 34. Çizgi filmlerin Din Eğitiminde kullanımı öğrencilerin empati becerilerini geliştirir.

Madde 34	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	10	5,0
Katılmıyorum	11	5,5
Kararsızım	24	12,0
Katılıyorum	90	45,0
Kesinlikle Katılıyorum	65	32,5
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.38.'e göre "Çizgi filmlerin Din Eğitiminde kullanımı öğrencilerin empati becerilerini geliştirir." maddesine toplam 200 katılımcıdan 10' u Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%5,0), 11 katılımcı Katılmıyorum (%5,5), 24 katılımcı Kararsızım (%12,0), 90 katılımcı Katılıyorum (%45,0), 65 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%32,5) maddesini işaretledikleri görülmüştür.

Tablo 4.39: Madde 35. Çizgi filmler DKAB derslerinde zaman kaybına neden olmaktadır.

Madde 35	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	67	33,5
Katılmıyorum	78	39,0
Kararsızım	28	14,0
Katılıyorum	18	9,0
Kesinlikle Katılıyorum	9	4,5
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.39.' e göre "Çizgi filmler DKAB derslerinde zaman kaybına neden olmaktadır." maddesine toplam 200 katılımcıdan 67'si Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%33,5), 78 katılımcı Katılmıyorum (%39,0), 28 katılımcı Kararsızım (%14,0), 18 katılımcı Katılıyorum (%9,0), 9 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%4,5) şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

Tablo 4.40: Madde 36. DKAB dersinde çizgi filmlerle öğrenilenler yeterli değildir.

Madde 36	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	19	9,5
Katılmıyorum	27	13,5
Kararsızım	33	16,5
Katılıyorum	97	48,5
Kesinlikle Katılıyorum	24	12,0
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.40.'a göre "DKAB dersinde çizgi filmlerle öğrenilenler yeterli değildir." maddesine toplam 200 katılımcıdan 19'u Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%9,5), 27 katılımcı Katılmıyorum (%13,5), 33 katılımcı Kararsızım (%16,5), 97 katılımcı Katılıyorum (%48,5) , 24katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%12,0) yönünde olduğunu yönünde görüş bildirmiştir.

Tablo 4.41: Madde 37. DKAB dersinde çizgi filmler dersin işlenişini aktif hale getirerek aktif öğrenmeyi sağlar.

Madde 37	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	11	5,5
Katılmıyorum	11	5,5
Kararsızım	17	8,5
Katılıyorum	91	45,5
Kesinlikle Katılıyorum	70	35,0
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.41'ye göre "DKAB dersinde çizgi filmler dersin işlenişini aktif hale getirerek aktif öğrenmeyi sağlar." maddesine toplam 200 katılımcıdan 11' i Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%5,5), 11 katılımcı Katılmıyorum (%5,5), 17 katılımcı Kararsızım (%8,5), 91 katılımcı Katılıyorum (%45,5), 70 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%35,0) maddesini işaretledikleri görülmüştür.

Tablo 4.42: Madde 38. Çizgi filmler DKAB derslerinde eğitim materyali olarak güvenilir bir yöntemdir.

Madde 38	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	9	4,5
Katılmıyorum	10	5,0
Kararsızım	34	17,0
Katılıyorum	104	52,0
Kesinlikle Katılıyorum	43	21,5
Toplamda	200	100,0

Tablo 4.42.'e göre "Çizgi filmler DKAB derslerinde eğitim materyali olarak güvenilir bir yöntemdir." maddesine toplam 200 katılımcıdan 9'u Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%4,5), 10 katılımcı Katılmıyorum (%5,0), 34 katılımcı Kararsızım (%17,0), 104 katılımcı Katılıyorum (%52,0), 43 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%21,5) maddesini işaretledikleri görülmüştür.

3. DİN EĞİTİMİNDE ÇİZGİ FİLMLEİN KULLANIMI HAKKINDA GÖRÜŞ ÖLÇEĞİ VE ALT BOYUTLARI ORTALAMA PUANLARINA İLİŞKİN BETİMSEL ANALİZLER

3.1. Ahlaki Değerler Boyutu

Araştırma kapsamında katılımcıların çizgi filmlerin ilkökul öğrencilerine ahlaki değerler kazandıracak içeriğe sahip olup olmadığı hakkındaki görüşlerini belirlemek için 1. Alt boyut olan Ahlaki Değerler Boyutunun ortalama, standart sapma, maksimum ve minimum değerleri Tablo 4.43'te yer almaktadır.

Tablo 4.43: Ahlaki Değerler Boyutu Betimsel İstatistikleri

Boyut	N	Minimum	Maximum	X	Ss
Ahlaki Değerler Boyutu	200	1,00	5,00	3,6443	,90988

Ölçek sorularına verilen cevapların değerlendirilmesinde Tablo 4.43'teki aralıklar kullanılmıştır. Aralıkların eşit olduğu varsayılmış, aritmetik ortalamalar için puan aralığı 0,80 olarak hesaplanmıştır (Puan Aralığı = (En Yüksek Değer – En Düşük Değer)/5 = (5 – 4)/5 = 4/5 = 0,80). Bu hesaplama göre aritmetik ortalamaların değerlendirme aralığı Tablo 4.44'te verilmiştir.

Tablo 4.44: 5'li likert ölçeğine göre aritmetik ortalamaların değerlendirme aralığı

Aralık	Seçenek
1,00-1,80	Kesinlikle Katılmıyorum
1,81-2,60	Katılmıyorum
2,61-3,40	Kararsızım
3,41-4,20	Katılıyorum
4,21-5,00	Kesinlikle Katılıyorum

Tablo 4.44'te yer alan bulgulara göre katılımcıların çizgi filmlerin ilkökul öğrencilerine ahlaki değerler kazandıracak içeriğe sahip olduğunu düşünmektedirler (X=3,64).

3.2. Temel Dini Bilgiler Boyutu

Araştırma kapsamında öğretmenlerin çizgi filmlerin ilkökul öğrencilerine İslam dinine ilişkin temel bilgileri kazandıracak içeriğe sahip olup olmadığı hakkındaki görüşlerini belirlemek için 2. Alt boyut olan Temel Dini Bilgiler Boyutunun ortalama, standart sapma, maksimum ve minimum değerleri Tablo 4.45'te yer almaktadır.

Tablo 4.45: Temel Bilgiler Boyutu Betimsel İstatistikleri

Boyut	N	Minimum	Maximum	X	Ss
Temel Dini Bilgiler Boyutu	200	1,00	5,00	3,4100	1,10059

Tablo 4.45'de yer alan bulgulara göre öğretmenlerin çizgi filmlerin ilkökul öğrencilerine İslam dinine ilişkin temel bilgileri kazandıracak içeriğe sahip olduğunu düşünmektedirler (X=3,41).

3.3. Din Eğitiminde Kullanılma Boyutu

Araştırma kapsamında öğretmenlerin çizgi filmlerin din eğitiminde kullanılma durumu hakkındaki görüşlerini belirlemek için 3. Alt boyut olan Din Eğitiminde Kullanılma Boyutunun ortalama, standart sapma, maksimum ve minimum değerleri Tablo 4.46’te yer almaktadır.

Tablo 4.46: Din Eğitiminde Kullanılma Boyutu Betimsel İstatistikleri

Boyut	N	Minimum	Maximum	X	Ss
Din Eğitiminde Kullanılma Boyutu	200	1,14	4,92	3,5216	,66561

Tablo 4.46’da yer alan bulgulara göre öğretmenlerin çizgi filmlerin din eğitiminde kullanılmasına katıldıklarını belirtmişlerdir ($X=3,52$).

3.4. Dini Gelişime Katkı Boyutu

Araştırma kapsamında öğretmenlerin çizgi filmlerin DKAB derslerinde kullanımının öğrencilerin dini gelişimine katkı sağlayacağı hakkındaki görüşlerini belirlemek için 4. Alt boyut olan Din Eğitiminde Kullanılma Boyutunun ortalama, standart sapma, maksimum ve minimum değerleri Tablo 4.47’te yer almaktadır.

Tablo 4.47: Din Eğitiminde Kullanılma Boyutu Betimsel İstatistikleri

Boyut	N	Minimum	Maximum	X	Ss
Din Gelişime Katkı Boyutu	200	1,17	5,00	4,3483	,83879

Tablo 4.47’de yer alan bulgulara göre öğretmenlerin çizgi filmlerin DKAB derslerinde kullanımının öğrencilerin dini gelişimine kesinlikle katkı sağlayacağına katıldıklarını belirtmişlerdir ($X=4,34$).

3.5. Çizgi Film İçerik Boyutu

Araştırma kapsamında öğretmenlerin çizgi filmlerde diğer dinlere veya batıl inançlara yönelik içerikler bulunması hakkındaki görüşlerini belirlemek için 5. Alt boyut Çizgi Film İçerik Boyutunun ortalama, standart sapma, maksimum ve minimum değerleri Tablo 53’de yer almaktadır.

Tablo 4.48: Çizgi Film İçerik Boyutu Betimsel İstatistikleri

Boyut	N	Minimum	Maximum	X	Ss
Din Gelişime Katkı Boyutu	200	1,00	5,00	3,4450	1,01594

Tablo 4.48’de yer alan bulgulara göre öğretmenlerin çizgi filmlerde diğer dinlere veya batıl inançlara yönelik içerikler bulunması konusuna katıldıklarını belirtmişlerdir ($X=3,44$).

4. DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERLE DİN EĞİTİMİNDE ÇİZGİ FİMLERİN KULLANIMI HAKKINDA GÖRÜŞ ÖLÇEĞİ VE ALT BOYUTLARINA İLİŞKİN ANALİZ SONUÇLARI

4.1. Cinsiyet Değişkenine İlişkin t-testi Sonuçları

Cinsiyet değişkeni ile Din Eğitiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı Hakkında Görüş ölçeği ve alt boyutları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla da ilişkisiz t-testi yapılmıştır. Tablo 4.49’te t-testine ilişkin analiz sonuçları görülmektedir.

Tablo 4.49: Cinsiyet değişkeni ile Din Eğitiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı Hakkında Görüş ölçeği ve alt boyutlarına ilişkin t-testi sonuçları

Boyutlar	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sd	T	P
Ahlaki Değerler Boyutu	Erkek	93	52,849	15,031	198	1,873	,063
	Kadın	107	56,504	12,567			
Temel Bilgiler Boyutu	Erkek	93	10,043	3,448	198	-,746	,457
	Kadın	107	10,392	3,176			
Din Eğitiminde Kullanılma Boyutu	Erkek	93	29,720	6,222	198	,089	,930
	Kadın	107	29,644	5,832			
Dini Gelişime Katkı Boyutu	Erkek	93	25,731	5,589	198	,506	,613
	Kadın	107	25,327	5,664			
Çizgi Film İçerik Boyutu	Erkek	93	10,494	3,160	198	,690	,491
	Kadın	107	10,196	2,953			
Toplam Ölçek	Erkek	93	132,150	27,179	198	-,971	,333
	Kadın	107	135,663	23,978			

Tablo 55’i incelediğimizde Ahlaki Değerler Boyutu alt boyutuna ilişkin kadın öğretmenlerin ortalama puanı 56,504, erkek öğretmenlerin ortalama puanı 52,849 olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkeni ile Ahlaki Değerler Boyutu ortalama puanı arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($t_{(198)}=1,873$, $p=0,06>0,05$). Bu sonuçlar cinsiyet değişkeninin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerin görüşlerinde çizgi filmlerin Ahlaki Değerler Boyutu üzerinde cinsiyetin bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

Temel Dini Bilgiler Boyutu alt boyutuna ilişkin kadın öğretmenlerin ortalama puanı 10,392, erkek öğretmenlerin ortalama puanı 10,043 olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkeni ile Temel Bilgiler Boyutu ortalama puanı arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($t_{(198)}=-0,746$, $p=0,45>0,05$). Bu veriler bizi cinsiyet değişkeninin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin din eğitiminde çizgi filmlerin temel dini bilgiler boyutunda cinsiyet değişkeninin bir etkisinin olmadığını sonucuna götürmüştür.

Din Eğitiminde Kullanılma Boyutu alt boyutuna ilişkin kadın öğretmenlerin ortalama puanı 29,644, erkek öğretmenlerin ortalama puanı 29,720 olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkeni ile Din Eğitiminde Kullanılma Boyutu ortalama puanı arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($t_{(198)}=0,089$, $p=0,93>0,05$). Buna göre cinsiyet değişkeni Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin çizgi filmlerin din eğitiminde kullanılmasında cinsiyet faktörünün bir etkisi yoktur.

Dini Gelişime Katkı Boyutu alt boyutuna ilişkin kadın öğretmenlerin ortalama puanı 25,327, erkek öğretmenlerin ortalama puanı 25,731 olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkeni ile Dini Gelişime Katkı Boyutu ortalama puanı arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($t_{(198)}=0,506$, $p=0,61>0,05$). Bu sonuçlara göre cinsiyet değişkeninin Dini Gelişime Katkı Boyutu üzerinde bir etkisinin olmadığını belirlenmiştir.

Çizgi Film İçerik Boyutu alt boyutuna ilişkin kadın öğretmenlerin ortalama puanı 10,196, erkek öğretmenlerin ortalama puanı 10,494 olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkeni ile Çizgi Film İçerik Boyutu ortalama puanı arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($t_{(198)}=0,690$, $p=0,49>0,05$).

Dolayısıyla bu sonuçlara göre Çizgi Film İçerik Boyutu üzerinde Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerinin görüşlerinde cinsiyet değişkeninin bir etkisi yoktur.

Din Eğitiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı Hakkında Tutum ölçeğine ilişkin kadın öğretmenlerin ortalama puanı 135,663, erkek öğretmenlerin ortalama puanı 132,150 olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda cinsiyet değişkeni ile Din Eğitiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı Hakkında Görüş ölçeği ortalama puanı arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($t_{(198)}=-0,961$, $p=0,33>0,05$). Bu sonuçlara göre cinsiyet değişkeninin Din Eğitiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı Hakkında Görüş ölçeği üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Din eğitiminde çizgi filmlerin rolü üzerine başvurduğumuz öğretmen görüşlerinde cinsiyet değişkeni anlamlı farklılık oluşturmamıştır.

4.2. Mezuniyet Durumu Değişkenine İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları

Mezuniyet Durumu değişkeni ile Din Eğitiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı Hakkında Görüş ölçeği ve alt boyutları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla ANOVA analizi yapılmıştır. Tablo 4.50’te ANOVA analizine ilişkin analiz sonuçları görülmektedir.

Tablo 4.50: Mezuniyet durumu değişkeni ile Din Eğitiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı Hakkında Görüş ölçeği ve alt boyutlarına ilişkin ANOVA analizi sonuçları

Boyutlar		Karelerin Toplamı	Df	Kare Ortalamaları	F	P	Anlamlı Fark
Ahlaki_Değerler_Boyut	Gruplar Arası	677,609	2	338,805	1,779	,172	Yok
	Gruplar İçi	37517,786	197	190,446			
	Toplam	38195,395	199				
Temel_Bilgiler_Boyutu	Gruplar Arası	31,486	2	15,743	1,451	,237	Yok
	Gruplar İçi	2137,934	197	10,852			
	Toplam	2169,420	199				
Din_Eğitiminde_Kullanılma_Boyutu	Gruplar Arası	94,571	2	47,286	1,317	,270	Yok
	Gruplar İçi	7074,949	197	35,913			
	Toplam	7169,520	199				
Dini_Gelişime_Katki_Boyutu	Gruplar Arası	155,700	2	77,850	2,503	,084	Yok
	Gruplar İçi	6128,255	197	31,108			
	Toplam	6283,955	199				
Çizgi_Film_İçerik_Boyutu	Gruplar Arası	15,131	2	7,566	,813	,445	Yok
	Gruplar İçi	1833,424	197	9,307			
	Toplam	1848,555	199				
Toplam_Ölçek	Gruplar Arası	2861,817	2	1430,908	2,226	,111	Yok
	Gruplar İçi	126662,003	197	642,954			
	Toplam	129523,820	199				

Tablo 4.50’da yer alan analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin mezuniyet durumu değişkenine göre Ahlaki Değerler alt boyutu ortalama puanlarını incelediğimizde

mezuniyet durumu; eğitim fakültesi olan öğretmenlerin ortalama puanı 57,35, ilahiyat fakültesi olan öğretmenlerin ortalama puanı 53,27 ve lisansüstü olan öğretmenlerin ortalama puanı 55,72 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mezuniyet durumuna göre Ahlaki Değerler alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(2-197)}= 1,779$, $p=0,17>0,05$). Bu sonuçlara göre mezuniyet değişkeninin Ahlaki Değerler alt boyutu üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Öğretmenlerin mezuniyet durumu değişkenine göre Temel Dini Bilgiler alt boyutu ortalama puanlarını incelediğimizde mezuniyet durumu; eğitim fakültesi olan öğretmenlerin ortalama puanı 10,80, ilahiyat fakültesi olan öğretmenlerin ortalama puanı 10,06 ve lisansüstü olan öğretmenlerin ortalama puanı 9,64 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mezuniyet durumuna göre Temel Bilgiler alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(2-197)}= 1,451$, $p=0,23>0,05$). Çizgi filmlerin din eğitimdeki rolünü öğretmen görüşlerine göre araştırdığımız çalışmada öğretmenlerin mezun olduğu bölümün Temel Dini Bilgiler alt boyutunda etkili olmadığı görülmüştür. Öğretmenlerin ilahiyat fakültesi, eğitim fakültesi ve diğer bölümlerden mezun olması çizgi filmlerin din eğitiminde temel dini bilgiler boyutunda bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Öğretmenlerin mezuniyet durumu değişkenine göre Din Eğitiminde Kullanılma alt boyutu ortalama puanlarını incelediğimizde mezuniyet durumu; eğitim fakültesi olan öğretmenlerin ortalama puanı 30,48, ilahiyat fakültesi olan öğretmenlerin ortalama puanı 29,58 ve lisansüstü olan öğretmenlerin ortalama puanı 28,20 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mezuniyet durumuna göre Din Eğitiminde Kullanılma alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(2-197)}= 1,317$, $p=0,27>0,05$). Mezuniyet değişkeni, din eğitiminde çizgi filmlerin rolü üzerine öğretmen görüşlerinin Din Eğitiminde Kullanılma boyutunda etkili olmamıştır.

Öğretmenlerin mezuniyet durumu değişkenine göre Dini Gelişime Katkı alt boyutu ortalama puanlarını incelediğimizde mezuniyet durumu; eğitim fakültesi olan öğretmenlerin ortalama puanı 26,75, ilahiyat fakültesi olan öğretmenlerin ortalama puanı 25,18 ve lisansüstü olan öğretmenlerin ortalama puanı 24,08 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mezuniyet durumuna göre Dini Gelişime Katkı alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(2-197)}=$

2,503, $p=0,08>0,05$). Bu sonuçlara göre mezuniyet değişkeninin Dini Gelişime Katkı alt boyutu üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Öğretmenlerin mezuniyet durumu değişkenine göre Çizgi Film İçerik alt boyutu ortalama puanlarını incelediğimizde mezuniyet durumu; eğitim fakültesi olan öğretmenlerin ortalama puanı 10,66, ilahiyat fakültesi olan öğretmenlerin ortalama puanı 10,28 ve lisansüstü olan öğretmenlerin ortalama puanı 9,76 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mezuniyet durumuna göre Çizgi Film İçerik alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(2-197)}= 2,503$, $p=0,08>0,05$). Bu sonuçlara göre mezuniyet değişkeninin Çizgi Film İçerik alt boyutu üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Öğretmenlerin mezuniyet durumu değişkenine göre Din Eğitiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı Hakkında Görüş Ölçek toplam ortalama puanlarını incelediğimizde mezuniyet durumu; eğitim fakültesi olan öğretmenlerin ortalama puanı 139,80, ilahiyat fakültesi olan öğretmenlerin ortalama puanı 131,66 ve lisansüstü olan öğretmenlerin ortalama puanı 131,04 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mezuniyet durumuna göre Din Eğitiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı Hakkında Görüş Ölçek toplam ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(2-197)}= 2,226$, $p=0,11>0,05$). Bu sonuçlar bize göstermektedir ki Din Kültürü ve Ahlak Bilgi öğretmenlerinin mezuniyeti Din Eğitiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı Hakkında Görüş Ölçek toplam puanı üzerinde etkili olmamıştır.

Mesleki Deneyim Değişkenine İlişkin ANOVA Analizi Sonuçları

Mesleki deneyim değişkeni ile Din Eğitiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı Hakkında Görüş ölçeği ve alt boyutları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla ANOVA analizi yapılmıştır. Tablo 57’de ANOVA analizine ilişkin analiz sonuçları görülmektedir.

Tablo 4.51: Mesleki deneyim değişkeni ile Din Eğitiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı Hakkında Görüş ölçeği ve alt boyutlarına ilişkin ANOVA analizi sonuçları

Boyutlar		Karelerin Toplamı	Df	Kare Ortalamaları	F	P	Anlamlı Fark
Ahlaki_Değerler_Boyut	Gruplar Arası	669,284	2	334,642	1,757	,175	Yok
	Gruplar İçi	37526,111	197	190,488			
	Toplam	38195,395	199				
Temel_Bilgiler_Boyutu	Gruplar Arası	37,437	2	18,719	1,730	,180	Yok
	Gruplar İçi	2131,983	197	10,822			
	Toplam	2169,420	199				
Din_Eğitiminde_Kullanılma_Boyutu	Gruplar Arası	173,561	2	86,780	2,444	,089	Yok
	Gruplar İçi	6995,959	197	35,512			
	Toplam	7169,520	199				
Dini_Gelişime_Katki_Boyutu	Gruplar Arası	38,780	2	19,390	,612	,543	Yok
	Gruplar İçi	6245,175	197	31,701			
	Toplam	6283,955	199				
Çizgi_Film_İçerik_Boyutu	Gruplar Arası	4,320	2	2,160	,231	,794	Yok
	Gruplar İçi	1844,235	197	9,362			
	Toplam	1848,555	199				
Toplam_Ölçek	Gruplar Arası	1906,432	2	953,216	1,471	,232	Yok
	Gruplar İçi	127617,388	197	647,804			
	Toplam	129523,820	199				

Tablo 4.51’de yer alan analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin mesleki deneyim değişkenine göre Ahlaki Değerler alt boyutu ortalama puanlarını incelediğimizde mesleki deneyimi; 1-5 yıl arasında olan öğretmenlerin ortalama puanı 56,01, 6-10 yıl arasında olan öğretmenlerin ortalama puanı 51,47 ve 11-15 yıl arasında olan öğretmenlerin ortalama puanı 53,44 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mesleki deneyim durumuna göre Ahlaki Değerler alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(2-197)} = 1,757$, $p=0,17 > 0,05$). Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin mesleki deneyimlerinin çizgi filmlerin Ahlaki Değerleri içermesi alt boyutunda bir etkisi bulunmamaktadır.

Öğretmenlerin mesleki deneyim değişkenine göre Temel Bilgiler alt boyutu ortalama puanlarını incelediğimizde mesleki deneyimi; 1-5 yıl arasında olan öğretmenlerin ortalama puanı 10,48, 6-10 yıl arasında olan öğretmenlerin ortalama puanı 9,36 ve 11-15 yıl arasında olan öğretmenlerin ortalama puanı 10,14 olarak

bulunmuştur. Öğretmenlerin mesleki deneyim durumuna göre Temel Bilgiler alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(2-197)}= 1,737$, $p=0,18>0,05$). Mesleki deneyim değişkeninin çizgi filmlerin Temel Dini Bilgileri aktarma boyutu üzerinde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin görüşlerinde bir etkisinin olmadığı yapılan istatistiksel çalışmalarla ortaya konmuştur.

Öğretmenlerin mesleki deneyim değişkenine göre Din Eğitiminde Kullanılma alt boyutu ortalama puanlarını incelediğimizde mesleki deneyimi; 1-5 yıl arasında olan öğretmenlerin ortalama puanı 10,48, 6-10 yıl arasında olan öğretmenlerin ortalama puanı 9,36 ve 11-15 yıl arasında olan öğretmenlerin ortalama puanı 10,14 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mesleki deneyim durumuna göre Din Eğitiminde Kullanılma alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(2-197)}= 0,612$, $p=0,54>0,05$). Bu sonuçlara göre mesleki deneyim değişkeninin Din Eğitiminde Kullanılma alt boyutu üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Öğretmenlerin mesleki deneyim değişkenine göre Dini Gelişime Katkı alt boyutu ortalama puanlarını incelediğimizde mesleki deneyimi; 1-5 yıl arasında olan öğretmenlerin ortalama puanı 25,77, 6-10 yıl arasında olan öğretmenlerin ortalama puanı 25,34 ve 11-15 yıl arasında olan öğretmenlerin ortalama puanı 24,48 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mesleki deneyim durumuna göre Dini Gelişime Katkı alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(2-197)}= 0,612$, $p=0,54>0,05$). Çizgi filmlerin din eğitimindeki rolüne ilişkin öğretmen görüşlerinde mesleki deneyim değişkeni Dini Gelişime Katkı alt boyutu üzerinde bir farklılık oluşturmamıştır.

Öğretmenlerin mesleki deneyim değişkenine göre Çizgi Film İçerik alt boyutu ortalama puanlarını incelediğimizde mesleki deneyimi; 1-5 yıl arasında olan öğretmenlerin ortalama puanı 10,39, 6-10 yıl arasında olan öğretmenlerin ortalama puanı 10,39 ve 11-15 yıl arasında olan öğretmenlerin ortalama puanı 9,66 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mesleki deneyim durumuna göre Çizgi Film İçerik alt boyutu ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(2-197)}= 0,231$, $p=0,79>0,05$). Sonuçlar incelendiğinde öğretmenlerin mesleki deneyiminin Çizgi Film İçerik alt boyutunda etkili bir faktör değildir.

Öğretmenlerin mesleki deneyim değişkenine göre Din Eğitiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı Hakkında Görüş Ölçek toplam ortalama puanlarını incelediğimizde mesleki deneyimi; 1-5 yıl arasında olan öğretmenlerin ortalama puanı 136,16, 6-10 yıl arasında olan öğretmenlerin ortalama puanı 130,02 ve 11-15 yıl arasında olan öğretmenlerin ortalama puanı 129,00 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin mesleki deneyim durumuna göre Din Eğitiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı Hakkında Görüş Ölçek toplam ortalama puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır ($F_{(2-197)}= 1,471$, $p=0,23>0,05$). Bu sonuçlara göre mesleki deneyim değişkeninin Din Eğitiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı Hakkında Görüş Ölçek toplam puanı üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

SONUÇ

Bu bölümde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Din Eğitiminde Çizgi Filmlerin Rolü Hakkında Görüşleri üzerinde yaptığımız araştırma ile Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde çizgi filmlerin kullanımına ilişkin öğretmen görüşlerine başvurulmuştur. Bu görüşlerin cinsiyet, mezuniyet durumu, mesleki deneyim değişkenleri bakımından anlamlı bir farklılığın olup olmadığı istatiki analizlerle ortaya konmaya çalışılmıştır. Araştırma kapsamında demografik değişkenler, anket soruları ve ölçek alt boyutları ile ilgili analizler için betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Her bir değişkene ilişkin frekans ve yüzdeleri analiz edilip tablolastırılarak sunulmuştur. İstatistiksel açıdan hesaplamalarda anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmeler sonucunda ölçeğimizde yer alan 5 faktöre ilişkin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin görüşlerine başvurulmuştur.

1. BİRİNCİ ALT PROBLEME AİT OLAN SONUÇLAR

Birinci alt problemde çizgi filmlerin ilkökul öğrencilerine ahlaki değerleri(sevgi, saygı, güven, kardeşlik, hoşgörü, barış, samimiyet, doğa sevgisi) kazandıracak içeriğe sahip olup olmadığı, çizgi filmlerin sözel iletiler ve rol modeller bakımından ahlaki değerleri kazandırıp kazandırmayacağı hakkında öğretmen görüşlerine başvurulmuştur.

- Araştırmaya katılan toplam 200 öğretmen "*Çizgi filmlerde sorumluluk duygusunu geliştirici sözel iletiler bulunmaktadır*" maddesine 10' u Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%5,0), 13 öğretmen Katılmıyorum (%6,5), 29 öğretmen Kararsızım (%14,5), 112 öğretmen Katılıyorum (%56,0) , 36 öğretmen ise Kesinlikle Katılıyorum (%18,0) maddesini işaretledikleri görülmüştür. Bu veriler göstermektedir ki örneklemimizdeki öğretmenlerin %74'ü çizgi filmlerin sorumluluk duygusunu geliştirici sözel iletiler bulundurduğuna ilişkin olumlu görüş belirtmişlerdir.
- Araştırmaya katılan toplam 200 öğretmen "*Çizgi filmlerde özgüven duygusunu geliştirici sözel iletiler bulunmaktadır*" maddesine 10' u Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%5,0), 18 öğretmen Katılmıyorum (%9,0), 32

öğretmen Kararsızım (%16,0), 99 öğretmen Katılıyorum (%49,5) , 41 öğretmen ise Kesinlikle Katılıyorum (%20,5) maddesini işaretledikleri görülmüştür. Bu verilere göre örneklemimizdeki öğretmenlerin %70'i çizgi filmlerin özgüven duygusunu geliştirici sözel iletiler bulundurduğuna ilişkin olumlu görüş belirtmişlerdir.

- Araştırmaya katılan toplam 200 öğretmen "*Çizgi filmlerde adalet duygusunu geliştirici sözel iletiler bulunmaktadır*" maddesine 10' u Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%5,0), 16 öğretmen Katılmıyorum (%8,0), 30 öğretmen Kararsızım (%15,0), 110 öğretmen Katılıyorum (%55,0), 34 öğretmen ise Kesinlikle Katılıyorum (%17,0) maddesini işaretledikleri görülmüştür. Bu veriler göstermektedir ki örneklemimizdeki öğretmenlerin %72'si çizgi filmlerin adalet duygusunu geliştirici sözel iletiler bulundurduğuna ilişkin olumlu görüş belirttiği sonucunu ortaya koymuştur.
- Araştırmaya katılan toplam 200 öğretmen "*Çizgi filmlerde paylaşma duygusunu geliştirici sözel iletiler bulunmaktadır*" maddesine 10' u Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%5,0), 15 öğretmen Katılmıyorum (%7,5), 17 öğretmen Kararsızım (%8,5), 115 öğretmen Katılıyorum (%57,5), 43 öğretmen ise Kesinlikle Katılıyorum (%21,5) maddesini işaretledikleri görülmüştür. Bu veriler göstermektedir ki örneklemimizdeki öğretmenlerin %79'u çizgi filmlerin paylaşma duygusunu geliştirici sözel iletiler bulundurduğuna ilişkin olumlu görüş belirttiğini ortaya koymaktadır.
- Araştırmaya katılan toplam 200 öğretmen "*Çizgi filmlerde kardeşlik duygusunu geliştirici sözel iletiler bulunmaktadır*" maddesine 9' u Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%4,5), 19 öğretmen Katılmıyorum (%9,5), 24 öğretmen Kararsızım (%12,0), 104 öğretmen Katılıyorum (%52,0), 44 öğretmen ise Kesinlikle Katılıyorum (%22,0) maddesini işaretledikleri görülmüştür. Bu veriler göstermektedir ki örneklemimizdeki öğretmenlerin %74'ü çizgi filmlerin kardeşlik duygusunu geliştirici sözel iletiler bulundurduğuna ilişkin olumlu görüş belirtmişlerdir.
- Araştırmaya katılan toplam 200 öğretmen "*Çizgi filmlerde demokrasi duygusunu geliştirici sözel iletiler bulunmaktadır*" soruna 6' sını Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%3,0), 26 öğretmen Katılmıyorum (%13,0), 58

öğretmen Kararsızım (%29,0), 85 öğretmen Katılıyorum (%42,5) , 25 öğretmen ise Kesinlikle Katılıyorum (%12,5) maddesini işaretledikleri görülmüştür. Bu veriler göstermektedir ki örneklemimizdeki öğretmenlerin %55'i çizgi filmlerin demokrasi duygusunu geliştirici sözel iletiler bulundurduğuna ilişkin olumlu görüş belirtmişlerdir.

- Araştırmaya katılan toplam 200 öğretmen "*Çizgi filmlerde ahlak duygusunu geliştirici sözel iletiler bulunmaktadır*" maddesine 12' si Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%6,0), 24 öğretmen Katılmıyorum (%12,0), 31 öğretmen Kararsızım (%15,5), 97 öğretmen Katılıyorum (%48,5) , 36 öğretmen ise Kesinlikle Katılıyorum (%18,0) maddesini işaretledikleri görülmüştür. Bu veriler göstermektedir ki örneklemimizdeki öğretmenlerin %66,5'i çizgi filmlerin ahlak duygusunu geliştirici sözel iletiler bulundurduğuna ilişkin olumlu görüş belirtmişlerdir.
- Araştırmaya katılan toplam 200 öğretmen "*Çizgi filmlerde sorumluluk duygusunu geliştirici rol modeller bulunmaktadır*" maddesine 13' ü Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%6,5), 15 öğretmen Katılmıyorum (%7,5), 27 öğretmen Kararsızım (%13,5), 112 öğretmen Katılıyorum (%56,0) , 33 öğretmen ise Kesinlikle Katılıyorum (%16,5) maddesini işaretledikleri görülmüştür. Bu veriler göstermektedir ki örneklemimizdeki öğretmenlerin %72,5'i çizgi filmlerin sorumluluk duygusunu geliştirici rol modeller bulundurduğuna ilişkin olumlu görüş belirtmişlerdir.
- Araştırmaya katılan toplam 200 öğretmen "*Çizgi filmlerde özgüven duygusunu geliştirici rol modeller bulunmaktadır*" maddesine 11' i Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%5,5), 16 öğretmen Katılmıyorum (%8,0), 37 öğretmen Kararsızım (%18,5), 106 öğretmen Katılıyorum (%53,0), 30 öğretmen ise Kesinlikle Katılıyorum (%15,0) maddesini işaretledikleri görülmüştür. Bu veriler göstermektedir ki örneklemimizdeki öğretmenlerin %78'i çizgi filmlerin özgüven duygusunu geliştirici rol modeller bulundurduğuna ilişkin olumlu görüş belirtmişlerdir.
- Araştırmaya katılan toplam 200 öğretmen "*Çizgi filmlerde adalet duygusunu geliştirici rol modeller bulunmaktadır*" maddesine 11' i Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%5,5), 23 öğretmen Katılmıyorum

(%11,5), 34 öğretmen Kararsızım (%17,0), 103 öğretmen Katılıyorum (%51,5) , 29 öğretmen ise Kesinlikle Katılıyorum (%14,5) maddesini işaretledikleri görülmüştür. Bu veriler göstermektedir ki örneklemimizdeki öğretmenlerin %66'sı çizgi filmlerin adalet duygusunu geliştirici rol modeller bulundurduğuna ilişkin olumlu görüş belirtmişlerdir.

- Araştırmaya katılan toplam 200 öğretmen "*Çizgi filmlerde paylaşma duygusunu geliştirici rol modeller bulunmaktadır*" maddesine 10' u Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%5,0), 15 öğretmen Katılmıyorum (%7,5), 29 öğretmen Kararsızım (%14,5), 112 öğretmen Katılıyorum (%56,0), 34 öğretmen ise Kesinlikle Katılıyorum (%17,0) maddesini işaretledikleri görülmüştür. Bu veriler göstermektedir ki örneklemimizdeki öğretmenlerin %73'ü çizgi filmlerin paylaşma duygusunu geliştirici rol modeller bulundurduğuna ilişkin olumlu görüş belirtmişlerdir.
- Araştırmaya katılan toplam 200 öğretmen "*Çizgi filmlerde kardeşlik duygusunu geliştirici rol modeller bulunmaktadır*" maddesine 10' u Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%5,0), 17 öğretmen Katılmıyorum (%8,5), 29 öğretmen Kararsızım (%14,5), 105 öğretmen Katılıyorum (%52,5), 39 öğretmen ise Kesinlikle Katılıyorum (%19,5) maddesini işaretledikleri görülmüştür. Bu veriler göstermektedir ki örneklemimizdeki öğretmenlerin %72'si çizgi filmlerin kardeşlik duygusunu geliştirici rol modeller bulundurduğuna ilişkin olumlu görüş belirtmişlerdir.
- Araştırmaya katılan toplam 200 öğretmen "*Çizgi filmlerde demokrasi duygusunu geliştirici rol modeller bulunmaktadır*" maddesine 5' i Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%2,5), 31 öğretmen Katılmıyorum (%15,5), 53 öğretmen Kararsızım (%26,5), 88 öğretmen Katılıyorum (%44,0), 23 öğretmen ise Kesinlikle Katılıyorum (%11,5) maddesini işaretledikleri görülmüştür. Bu veriler göstermektedir ki örneklemimizdeki öğretmenlerin %61,5'i çizgi filmlerin demokrasi duygusunu geliştirici rol modeller bulundurduğuna ilişkin olumlu görüş belirtmişlerdir.
- Araştırmaya katılan toplam 200 öğretmen "*Çizgi filmlerde ahlak duygusunu geliştirici rol modeller bulunmaktadır*" maddesine 10' u Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%5,0), 31 öğretmen Katılmıyorum

(%15,5), 30 öğretmen Kararsızım (%15,0), 95 öğretmen Katılıyorum (%47,5), 34 öğretmen ise Kesinlikle Katılıyorum (%17,0) maddesini işaretledikleri görülmüştür. Bu veriler göstermektedir ki örneklemimizdeki öğretmenlerin %54,5'i çizgi filmlerin ahlak duygusunu geliştirici rol modeller bulduğuna ilişkin olumlu görüş belirtmişlerdir.

- Araştırmaya katılan toplam 200 öğretmen "*Çizgi filmler çocukların evrensel değerleri benimsemelerine katkı sağlamaktadır*" maddesine 10' sı Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%5,0), 22 öğretmen Katılmıyorum (%11,0), 44 öğretmen Kararsızım (%22,0), 98 öğretmen Katılıyorum (%49,0), 26 öğretmen ise Kesinlikle Katılıyorum (%13,0) maddesini işaretledikleri görülmüştür. Bu veriler göstermektedir ki örneklemimizdeki öğretmenlerin %62'si çizgi filmlerin çocukların evrensel değerleri benimsemelerine katkı sağladıklarına ilişkin olumlu görüş belirtmişlerdir.
- Araştırmaya katılan toplam 200 öğretmen "*Çizgi filmler çocuklarda insan hakları bilincinin yerleşmesine katkı sağlamaktadır*" maddesine 9' u Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%4,5), 27 öğretmen Katılmıyorum (%13,5), 43 öğretmen Kararsızım (%21,5), 103 öğretmen Katılıyorum (%51,5), 18 öğretmen ise Kesinlikle Katılıyorum (%9,0) maddesini işaretledikleri görülmüştür. Bu veriler göstermektedir ki örneklemimizdeki öğretmenlerin %60,5'i çizgi filmlerin çocuklarda insan hakları bilincinin yerleşmesine katkı sağladığına ilişkin olumlu görüş belirtmişlerdir.

Bu sonuçlar göstermektedir ki öğretmenlere çizgi filmlerin ilkökul öğrencilerine ahlaki değerleri kazandıracak içeriğe sahip olup olmadığı hakkındaki görüşleri sorulmuş, öğretmenler çizgi filmlerin ahlaki değerler kazandıracak içeriğe sahip olduklarını belirtmişlerdir (X=3,64). Örneklemimizde yer alan öğretmenlerin çizgi filmlerin ahlaki değerlerde sözel iletiler ve rol modeller bakımından çizgi filmlerin Din Eğitiminde kullanımını destekler nitelikte görüşleri son yıllarda Diyanet TV tarafından yayınlanan içeriklerin sayısının artmasının ve Din Eğitiminde farklı yöntemlerin işe koşulmaya başlandığının göstergesi olarak yorumlanabilir.

2. İKİNCİ ALT PROBLEME AİT OLAN SONUÇLAR

Araştırmanın ikinci alt probleminde Çizgi filmler ilkökul öğrencilerine İslam dinine ilişkin temel bilgileri kazandıracak içeriğe sahip olup olmadığı araştırılmış örnekleminizde bulunan öğretmenlerden çizgi filmlerin İslam dini temel bilgileri içerip içermediği yönünde görüşlerine başvurulmuştur.

- Araştırmaya katılan toplam 200 öğretmen "*Çizgi filmlerde dini semboller bulunmaktadır (cami, tesbih, seccade vb)* " maddesine 13' ü Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%6,5), 45 öğretmen Katılmıyorum (%22,5), 15 öğretmen Kararsızım (%7,5), 94 öğretmen Katılıyorum (%47,0) , 33 öğretmen ise Kesinlikle Katılıyorum (%16,5) maddesini işaretledikleri görülmüştür. Bu veriler göstermektedir ki örnekleminizdeki öğretmenlerin %63,5'i çizgi filmlerin dini semboller bulundurduğunu (cami, tesbih, seccade vb) düşünmektedir.
- Araştırmaya katılan toplam 200 öğretmen "*Çizgi filmlerde dini uygulamalar bulunmaktadır (namaz,oruç, abdest vb.)* " maddesine 17' si Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%8,5), 42 öğretmen Katılmıyorum (%21,0), 23 öğretmen Kararsızım (%11,5), 88 öğretmen Katılıyorum (%44,0) , 30 öğretmen ise Kesinlikle Katılıyorum (%15,0) maddesini işaretledikleri görülmüştür. Bu veriler göstermektedir ki örnekleminizdeki öğretmenlerin %69'u çizgi filmlerin dini uygulamalar bulundurduğunu (namaz,oruç, abdest vb.) düşünmektedir.
- Araştırmaya katılan toplam 200 öğretmen "*Çizgi filmlerde İslam kültürüne ilişkin unsurlar bulunmaktadır*" maddesine 15' i Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%7,5), 36 öğretmen Katılmıyorum (%18,0), 22 öğretmen Kararsızım (%11,0), 103 öğretmen Katılıyorum (%51,5) , 24 öğretmen ise Kesinlikle Katılıyorum (%12,0) maddesini işaretledikleri görülmüştür. Bu veriler göstermektedir ki örnekleminizdeki öğretmenlerin %63,5'i çizgi filmlerin İslam kültürüne ilişkin unsurlar bulundurduğunu düşünmektedir.

İkinci alt problemde elde edilen bulgular öğretmenlerin çizgi filmlerin din eğitiminde kullanımıyla İslam dinine ilişkin temel bilgileri kazandıracak içeriğe sahip olduğunu görüşünde olduklarını göstermektedir(X=3,41). Bu yönüyle örnekleminizde

yer alan öğretmenlerin örgün Din öğretimi faaliyetlerinde çizgi filmlerin kullanımını destekler nitelikte görüşler ortaya koyduğu savunabilir.

3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME AİT OLAN SONUÇLAR

Öğretmenlerin çizgi filmlerin DKAB derslerinde kullanımının öğrencilerin dini gelişimine katkı sağlayacağı hakkındaki görüşlerini belirlemek için 3. Alt boyut olan Din Eğitiminde Kullanılma Boyutuna ilişkin görüşleri sorulmuş öğretmenlerin çizgi filmlerin DKAB derslerinde kullanımının öğrencilerin dini gelişimine kesinlikle katkı sağlayacağına ilişkin görüş belirtmişlerdir (X=4,34).

Araştırmaya katılan toplam 200 öğretmen "*Çizgi filmlerde çocukların dini gelişimlerini olumsuz yönde etkileyecek sözel iletiler bulunmaktadır*" maddesine 23' ü Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%11,5), 35 öğretmen Katılmıyorum (%17,5), 56 öğretmen Kararsızım (%28,0), 63 öğretmen Katılıyorum (%31,5) , 23 öğretmen ise Kesinlikle Katılıyorum (%11,5) maddesini işaretledikleri görülmüştür. Bu veriler göstermektedir ki örneklemimizdeki öğretmenlerin %43'ü çizgi filmlerde çocukların dini gelişimlerini olumsuz yönde etkileyecek sözel iletiler bulunduğunu düşünmekte,%29 olumsuz yönde etkileyecek sözel iletiler olmadığını düşünmektedir.%28 gibi bir çoğunluk bu soruda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan toplam 200 öğretmen "*Çizgi filmlerde çocukların dini gelişimlerini olumsuz yönde etkileyecek rol modeller bulunmaktadır*" maddesine 24' ü Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%12,0), 32 öğretmen Katılmıyorum (%16,0), 55 öğretmen Kararsızım (%27,5), 68 öğretmen Katılıyorum (%34,0), 21 öğretmen ise Kesinlikle Katılıyorum (%10,5) maddesini işaretledikleri görülmüştür.

Bu veriler göstermektedir ki örneklemimizdeki öğretmenlerin %44,5'i çizgi filmlerde çocukların dini gelişimlerini olumsuz yönde etkileyecek rol modeller bulunduğunu düşünmekte,%28 olumsuz yönde etkileyecek sözel iletiler olmadığını düşünmektedir.%27,5 gibi bir çoğunluk bu soruda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan toplam 200 öğretmen "*Çizgi filmler çocukların dini gereksinimlerine yanıt verebilmektedir*" maddesine 27'si Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%13,5), 43 öğretmen Katılmıyorum (%21,5), 50 öğretmen Kararsızım (%25,0), 61 öğretmen Katılıyorum (%30,5) , 19 öğretmen ise Kesinlikle Katılıyorum (%9,5) maddesini işaretledikleri görülmüştür. Bu veriler göstermektedir ki

örneklemimizdeki öğretmenlerin %39'u çizgi filmlerde çocukların dini gereksinimlerine yanıt verebildiğini düşünmekte,%35 olumsuz yönde etkileyecek sözel iletiler olmadığını düşünmektedir.%25 gibi bir çoğunluk bu soruda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan toplam 200 öğretmen "*Çizgi filmlerin din eğitimi alanında kullanılması çocukların dini gelişimlerini olumlu yönde etkiler*" maddesine 14' ü Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%7,0), 10 öğretmen Katılmıyorum (%5,0), 20 öğretmen Kararsızım (%10,0), 99 öğretmen Katılıyorum (%49,5) , 57 öğretmen ise Kesinlikle Katılıyorum (%28,5) maddesini işaretledikleri görülmüştür. Bu veriler göstermektedir ki örneklemimizdeki öğretmenlerin %78 Çizgi filmlerin din eğitimi alanında kullanılması çocukların dini gelişimlerini olumlu yönde etkileyeceğini düşünmekte,%12'si olumsuz yönde etkileyecek sözel iletiler olmadığını düşünmektedir.%10 bu soruda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan toplam 200 öğretmen "*Çocukların dini gelişimlerini destekleyecek kadar yerli çizgi film bulunmaktadır*" maddesine 56' sını Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%28,0), 67 öğretmen Katılmıyorum (%33,5), 29 öğretmen Kararsızım (%14,5), 34 öğretmen Katılıyorum (%17,0) , 14 öğretmen ise Kesinlikle Katılıyorum (%7,0) maddesini işaretledikleri görülmüştür. Bu madde sonucu elde ettiğimiz istatistik bulgular Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenleri çocukların dini gelişimine katkı sunacak yerli çizgi filmlerin yetersiz olduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırmaya katılan toplam 200 öğretmene yerli ve yabancı çizgi filmlerin çocuklar üzerinde dini yozlaşmanın oluşturup oluşturmadığını sorduğumuzda yabancı çizgi filmlerin yerli çizgi filmlere oranla dini yozlaşmada daha etkili olduğunu belirtmişlerdir.

Çizgi filmlerde çocukların dini gelişimlerini olumsuz yönde etkileyecek bilinçaltı mesajları bulunup bulunmadığını sorduğumuz soruda öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%60,5) bilinçaltı mesajların olduğunu ve çoğunun dini gelişimini olumsuz etkileyebileceğini belirtmektedir.

Bu sonuçlar Din eğitiminde çizgi filmlerin kullanımı hakkında öğretmenlerin olumlu görüşleri bulunmasına rağmen bilinçaltı mesajlar ve batıl inançlar konusunda hassasiyetlerinin olduğunu ortaya koymaktadır.

4. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME AİT OLAN SONUÇLAR

Son olarak araştırma kapsamında öğretmenlerin çizgi filmlerde diğer dinlere veya batıl inançlara yönelik içerikler bulunması hakkındaki görüşlerini belirlemek için 5. Alt boyut Çizgi Film İçerik Boyutu hakkında görüşlerine başvurulmuş örneklemimiz bulgulara göre çizgi filmlerde diğer dinlere veya batıl inançlara yönelik içerikler bulunması konusuna katıldıklarını belirtmişlerdir ($X=3,44$).

"Çizgi filmlerde batıl inanç içeren sözler bulunmaktadır." maddesine toplam 200 katılımcıdan 84 öğretmen Katılıyorum (%42,0) , 25 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%12,5) maddesini işaretledikleri görülmüştür.

"Çizgi filmlerde batıl inançlara yönelik semboller bulunmaktadır." maddesine toplam 200 katılımcıdan 77 öğretmen Katılıyorum (%38,5) , 31 katılımcı ise Kesinlikle Katılıyorum (%15,5) maddesini işaretledikleri görülmüştür.

Ayrıca araştırmamıza katılan DKAB öğretmenlerinin görüşlerinde cinsiyet, mesleki tecrübe, öğrenim durumu gibi değişkenler anlamlı fark oluşturup oluşturmadığı araştırılmış istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır.

Bu araştırmada Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerin DKAB derslerinde çizgi filmlerin kullanımına yönelik görüşlerini tespit etmeye çalıştık. Bu bölümde araştırma verilerinden elde edilen bulguları literatürdeki çalışmalarla ne kadar örtüştüğünü ve farklı yönlerini ortaya koyulmaya gayret edilmiştir. Bu amaçla elde edilen bulgular incelendiğinde bu araştırmanın literatürle şu noktalarda örtüştüğü sonucuna varılmıştır:

Akıncı ve Güven(2014) tarafından yapılan çalışmada "Çizgi filmlerde yer alan değerlere ilişkin ifadelerin incelenmesi sonucunda, "Nezaket, Mutluluk, Sorumluluk, İşbirliği, Yardımlaşma, Empati, Sevgi, Arkadaşlık, Paylaşma, Temizlik, Sabır, Özgüven, Cesaret ve Doğruluk (Dürüstlük)" değerlerine çizgi filmlerde farklı oranlarda yer verildiği görülmüştür" ifadesine yer verilmektedir. Biz de bu çalışmamızda çizgi filmlerin ilkökul öğrencilerine sevgi, saygı, güven, kardeşlik, hoşgörü, barış, samimiyet, doğa sevgisi değerlerini kazandıracak içeriğe sahip olup olmadığı sorulmuş, öğretmenlerin yüksek bir çoğunluğunun görüşlerinin olumlu yönde olduğu görüşünü belirtmiştir.

DKAB Öğretmenlerinin Din Eğitiminde Çizgi Filmlerin Rolü Hakkında Görüşleri ile ilgili öğretmen görüşlerini incelediğimiz bu çalışmamızda ortaya konan

bulgular ışığında şu bilgilere ulaşılmıştır; Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin %82,5'i derslerinde çizgi filmlerin bir eğitim materyali olarak kullanılabilceğini düşünmektedir. Korkmaz (2015)'de yaptığı çalışmada Din dersi öğretmenlerinin öğretim materyali olarak filmlerden yararlanma durumunu araştırdığı çalışmasında ağırlıklı olarak kısa filmlerin kullanıldığı daha sonra çizgi filmlerin onu takip ettiği belirtilmekte, en çok film kullanılan ders Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi olarak ortaya komaktadır. Bu bulgular çalışmamızda örneklem grubuyla yaptığımız araştırmamızı destekler niteliktedir.

Her ne kadar çizgi filmlerin bir eğitim materyali olarak kullanımı son zamanlarda artsa da çizgi filmlerin DKAB derslerinde kullanımı için belli ölçütleri sağlaması gerekmektedir. Yorulmaz (2010) da yaptığı çalışmasında kullanılacak filmin bilinçaltı mesajlar barındırıp barındırmadığının kontrol edilmesini gerektiğini belirtmiştir. Bilinçaltı mesajlar içeren filmlerin kesinlikle kullanılmamasını belirtmektedir. Çalışmamızda DKAB öğretmenlerine çizgi filmlerin bilinçaltı mesajlar içerip içermediği sorulmuş “Öğretmenlerin %33 çizgi filmler bilinçaltı mesajlarını içerdiğini savunurken, %27,5'i kesinlikle bilinçaltı mesajları içermediğini ifade etmiştir” . Bu durum DKAB öğretmenlerinin çizgi filmlerden yararlanmayı isteseler de içerik konusunda tereddüt yaşadıklarını göstermektedir. Çizgi filmlerin çocukluk döneminde kullanımının yararları olduğu gibi zararları da bulunmaktadır. Bahadır(2005) yılında TV yayınlarının çocukluk dönemindeki zararlarından bahseden alan araştırmasında çizgi filmlerin, çocuklarda dinî gelişim sürecini olumsuz yönde etkilediğine inanların oranını, % 30 olarak belirtmektedir. Çalışmamızda öğretmenlerimizin görüşlerine başvururken sorduğumuz "Çizgi filmlerde çocukların dini gelişimlerini olumsuz yönde etkileyecek sözel iletiler bulunmaktadır" maddesine Katılıyorum maddesini verenlerin oranı %31.5'tir. Bu yönüyle DKAB öğretmenlerinin görüşlerinde benzerlik olduğunu söylemek mümkündür.

Uluğ (2010) Çocuğun Din Eğitiminde Taklit ve Özdeşleşmeyle ilgili yaptığı çalışmasında çocuğun yetiştirilmesinde her uyarıcının anne-baba, arkadaşlar, öğretmenler ve kitle iletişim araçlarının yaşamında önemli yer edindiğini belirtmiştir. Araştırmamızda ise çizgi filmlerin içerdiği karakterlerin öğrencilerin rol model olarak ele alınmasının uygun olup olmadığı ve çizgi filmlerde öğrencilerin ahlak duygusunu geliştirici rol modeller bulunup bulunmadığı sorulmuştur. Toplam 200 katılımcıdan 10'

u Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%5,0), 31 öğretmen Katılmıyorum (%15,5), 30 öğretmen Kararsızım (%15,0), 95 öğretmen Katılıyorum (%47,5) , 34 öğretmen ise Kesinlikle Katılıyorum (%17,0) maddesini işaretledikleri görülmüştür. Buna göre çizgi filmlerin ahlaki rol modeller içerip içermemesi bakımında 31 öğretmen yeterince elverişli olmadığını, 30 öğretmen ise ahlaki rol modellerin çizgi filmlerde bulunup bulunmaması konusunda tereddüt yaşadığını belirtmiştir.

Ayrıca Coşkun ve Saraçlı tarafından Sinema filmleri ve eğitsel filmlerin din eğitimine yapacağı etki üzerinde odaklanan Afyon Kocatepe Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Öğrencileri Üzerine yapılan çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır; öğrencilerin din derslerine olan ilgisi, filmlerle desteklendiğinde artmaktadır, filmlerle işlenen derslerin öğretici merkezli derslerden daha etkili olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada da " Çizgi filmlerin Din Eğitiminde kullanımı dersleri tek düzelikten çıkarıp daha ilgi çekici hale getirebilir." maddesine öğretmenlerin %48 gibi yüksek oranı Kesinlikle Katılıyorum maddesini vermiş, "Çizgi filmlerin Din Eğitiminde kullanımı öğrencilerin öğrenmeye ilişkin motivasyonlarına katkıda bulunur" maddesine Katılıyorum (%44,0), Kesinlikle Katılıyorum (%41,5) oranları öğretmenlerin Din Eğitiminde çizgi filmler öğrenmeye ilişkin ilgiyi artırdığını düşündüklerini ortaya koymaktadır.

Yaman, Bayburtlu, Tekir ve Kırman (2015) tarafından ortaklaşa yapılan bir değerler eğitimi araştırmasında Dede Korkut çizgi filminin içeriği araştırma konusu edilmiş; Dede Korkut çizgi filminde özellikle dostluk, doğruluk, saygı, ahlak kuralları, dinî değerleri geliştirici iletiler, yardımseverlik, özgüven, sabır, empati, toplumsal kurallar, liderlik ve sorumluluk değerlerinin ön plana çıktığı görülmüştür. Yine yaptığımız çalışmada öğretmenlere "Çizgi filmlerde ahlak duygusunu geliştirici sözel iletiler bulunmaktadır " sorusu sorulmuş, 97 öğretmen Katılıyorum (%48,5) , 36 öğretmen ise Kesinlikle Katılıyorum (%18,0) maddesini vermişlerdir. Diğer bir soruda "Çizgi filmlerde özgüven duygusunu geliştirici sözel iletiler bulunmaktadır." maddesine 99 öğretmen Katılıyorum (%49,5) , 41 öğretmen ise Kesinlikle Katılıyorum (%20,5) maddesini işaretledikleri görülmüş büyük çoğunluk özgüven duygusuna ilişkin sözel iletilerin bulunduğunu belirtmiştir. Yine Dede Korkut çizgi filminde izlenen 9 bölümün 5'inde günlük hayatta kullanılan dinî ifadeler ya da sözel ifadeler yer verilmiştir. Ancak namaz oruç, abdest gibi dinî pratiklere ve cami, seccade gibi

sembollere hiçbir bölümde yer verilmemiştir. Araştırmamıza katılan öğretmenler "Çizgi filmlerde dini uygulamalar bulunmaktadır (namaz, oruç, abdest vb.)" maddesine toplam 200 katılımcıdan 17'si Kesinlikle Katılmıyorum maddesini işaretlemiştir (%8,5), 42 öğretmen Katılmıyorum (%21,0), 23 öğretmen Kararsızım (%11,5) cevabını işaretlemiştir. Bu durum literatürde yapılan çalışmalarla uyusmaktadır.

Tüm bu bulgular değerlendirildiğinde, çalışma grubumuzdan elde ettiğimiz sonuçlar, alanla ilgili çalışmalarını birçok konuda destekler nitelikte olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca yapılan karşılaştırmalarla din eğitimi bilimi alanındaki araştırmalara katkı sağlamaya çalışılmıştır.

Sonuç olarak literatür taraması ve elde ettiğimiz bulgular çerçevesinde şu hususun altını çizmekte yarar görmekteyiz; Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenleri, çizgi filmlerin Din Eğitimi faaliyetlerinde kullanılmasını zaman kaybı olarak değerlendirmemektedir. Aksine çizgi filmler ders içi faaliyetlerin niteliğini artırmaktadır. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi kazanımlarını, öğrenci ve öğretmen performanslarını olumlu yönde etkilemektedir. Bu bakımdan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenleri çizgi filmlerin din eğitimi-öğretimi sürecinde kullanılmasının faydalı olabileceğini kanaatini taşımaktadırlar.

Bununla birlikte Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin çizgi filmleri eğitim materyali olarak kullanırken, içerdiği batıl inançlar, bilinçaltı mesajlar vb. konularda titiz davranılması gerektiğinin altını çizmiştir. Ayrıca çizgi film içerikleri düzenlenirken, Din Eğitimi muhtevasına uygunluğuna dikkat ederek dini kaynaklarla desteklenmesi gerektiği görüşü vurgulanmıştır. Araştırma sonucunda elde ettiğimiz bulgular bizi; Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenleri çizgi filmleri artık öğrencilere boş zamanlarını değerlendirme aracı olarak değil, eğitim-öğretim faaliyetlerinin güçlü bir aracı olarak düşündükleri sonucuna götürmüştür.

ÖNERİLER

Bu bölümde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin Din Eğitiminde Çizgi Filmleri kullanımı hakkında görüşleri üzerinde yaptığımız çalışmanın sonuçlarına istinaden ailelere, öğretmenlere, Milli Eğitim Bakanlığına, medya kuruluşlarına ve gelecek çalışmacılara önerilerde bulunulacak ve madde madde yazılacaktır:

1. Ailelere Yönelik Öneriler

Anne ve babalar çocuklarının çizgi filmleri izleme saatini azaltırken önce kendileri rol model olacak şekilde televizyon izleme süresini azaltarak örnek oluşturmalarıdır.

Çizgi film seçerken çocukla beraber karar alınmalı, akıllı işaretlere ve uyarılara dikkat edilmelidir.

Anne ve babalar çizgi film seçimlerinde çocukları ahlaki ve manevi çöküntüye uğratabilecek içeriklerden uzak durmalarıdır.

Çizgi filmler, çocuklara izletilmeden önce anne- babalar tarafından özenle seçilmeli, çizgi filmler karşısında yalnız bırakmamalı ve yönlendirici olmalarıdır.

2. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerine Yönelik Öneriler

Araştırma sonuçlarına bakıldığında din eğitiminde çizgi filmlerin kullanılması öğrencilerin derse olan ilgisini artırdığı görülmektedir. Bu görüş doğrultusunda çizgi filmlerin etkili gücü derslerde kullanılmalıdır.

Din kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde ünite ve konu yapısı dikkate alınarak uygun çizgi filmlerden yararlanılabilir.

Din eğitiminde soyut konuların somutlaştırılmasında çizgi filmlerden etkin bir şekilde yararlanılabilir.

Alanda kullanılacak çizgi filmler hakkında öğretmenler gerekli araştırmaları yapmalı ve derslerini çizgi filmlerle zenginleştirmelidirler.

3. Milli Eğitim Bakanlığına Yönelik Öneriler

Din eğitimi sürecinde çizgi filmlerin etkin olarak kullanımı ile ilgili öğrenci başarısını olumlu yönde etkileyeceği hususunda öğretmenler bilgilendirilmelidir.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin derslerinde çizgi filmleri kullanabilmeleri için gerekli teknik donanım sağlanmalıdır.

Değerler eğitimi bağlamında değerlerin içselleştirilmesi için çizgi film kahramanlarından yararlanılabilir.

Çocuklar tarafından tercih edilen çizgi filmler araştırılarak, bu çizgi filmin bölümlerinin çocukların değer ve ahlak yapısına uygunluğu incelenmelidir.

Velilerin çizgi filmlerden beklentileri MEB tarafından araştırılmalıdır.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretim programı dikkate alınarak hangi üniteye ne tür çizgi filmlerden yararlanılabileceği tespit edilerek ders kitaplarına konmalıdır.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerine din eğitim ve öğretimi faaliyetlerinde çizgi filmleri ne ölçüde kullanabileceklerine yönelik hizmetiçi eğitimler düzenlenmelidir.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafında EBA üzerinde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi müfredatı dikkate alınacak şekilde çizgi film bankaları oluşturulmalıdır.

4. Medya Kuruluşlarına Yönelik Öneriler

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerin derslerinde kullanabileceği çizgi filmler yapılarak Diyanet TV üzerinden firmalarla sinemanın etkili gücü ve çocukların ilgi alanlarına hitap edecek çizgi filmler üretilmeli ve bu konuda öğretmenler bilgilendirilmelidir.

Araştırma sonucunda yerli yapım çizgi filmlerin din eğitimi açısından daha geliştirilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

Çizgi filmler milli ve manevi duyguları geliştirecek şekilde zenginleştirilmelidir.

Eğitimde fırsat eşitliğini tam anlamıyla sağlamak için işitme engelli bireylerimiz içinde çizgi filmlerde işaret dilini kullanarak din eğitimini destekleyici materyaller hazırlanabilir.

TRT Çocuk kanalında olduğu gibi diğer kanallarda da çizgi filmlerin yayımlandığı kuşaklarda reklam alınmamalıdır.

Çocuk medyası yapımcıları çocuğun bilişsel, duyuşsal alanlarının yanı sıra dini gelişimini de göz önüne alarak, çocuğun dini gelişimini baltalayacak içeriklerden kaçınılmalıdır.

Yabancı yapımların yayınlanması yerine çocuğa bulunduğu Türk toplumunun gelenek yapısını ve yüce şahsiyetlerini tanıttak yapımlara yer verilmelidir.

5. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Yapılan bu araştırma Türkiye genelindeki Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerini içerecek şekilde geniş bir yelpazede ele alınması, daha faydalı ve tutarlı bulgular verebilecektir.

Öğrencilerin akademik başarısı ve çizgi film kullanımı arasındaki ilişkiyi ortaya koymak adına araştırmalar yapılabilir.

DKAB öğretmenlerinin çizgi filmlerden yararlanma durumu araştırılarak, eğitim materyalleri olarak çizgi film senaryoları geliştirilebilir.

İmam-hatip ortaokullarında ve liselerinde çizgi filmlerle yapılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerin başarısı deneysel çalışmalarla veya alan araştırmalarıyla ortaya konabilir.

KAYNAKLAR

- Altıntaş, M.E. (2008). *Din Eğitimi Açısından Sihir ve Büyü İçerikli Filmlerin Etkilerine İlişkin Çocukların Algıları*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Alkan, C. (2005). *Eğitim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Pegem A Yayıncılık. Ankara. s.176
- Akıncı, A. ve Güven, G. Okul öncesi döneme yönelik çizgi filmlerde yer alan değerlere ait sözel ifadelerin sunumu: trt çocuk kanalı örneği 1.
- Akto, A. (2010). Din Eğitiminde Kuram ve Eylem İlişkisi Üzerine Analitik Bir Çalışma Yapısı ve Din Eğitimi İle İlişkisi, “*Kuram ve Eylem Yönüyle Din Eğitiminin Teolojik ve Felsefi Temelleri*”, (8-9 Mayıs 2009), Konya. s. 59-66.
- Akyürek, S. (2010). Din Eğitimi Gerçekliği ve Din Eğitimi Bilimlerine İlişkin Bir Analiz. *Bilimname: Düşünce Platformu*, 2010(2).
- Aşıkoğlu, N. Y. (1998). Toplum Hayatımızda Dinin Yeri ve Din Eğitiminin Önemi. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2, 45-50.
- Aşkar, P. ve Akkoyunlu, B. (1993). Kolb Öğrenme Stili Envanteri. *Eğitim ve Bilim*, 17(87).
- Ay, M.E. (2008). *Çocuklarımıza Allah'ı Nasıl Anlatalım*. Timaş Yay. İstanbul, s.25
- Ay, T. S. ve Korkmaz, Ç. Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Değerler Ve Kültürel Ögeler Bağlamında “Küçük Hezarfen” Çizgi Filmi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(2).
- Aydın, M. Ş. (2011). *Açık toplumda din eğitimi: (yeni paradigma ihtiyacı)*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Ayhan, H. (1997). *Din Eğitimi ve Öğretimi*. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfi Yayınları, İstanbul. s.47
- Bahadır, A. (2005). Çocukluk Dönemi Din ve Değer Yapılanmasında TV Yayınlarının Olumsuz Etkileri ve Çözüm Önerileri. *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 20(20), 29,64.
- Balay, R. (2004). Küreselleşme, Bilgi Toplumu ve Eğitim. *Journal of Faculty of Educational Sciences*, 37(2), 61–82.

- Bayındır, N.(2015).Sınıf Öğretmenlerinin Çizgi Filmlerin Öğretimsel Rolüne İlişkin Görüşleri. *International Journal of Social Science*. Number:41,p.109-117, Winter II 2015. Doi Number. <http://dx.doi.org/10.9761/JASS3178>
- Beldağ, A. ve Yarar Kaptan, S. (2017). Arabalar Filminin İçerdiği Değerlere İlişkin Bir İnceleme. *Journal of Kirsehir Education Faculty*, 18(2).487-499
- Bilis, A. E. (2017). Modern Yaşamda Dini Değerlerin Televizyonda Temsili:“Nihat Hatipoğlu ile İftar” Programı Örneği. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 9(4), 189-210.
- Bolay, S.H. ve Sarıkavak, K. (2001). *Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayını.
- Can, A. (1990). *Televizyonda Okulöncesi Çocuklara Yönelik Susam Sokağı Programı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Can, A. (1995). *Okulöncesi Çocuklara Yönelik Televizyon Programları İçinde Çizgi Filmlerin Çocukların Gelişimine ve İletişimine Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Can, A. (2014). *SPSS İle Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi*. 2. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.
- Can, E., Meral, C. Süleymanoğlu S, Aydınöz S, Karademir F, Özkaya H, Göçmen, İ. (2008) Bir Eğitim Hastanesine Başvuran Çocuklarda Televizyon İzleme Sıklığının Değerlendirilmesi. *Çocuk Dergisi*, 8(1), 21-24.
- Cebeci, S ve Demir, R . (2018). Çizgi Filmler Çocuklara Neyi Vaad Ediyor?. *Diyanet İlmî Dergi*, 54 (1), 139-170.
- Cesur, S. ve Paker, O. (2007). Televizyon ve Çocuk: Çocukların Tv Programlarına İlişkin Tercihleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(19).
- Çilenti, Kâmuran. (1979). *Eğitim Teknolojisi*. Ankara: Kadioğlu Matbaası
- Coşkun, S. ve Saraçlı, S. Dini İçerikli Filmlere Karşı Tutum ve Davranışların Din Eğitimi Bağlamında İstatistiksel Tekniklerle İncelenmesi: AKÜ İslami İlimler Fakültesi Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama.

- Çokluk, Ö , Şekercioğlu, G. Ve Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik SPSS Ve LISREL Uygulamaları* (1. Baskı). Ankara: PegemA Akademi Yayınevi.
- Dalkılıç , B. (2010). Bilimler Sınıflamasında Din Eğitiminin Yeri,“. *Kuram ve Eylem Yönüyle Din Eğitiminin Teolojik ve Felsefi Temelleri*”,(8-9 Mayıs 2009), Konya. (s. 72-83.)
- Dam, H. (2013). Çocukluk Dönemi Din Eğitimi. 3. Baskı. Mustafa Köylü (Ed). *Gelişimsel Basamaklara Göre Din Eğitimi* (13-64). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (1999). Öğretme Sanatı. Ankara: Pegem Yayınları.s7.
- Demirkan, İ. ve Büyüksütcü, İ. (2009). Göstergebilim Açısından İmajinal Değerlerin Din Eğitime Etkisi. *Kuram ve Eylem Yönüyle Din Eğitiminin Teolojik ve Felsefi Yönleri Sempozyumu*. s. 166-182. Konya: Konya İlahiyat Derneği Yayınları. 1. Baskı: Mayıs 2010. ISBN: 978-975-01799-5-2.
- Erden, M. (2005). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Epilson Yayıncılık.
- Erden, M. (2011). *Eğitim Bilimlerine Giriş*. Ankara: Arkadaş Yayınevi
- Ertaş, Ü.(2012).Çocuklarda Din Eğitimi.Yüksek Lisans Tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Van
- Eskandari, M.(2007). İran’da TV’de Yayınlanan Çizgi Filmlerin İlkokul Öğrencilerinin Eğitimine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara
- Fedakar , P. Çizgiyi Aşanlar: Cille Türk Mitolojisinin Çizgi Filmde Kullanılması ve Kullanılması ve Çizgi Filmle Aktarılması. Ege Üniversitesi Türk Dünyası İncelemeleri, 11(1), 107-119.
- Furat, A. Z. (2009).Yaygın Din Eğitiminde Kitle İletişim Araçlarının Yeri: Televizyon Örneği. *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (19), 38-61.
- Genç, S. Z. ve Eryaman, M. Y. (2008). Değişen Değerler ve Yeni Eğitim Paradigması. *Sosyal Bilimler Dergisi*.
- Gül, G. (2004). Birey toplum eğitim ve öğretmen. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1).

- Güngör, İ. (2017). *TRT Çocuk Kanalında Yayınlanan Çizgi Dizilerin İletişim Engelleri Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Güler, D. (2016). Çocuk, Televizyon ve Çizgi Film. Kurgu Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli İletişim Dergisi, 5(5), 163-177.
- Gözütok, Ş. (2010). Eğitim ve Dinin Kavramsal Yapısı ve Din Eğitimi İle İlişkisi, “*Kuram ve Eylem Yönüyle Din Eğitiminin Teolojik ve Felsefi Temelleri*”, (8-9 Mayıs 2009), Konya.
- Güler, D. A. (2013). Soyutun Somutlaştırılması: Çizgi Filmlerin Kültürel İşlevleri. Bildiriler Kitabı, 207.
- Güllük, İ. (2010). *İslam Hukuku Açısından Sinema ve Problemleri*. Doktora Tezi. İstanbul.s.24
- Gürses, İ. ve Kılavuz, M. A. (2011). Erikson’un psiko-sosyal gelişim dönemleri teorisi açısından kuşaklararası din eğitimi ve iletişiminin önemi. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 20(2).
- Güneş, V. (2010). *Çizgi Film Karakterlerinin Çocukların Satınalma Davranışlarında Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sakarya.
- Hökelekli, H. (2009). *Çocuk, Genç, Aile Psikolojisi ve Din*. İstanbul: Dem Yayınları.
- İşitan, S., Güçhan-Özgül, S., Avcı, K. (2012). Çocukların Çizgi Film Tercihleri Üzerine Betimsel Bir Çalışma. 3. Uluslararası Okul Öncesi Eğitimi Kongresi, 12-15 Eylül 2012, Adana, 65-70.
- İnan, T. (2016). Çocuk medyasında evrensel ve yerel değerlerin aktarımı: TRT Çocuk Kanalı Örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4 (25), 200-212.
- İnce, M. (1991). *Çizgi Filmlerin 6-18 Yaş Grubu Bireylerin Yaşantılarında Yeri ve Önemi*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara
- Kadan, G. ve Aral, N. (2017). Evrensel Değerlerin Çizgi Filmler Açısından İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 104-117.
- Kalaycı, N. (2015). Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Açısından Bir Çizgi Film Çözümlemesi: PEPEE. *Eğitim ve Bilim*, 40(177), 243-270.

- Karacoşkun, M. D. (2002). Bireysel ve toplumsal çözümlerde televizyon faktörü üzerine düşünceler. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 6(1), 227-234.
- Karakaş, H. Ve Erbaş, Y. H. (2018). Öğretmen Adaylarının Çokkültürlü Deneyimleri ve (Türkiye’deki) Kültürel ve Sosyal Gruplara Yönelik Görüşleri. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*. Cilt 5, Sayı 9, Haziran 2018
- Karakuş, N. (2016). Maysa ve Bulut İsimli Animasyon Çizgi Filmin Kültürel Öğeler Açısından İncelenmesi/The Evaluation of the Cartoon Named Maysa and Bulut in terms of Cultural Elements. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(34).
- Karip, E. (1996). Etkili Eğitim Sistemlerinin Geliştirilmesi. *Eğitim Yönetimi* 2: 245-247.
- Kaymakcan, R. ve Meydan, H. (2011). Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Programları ve Öğretmenlerine Göre Değerler Eğitimi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 9(21), 29-55.
- Kaymancan, R. ve Meydan, H. (2012). Ahlaki Karakter ve Eğitimi. Recep Kaymakcan, Nuri Tınaz, Z. Şeyma Altın, Mahmut Zengin, Ahmet Yasin Okudan, Hulusi Yiğit (Ed). *Değerler ve Eğitimi – II* (169-193). Ankara: Ertem Basım.
- Kızılabdullah, Y. (2012). "Kavramsal Çerçeve: Eğitim, Öğretim ve Din". Recai Doğan ve Remziye Ege (Ed.). *Din Eğitimi El Kitabı içinde*. Ankara: Grafiker Yayınları
- Kızılabdullah, Y ve Yürük, T. (2008). Din eğitimi modelleri çerçevesinde Türkiye’deki din eğitimi üzerine genel bir değerlendirme. *Dini Araştırmalar*, 11(32).
- Koç, G. (2006). Sosyal Öğrenme Kuramı, Ayten Ulusoy (ed.) *Gelişim ve Öğrenme içinde* (207-243), Ankara: Anı Yayınları.
- Korkmaz M. (2015). "Din Dersi Öğretmenlerinin Bir Öğretim Materyali Olarak Filmlerden Yararlanma Durumu", *Uluslararası Sinema ve Din Sempozyumu*, İstanbul, Türkiye, 21-23 Mayıs 2015, pp.1-1
- Korukcu, A., Güngör, M. ve Ardahanlı, Ö.2015. Animasyon Filmlerin Değerler Bağlamında İncelenmesi.
- Köprülü, S. G. (2016). Erken Yaşta Yabancı Dil Öğreniminde Çizgi Filmlerin Yeri.
- Köylü, M. (2004). Çocukluk Dönemi Dini İnanç Gelişimi ve Din Eğitimi. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 45, 137-154.
- MEB. (2015). *İlköğretim Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Öğretmen Kılavuz Kitabı: 4. Sınıf*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları. Yayın No: 6027.

- Oruç, C., Tecim, E., Özyürek, H. (2011). Okul Öncesi Dönem Çocuğunun Kişilik Gelişiminde Rol Modellik ve Çizgi Filmler. *EKEV Akademi Dergisi*, 15(48), 303-319.
- Oruç,Ş ve Teymuroğlu,B. (2016). Sosoyal Bilgiler Öğretiminde Çizgi film Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına Etkisi. *Uluslar arası Alan Eğitimi Dergisi*, 2(2),92-106.
- Öncü, A. (2017). Çağdaş Türk Sinemasında Din Adamı Tasviri:'Kış Uykusu'Filmi Örneği. *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi*, 21(2), 947-976.
- Önder, M. (2007) “Çocuklar ve Medya”, *Sosyal Hizmet Dünyası Dergisi*, Sivas, S.4,s.17–20.
- Önder, M. (2008). Medya kısılacındaki çocuklar. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 8(1), 183-190.
- Önder, M. ve Bulut, H. (2013). Temel Dini Değerler ve Değerler Eğitimi. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 15-32.
- Öz, G. (2015). *Öğretim yöntemlerinden gezi gözlem ve inceleme metodunun uygulanmasında ortaya çıkan problemlere ilişkin öğretmen görüşleri (Güngören İlçesi Örneği)* . (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özer, S. (2012). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı*. Yüksek Lisans Tezi. Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Niğde.
- Özön Nijat, Sinema ve Televizyon Terimleri Sözlüğü, Ankara: TD.K. Ya. No:462, 1981, s. 49.
- Öztekin, S. (2008). Çocuk televizyonlarının eğitime ve eğlendirme özelliklerinin çocuğun gelişimine etkisi Diğitürk Baby TV Örneği Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.Konya
- Öztürk-Samur, A., Durak-Demirhan, T., Soydan, S., Önkol, L. (2014). Pepee Çizgi Filminin Ebeveyn Öğretmen Ve Çocuk Gözüyle Değerlendirilmesi. 11(26), 151-156.
- Sevim, Z. (2013). *Çizgi Filmlerin Değerler Eğitimi Bakımından Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Uşak.

- Şehribanoğlu, S. (2005). “*Yapısal Eşitlik Modelleri ve Bir Uygulaması*”,
Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Bilimleri
Enstitüsü Zootečni Anabilim Dalı, Van.
- Şeker, T. Ve Balcı, E. V. (2013). Yeni Türk Çocuk Dizi Fenomeni" Pepee" Çizgi
Dizisinin Alımlama Analizi. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*,
33, 243-263.
- Şimşek, E. (2004). Çocukluk dönemi dini gelişim özellikleri ve din eğitimi. *Dinbilimleri
Akademik Araştırma Dergisi*, 4(4), 207-220.
- Taş-Alicenap, Ç. (2015). Kültürel Mirasın Çizgi Film Senaryolarında Kullanılması.
TÜBAR, 37, 11-26.
- Temizkan, M. ve Atasoy, A. (2016). Söz Varlığının Gelişimi Açısından Çizgi Filmler
Üzerine Bir Değerlendirme (TRT Çocuk ve Minika Çocuk Örneği). *Milli Eğitim
Dergisi*, 45(210), 577-599.
- Temizyürek, F. ve Acar, Ü. (2014). Çizgi Filmlerdeki Subliminal Mesajların Çocuklar
Üzerindeki Etkisi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 3(3), 25-39.
- Turan, İ. (2007). Medyadaki din adamı imajı üzerine bazı düşünceler. *Ondokuz Mayıs
Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 24(24-25), 293-304.
- Torun, Ş. (2010). *Sihir İçerikli Dizi Filmlerin Çocuklara Olan Etkisinin Din Eğitimi
Açısından İncelenmesi: Selena Dizi Filmi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara
Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Tosun, C. (2010). *Din Eğitimi Bilimine Giriş*. 4. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.
- Tosun, C. (2012). *Okul Gelişimi, Okul Kültürü, Değerler Eğitimi ve Dini Değerler*.
Recep Kaymakcan, Nuri Tınaz, Z. Şeyma Altın, Mahmut Zengin, Ahmet Yasin
Okudan, Hulusi Yiğit (Ed). Değerler ve Eğitimi – II (881-912). Ankara: Ertem
Basım.
- Türkmen, M. (2018). Televizyon Animasyon ve Çizgi Filmler Bir Literatür Taraması.
Presented at the Ulead 2018- VIII. Uluslararası Eğitimde Araştırmalar Kongresi,
Manisa.
- Türkmen, N. (2012). Çizgi Filmlerin Kültür Aktarımındaki Rolü ve Pepee. *CÜ Sosyal
Bilimler Dergisi*, 36(2), 139-158.
- Uluğ, S. (2010). *Çocuğun Din Eğitiminde Taklit ve Özdeşleşme*. Yüksek Lisans Tezi.
Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü. Konya.

- Yağlı, A. (2013). Çocuğun Eğitiminde Ve Sosyal Gelişiminde Çizgi Filmlerin Rolü: Caillou Ve Pepee Örneği. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(10), 707-719.
- Yakar, H.G.(2013). Sinema Filmlerinin Eğitim Amaçlı Kullanımı: Tarihsel Bir Değerlendirme. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı 19(21-36)
- Yaman, E., Bayburtlu, F. İ., Tekir, B. ve Kırman, S. (2015). Dede Korkut Çizgi Filminde Yer Alan Değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(29), 245-269.
- Yaşar, M., Paksoy, İ. (2011). Çizgi Filmlerdeki Saldırgan İçerikli Görüntülerin, Çocukların Serbest Oyunları Sırasındaki Saldırganlık Düzeylerine Etkisi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(2), 279-298.
- Yeşilyaprak, B. (2001). Duygusal zekâ ve eğitim açısından doğurguları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 7(1), 139-146.
- Yıldırım, E.G., Köklükaya, A.N., Selvi M. (2015). Öğretim Materyali Olarak 3-İdiot Filmi İle Öğretmen Adaylarının Günlük Hayatta Fenin Kullanımı ve Eğitimde Aile Rolü Üzerine Görüşlerinin Belirlenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Cilt 5. Sayı 2 (94-105).
- Yılmaz, H. (2009). Alevilik-Sünnilik Açısından Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersleri. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 13(2), 189-209.
- Yorulmaz, B. (2005). Teknoloji Destekli Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinin Öğrenci Başarısı ve Kalıcılığına Etkisi. *Journal of Values Education*, 3(10), 111-138.
- Yorulmaz, B. (2010). *Sinema ve Din Eğitimi*. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Yorulmaz, B. (2011). *Sinema ve Din Eğitimi*, Akademi Yayınları, İstanbul 2011, s. 187.
- Yorulmaz, B. (2013a). Din ve Değerler Eğitimi Açısından Caillou Çizgi Filminin Değerlendirilmesi. *Diyanet İlmi Dergi*, 49(3), 127-143.
- Yorulmaz, B. (2013b). Pepee Çizgi Filminin Din ve Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(24), 438-448.
- Yorulmaz, B. ve Tanrıverdi, M.Z. (2015). Din ve Değerler Eğitimi Açısından Keloğlan Çizgi Filminin Değerlendirilmesi. Bilal Yorulmaz, William L. Blizek, Nuri Tınaz, John Lyden, Şeyma Altın, Hulusi Yiğit, Ahmet Yasin Okudan (Ed). *Sinema ve Din* (333-355). İstanbul: Dem Yayınları.

<http://www.diyabet.tv/yusufun-dunyasi/> (erişim tarihi: 22.01.2017)

<http://www.yenigunbakan.com/blog/cizgi-film-karakterlerinin-olumsuz-etkileri/>
(erişim tarihi: 27.07.2017)

http://www.videoizliyorum.com/izle/e1xospr_seker-hoca-7-bolum.html)erişim tarihi:
27.07.2017)

<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=15866> (erişim tarihi:12.08.2017)

<https://tv.sinefesto.com/cizgi-diziler-ve-cocuklarimiz/> (erişim tarihi: 12.08.2017)

<http://www.gundemturkiye.com/egitim/egitim-bilimleri/edgar-dale-ve-edgar-dale-yasanti-konisi.html>

<http://www.diyabet.tv/bilim-hazinesi>

<http://www.videoindirme.net/hikayelerle-cocuklara-40-hadis-929987.html>

<https://www.izlesene.com/video/bilirkisi-6bolum-medine-i-munevvere-trt-diyabet/9609739>

http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/84791/TUiK_Cocuklar_az_okuyup_cok_izliyor.html (erişim tarihi:27.06.2018)

<http://www.haberturk.com/gundem/haber/1096994-onlarin-pokemon-kiriklari-var>,
(Erişim tarihi: 03.07.2018).

https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_11/08144011_KANUN.pdf (Erişim tarihi: 19.07.2018).

http://www.divinity.ankara.edu.tr/?page_id=794 (Erişim tarihi: 19.07.2018).

ÖZGEÇMİŞ**KİŞİSEL BİLGİLER**

Adı Soyadı	Yunus SANCAK
Doğum Yeri	SİVAS/MERKEZ
Doğum Tarihi	02.07.1990

LİSANS EĞİTİM BİLGİLERİ

Üniversite	TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
Fakülte	EĞİTİM FAKÜLTESİ
Bölüm	SINIF ÖĞRETMENLİĞİ

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurum	KARS/KAĞIZMAN- AKYAYLA İLKOKULU
Görevi/Pozisyonu	SINIF ÖĞRETMENİ
Tecrübe Süresi	2 yıl

İLETİŞİM

Adres	Mehmet Akif Ersoy mah. 41. Sok. Esra Apt. No:13/SİVAS
E-mail	yunusssancak@outlook.com